

Η ΠΕΙΡΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΣΤΙΑΣ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΕΤΟΣ Δ'

ΤΕΥΧΟΣ 2

ΙΟΥΛΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1981

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΕΙΣ ΤΟ ΙΑΡΥΣΤΕΛ 1940

ΓΑΡΑ: δόξ. Στρατηγού Καλλάρη 2, τηλ. 277 183, Θεσσαλονίκη

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Πρόεδρος: Γαβριήλ Μιχαήλ, δικηγόρος

Α' Αντιπρόεδρος: Ήπιμεινώνδης Βαδύλης, γραφίσκος τ. Ήπιθεωρητής Γραφείων

Β' Αντιπρόεδρος: Νικόλαος Μπετζιάνης, δικηγόρος

Γεν. Γραμματείς: Γεωργίου Βαδύλης, Έμπορος

Ταμίαι: Αντώνιος Ντωσκιαρίωνης, διευθυντής (π/τος) τραπεζής

Έφορος Μελετών: Φάσιος Πέτσας, καθηγητής Πανεπιστημίου

Έφορος Άλληλεγγύης: Αλεξάνδρα Τσοτοκάση, οικικορρά

Έφορος Ψαγγοργίας: Ελέγγος Ήλέης, όρτοποιδός

Έφορος Νεολογίας: Βασίλειος Γκέλης, σκαλιστής

ΗΠΕΙΡΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΕΙΟΥ

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΕΠΙΡΩΤΗΝ

EPHROS

A PERIODICAL PUBLISHED BY

THE EPIROTIC SOCIETY OF THESSALONIKI

2, Stratiyoti Kallari Street,
Thessaloniki, Greece

Χειρόγραφα γιά όημοσιεύση, άντίτυπα δημοσιευμάτων γιά άναγγελία ή βιβλιοκρισία, περιοδικά γιά άντάλλαγή κλπ. άποστέλλονται: Περιοδικό «Ήπειρος», Γραφεία Ήπειρωτικής Έστίας Θεσσαλονίκης, δόξ. Στρατηγού Καλλάρη 2, Θεσσαλονίκη.

Χρηματικά έμβάσματα: Ήπειρωτική Έστία Θεσσαλονίκης, δόξ. Στρατηγού Καλλάρη 2, Θεσσαλονίκη.

Συνδρομή έτήσια, έσωτερικός	δρχ. 200
Νομικά πρόσωπα, Όργανισμοί κλπ.	» 400
Κοινότητες, Σχολεία κλπ.	» 400
Συνδρομή έτήσια έξωτερικός	δολλ. 12
Τιμή τεύχους	δρχ. 100

Έπιμέλεια β'ης: Ήπιμεινώνδης Χ. Βαδύλης, Νέστορος Τόπου 3, Θεσσαλονίκη.
Σχέδιο έξωφύλλου: Άργύρης Κούντουρας.

Τσεγκογραφήματα: Λούκις - Άρτοποιδός - Βιάρος.

Τυπογραφείο Άθανασίου Άλτιντζή, δόξ. Βασ. Σοφίας 38, Θεσσαλονίκη.

Η ΠΕΙΡΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΣΤΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΕΤΟΣ Δ'

ΙΟΥΛΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1981

ΤΕΥΧΟΣ 2

Ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη...

Συμπληρώνονται τέσσερα χρόνια ἀπὸ τότε πὸ τὸ περιοδικό μας ἔκανε γιὰ πρώτη φορά τὴν ἐμφάνισή του στὸν πνευματικὸ ὀρίζοντα τῆς Θεσ. νίκης, καὶ γενικώτερα στὸν ὀρίζοντα τῶν τόσον ἀξιόλογων ἐντύπων τοῦ Ἑπειρωτισμοῦ πὸ ἐκδίδονται στὶς διάφορες πόλεις τοῦ ἐσωτερικοῦ ἢ τοῦ ἐξωτερικοῦ, καὶ ἀκόμα καὶ σ' αὐτὴ τὴν ἰδιαιτέρα μας πατρίδα τὴν Ἑπειρο πὸ ἀνέκαθεν ὑπῆρξε φυτόριο πνευματικῶν ἀναστάσεων καὶ πολιτιστικῶν δραστηριοτήτων.

Ἄν καὶ τὸ ξεκίνημα ἔγινε δειλὰ δειλὰ ἀλλὰ μὲ πολλὰ ὄνειρα καὶ φιλοδοξίες, οἱ φιλοδοξίες μας αὐτὲς ὄχι μόνον δὲν διαψεύτηκαν, ἀλλὰ ἀντίθετα ἀναπτέρωθηκαν καὶ μᾶς ἔδωσαν περισσότερο κουράγιο καὶ δύναμη, γιὰτι παντοῦ τὸ περιοδικό μας τόσο μεταξὺ τῶν συμπατριωτῶν μας τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ὅσο καὶ μεταξὺ τῶν φίλων μας, ἀποτελεῖ πλέον τὸν συνδετικὸ κρίκο πὸ μᾶς ἐνώνει γιὰ μιὰ ἀκόμη μεγαλύτερη πνευματικὴ ἐξόρμηση πὸ θὰ φωτίσει περισσότερο τὶς λεωφόρους πὸ θὰ μᾶς ὀδηγήσουν σὲ μιὰ κοινωνικὴ οἰκονομικὴ καὶ πολιτιστικὴ πρόοδο τόσο τῆς ἰδιαιτέρας μας πατρίδας ὅσο καὶ τοῦ ἀπανταχοῦ ἀπόδημου Ἑπειρωτισμοῦ.

Εἶχαμε τονίσει ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς ἐκδόσεώς μας ὅτι ἡ Ἑπειρος δὲν θὰ πρέπει νὰ λείπει οὔτε ἀπὸ τὸ γραφεῖο τοῦ διανοοῦμενου Ἑπειρώτη σ' ὀποιαδήποτε βαθμίδα τῆς διανοήσεως καὶ ἂν βρίσκεται, ἀλλὰ οὔτε καὶ ἀπὸ τὸ ἀρτοποιεῖο, τὸ μπακάλικο ἢ τὸ κατάστημα τῶν ξενητεμένων συμπατριωτῶν μας, καθὼς καὶ ἀπὸ τὸ σπῖτι, τὴν καλύβα ἢ τὸ χωράφι τῶν ἀπλῶν ἀνθρώπων τῆς ἰδιαιτέρας μας πατρίδας.

Γι' αὐτὸ καὶ ἡ ὕλη πὸ δημοσιεύεται στὸ περιοδικό μας ἔχει τόση μεγάλη ποικιλία, ὥστε νὰ μπορεῖ νὰ καλύπτει ἓνα μεγάλο φάσμα ὄλων αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τοὺς ὀποίους ἀπευθύνεται.

Ὁ ἀναγνώστης ὅποιος καὶ ἀν εἶναι, θὰ βρεῖ κάτι ποῦ θὰ τὸν ἐνδιαφέρει, ἀλλὰ καὶ προπαντὸς θὰ βρεῖ τοὺς ἐρεθισμοὺς ἐκείνους γιὰ ὁποιαδήποτε περαιτέρω ἔρευνα ἢ δράση σχετικὰ μὲ τὴν Ἑπειρο καὶ τὸν Ἑπειρωτισμό.

Κατόρθωσε ἡ Ἑπειρος σ' αὐτὸ τὸ χρονικὸ διάστημα τῶν τεσσάρων ἐτῶν νὰ παρουσιάσει πολλὰ ἀπὸ τὰ Ἑπειρωτικὰ προβλήματα, ἀλλὰ καὶ προπαντὸς νὰ παρουσιάσει τὸν Ἑπειρωτισμὸ στὶς περισσότερες ἐκδηλώσεις του.

Τὰ τοπικὰ Ἑπειρωτικὰ προβλήματα καθὼς καὶ τὰ θέματα τῆς σκλαβωμένης Βορείου Ἑπέρου μας ἀποτελέσαν καὶ θὰ ἀποτελοῦν καὶ στὸ μέλλον τὸ πιὸ λεπτὸ σημεῖο τῆς πατριωτικῆς μας εὐαισθησίας.

Δὲν ἔχουμε ἀκόμα συνδεθεῖ ὅσο θὰ ἔπρεπε μὲ τὸν ἀπόδημο Ἑπειρωτισμὸ τοῦ ἐξωτερικοῦ ὁ ὅποιος ἀποτελεῖ ἓνα ἀπὸ τὰ ἐκλεκτότερα κομμάτια τοῦ Ἑπειρωτισμοῦ τῆς διασπορᾶς, καὶ γι' αὐτὸ θὰ καταβάλουμε κάθε προσπάθεια πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση, ἀρκεῖ καὶ οἱ συμπατριῶτες μας τοῦ ἐξωτερικοῦ νὰ θελήσουν νὰ ἀνταποκριθοῦν σ' αὐτὴ τὴν προσπάθειά μας.

Εἶναι περιττὸ νὰ τονίσουμε γιὰ μιὰ ἀκόμα φορά πὼς οἱ στήλες τοῦ περιοδικοῦ μας εἶναι πάντοτε ἀνοιχτές γιὰ τὸν κάθε Ἑπειρωτὴ ἢ φίλο τῆς Ἑπέρου ἀπὸ τοὺς ταγοὺς τῆς διανοήσεως μέχρι τοὺς ἀπλοῖκοὺς ἀνθρώπους, ποῦ θὰ θελήσει νὰ ἀσχοληθεῖ μὲ Ἑπειρωτικὰ θέματα, καὶ γενικώτερα μὲ θέματα ποῦ θὰ ἔχουν κάποια σχέση μὲ τὴν ἰδιαιτέρα μας πατρίδα τὴν ἐνιαία Ἑπειρο καὶ τὸν Ἑπειρωτισμὸ τῆς διασπορᾶς.

ἡ «Ἑπειρος»

Η ΗΠΕΙΡΟΣ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΗΣ ΣΤΟ ΕΘΝΟΣ

Τοῦ κ. Κων)τίνου Γκανιάτσα
Ὁμοτ. Καθηγητοῦ καὶ τ. Πρυτάνεως
τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Β'

Τὸ Δεσποτᾶτο τῆς Ἡπείρου. Περὶ τὸ τέλος τοῦ δωδεκάτου αἰῶνα, ἡ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία εἶχε ἐξασθενήσει ἔνεκα τῶν συχνῶν πολέμων καὶ ἄλλων αἰτίων, γεγονὸς πού ἔδωσε τὴν εὐκαιρία στοὺς καιροφυλακτοῦντας Σλαύους νὰ ἐξεγερθοῦν καὶ νὰ δημιουργήσουν νέα προβλήματα. Τὸ τελικὸ ὅμως κτύπημα τὸ ἔδωσαν οἱ Σταυροφόροι τῆς τετάρτης σταυροφορίας μὲ τὴν πειρατική, κατακτητική, ληστρική καὶ ὄχι ἀπελευθερωτική ἐκστρατεία τῶν ἀγίων τόπων ἀπὸ τοὺς Μωαμεθανούς, ὅπως διατυμπάνιζαν. Στὶς 13 Ἀπριλίου 1204 οἱ Φράγκοι καὶ Λατῖνοι Σταυροφόροι κατέλαβαν τὴν Κωνσταντινούπολη, «ἐπήρασι τὴν ἐξακουσμένην Κωνσταντινούπολι», τὴν ὁποία ἐληλάτησαν καὶ λαφυραγώγησαν τρεῖς ἡμέρες, ὅπως θὰ κάνουν καὶ οἱ Τοῦρκοι στὶς 29 Μαΐου 1453. Οἱ «εὐσεβεῖς» αὐτοὶ ληστὲς τῆς Δύσεως, μετὰ τὴν ἄλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διέλυσαν τὴ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία καὶ διεμοίρασαν μεταξὺ τους τὴν Ἑλλάδα σὲ Πριγκηπᾶτα καὶ Δουκᾶτα, καταδυναστεύοντες καὶ προσηλυτίζοντες τοὺς κατοίκους, ἀλλὰ καὶ μὲ ἰδιαίτερη ἀδυναμία στὴ σύληση ἱερῶν λειψάνων ἀγίων καὶ στὴ λεηλασία καὶ ἄρπαγὴ καλλιτεχνικῶν θησαυρῶν καὶ ἔργων τέχνης. Οἱ Φράγκοι δημιούργησαν τὴν Αὐτοκρατορία τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὸ Βασίλειο τῆς Θεσσαλονίκης, τὸ Πριγκηπᾶτο Ἀχαΐας καὶ τὸ Δουκᾶτο Ἀθηνῶν καὶ Θηβῶν. Συγχρόνως ἡ κυριαρχία τῆς Βενετίας ἀπλωνόταν ἀπὸ τὸ Ἴόνιο καὶ Αἰγαῖο μέχρι τὴν Κρήτη. Τὴν ἐποχὴ αὐτὴ δημιουργήθηκαν τρεῖς μεγάλες ἐστῆες ἀντιστάσεως κατὰ τῶν εἰσβολέων πού πῆραν τὴ μορφή ἀνεξαρτήτων κρατῶν, τὸ ἓνα στὴν Τραπεζοῦντα τοῦ Πόντου, τὸ δεύτερο στὴ Νίκαια τῆς Μ. Ἀσίας 70 χιλιόμετρα μακριὰ ἀπὸ τὴ Κωνσταντινούπολη, καὶ τὸ τρίτο στὴν Ἡπειρο, ἐνῶ στὰ ἄλλα τρία θέματα-διοικήσεις πού ἦταν διαιρημένη ἡ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία (Πελοπόννησος, Στερεὰ Ἑλλάς, Θεσσαλονίκη) δὲν παρουσιάστηκε σοβαρὰ ἀντίσταση κατὰ τῶν Σταυροφόρων. Ἡ Ἡπειρος, σύμφωνα μὲ τὴ συνθήκη διανομῆς τῶν εἰσβολέων, ἐπρόκειτο νὰ περιέλθει στοὺς Βενετούς, οἱ ὅποιοι ὅμως δὲν πρόλαβαν νὰ τὴν καταλάβουν, διότι ἓνας εὐφυῆς, δραστήριος, ἰκανός, τολμηρὸς καὶ πολυμήχανος Βυζαντινὸς ἄρχοντας, ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος Κομνηνός, πού διακρίθηκε ἐνωρίτερα ὡς ἀνδρεῖος καὶ μὲ πολλὰ στρατηγικὰ κατορθώματα καὶ ἐπιτυχίες καὶ πού γνώριζε στὴν Ἡπειρο πρόσωπα καὶ πράγματα, πῆγε πρῶτα στὴ Νικόπολη καὶ ἀπὸ ἐκεῖ μὲ ἰσχυρὸ στρατὸ ἀπὸ Ἡπειρῶτες πού ὀργάνωσε τάχιστα, ἔσπευσε καὶ κατέλαβε τὰ Ἰωάννινα, τὰ Βελέγραδα (Βεράτι) καὶ τὴν Ἀχρίδα καὶ ἔτσι ἱδρύσε ἓνα ἰσχυρὸ κράτος ἀπὸ τὴ Ναύπακτο ὡς τὸ Δυρράχιο καὶ τὰ

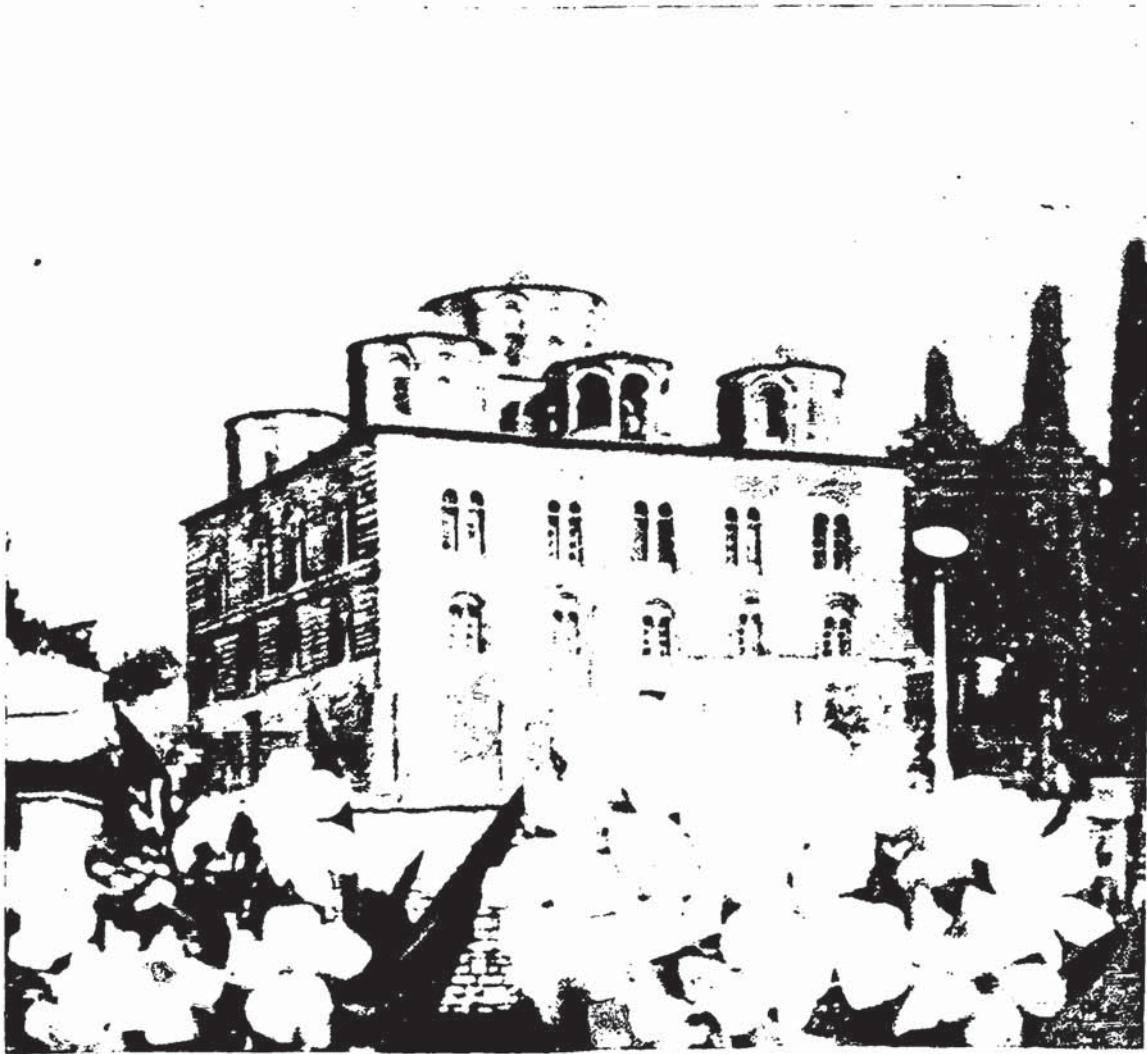
Ίονια νησιά. Ὁ ἰδρυτὴς τοῦ κράτους αὐτοῦ, γιὰ μεγαλύτερη ἔμφαση, κήρυξε τὸν ἑαυτό του Δεσπότη καὶ τὸ κράτος Δεσποτᾶτο τῆς Ἡπείρου. Στὴ νέα καὶ πολύτομη Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους (τόμος Θ., σελ. 97) γράφεται ὅτι «τὸ κράτος αὐτὸ ποὺ λέγονταν γιὰ πολὺ καιρὸ Δεσποτᾶτο τῆς Ἡπείρου, μετὰ τὴ Δ. Σταυροφορία, ὀφείλεται στὴ λανθασμένη ἀντίληψη ὅτι ὁ ἰδρυτὴς του Μιχαὴλ Ἄγγελος Κομνηνός, ἔφερε τὸν τίτλο δεσπότης, τίτλο ὅμως ποὺ μόνο ἀπὸ τὸν Αὐτοκράτορα μποροῦσε νὰ ἀπονεμηθεῖ καὶ ὅτι ὁ ἴδιος πρέπει νὰ θεωρηθεῖ ὡς ἓνας τοπάρχης ἢ ἄρχων». Ἡ ὀρθότητα ἢ μὴ ὀρθότητα ὅμως τοῦ τίτλου καὶ τῆς ὀνομασίας τοῦ κράτους, δὲν ἔχει τόση σημασία ὅσο τὰ ἀξιοθαύμαστα ἀποτελέσματα, ὅπως εἶναι ἡ ὀργάνωση ἰσχυροῦ κράτους μὲ μία νέα καὶ σφιγελῆ δύναμη ποὺ ἀντιστάθηκε κατὰ τῶν Φράγκων καὶ ἄλλων εἰσβολέων καὶ ἔσωσε τὸν Ἑλληνισμό ἀπὸ τὸν ἀφανισμό.

Τὸ Δεσποτᾶτο τῆς Ἡπείρου, μὲ προσωρινὴ ἔδρα ἀρχικὰ τὰ Ἰωάννινα, τὰ ὁποῖα καὶ ὀχυρώθηκαν ἀμέσως μετὰ τὴν κατάληψι ἀπὸ τὸ Δεσπότη Μιχαὴλ Ἄγγελο Κομνηνὸ καὶ κατ' ἄλλους τὰ ὑπάρχοντα τείχη ἐπισκευάστηκαν καὶ ἐνισχύθηκαν τὸ 1217, συντελεῖ στὴν αὔξηση τοῦ πληθυσμοῦ μὲ τὴ συγκέντρωση χιλιάδων Ἑλλήνων ποὺ κατέφυγαν ἐκεῖ ὡς φυγάδες ἀπὸ τὶς λατινοκρατούμενες καὶ βουλγαροκρατούμενες περιοχές. Στὴν «περιφανῆ» πρωτεύουσα τῆς Ἡπείρου, τὰ Ἰωάννινα, ποὺ ἔγινε στῦλος καὶ ἐδραῖωμα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, κατέφυγαν καὶ πολλοὶ Βυζαντινοὶ λόγιοι ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη, ὅπως μετὰ τῶν ἄλλων καὶ δύο κλάδοι ἐπιφανεστάτων Βυζαντινῶν οἰκογενειῶν τῶν Φιλανθρωπινῶν καὶ Στρατηγοπούλων. Ὁ Μιχαὴλ Φιλανθρωπινὸς μάλιστα ἵδρυσε στὸ νησί τῶν Ἰωαννίνων τὸ 1292 τὴν μονὴ τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ φροντιστήριο-σχολεῖο. ὅπως ἐπίσης καὶ ὁ Στρατηγόπουλος. Τὰ Ἰωάννινα ἀπὸ «πολίδιον» ποὺ ἦσαν, ἔγιναν μὲ τὴν ἐκεῖ ἐγκατάσταση πλήθους προσφύγων καὶ λογίων ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη μία πολυάνθρωπη καὶ σφριγῶσα πολιτεία σὲ πνευματικὴ κίνηση καὶ σὲ ἀνθήση γραμμάτων καὶ τεχνῶν καὶ οἱ Βυζαντινοὶ λόγιοι ἔθεσαν τὰ θεμέλια τῆς Νεοελληνικῆς Ἀναγεννήσεως. Οἱ Ἡπειρῶτες κυριεύονται ἀπὸ τὶς εὐγενέστερες καὶ τιμιότερες φιλοδοξίες καὶ θέλουν νὰ ἰδοῦν τὰ Ἰωάννινα ἐκπαιδευτήριο, ὅπως καὶ πράγματι θὰ γίνουν ἀργότερα καὶ θὰ εἶναι ἡ πνευματικὴ πρωτεύουσα τοῦ Ἔθνους καὶ μὲ σπουδαία πολιτιστικὴ καὶ ἐμπορικὴ ἀνάπτυξη. Στους πρώτους πυρῆνες σὰν παράγοντες τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς, συγκαταλέγονται Βυζαντινὲς οἰκογένειες.

Τὸ Δεσποτᾶτο τῆς Ἡπείρου ποὺ ἐξασθένησε τοὺς Φράγκους καὶ Σλαῦους καὶ συγκράτησε τὸν Ἑλληνισμό, περιέλαβε περιοχὲς μὲ ἀμιγῆ σχεδὸν Ἑλληνικὸ πληθυσμὸ καὶ ἡ ἀτμόσφαιρα μέσα στὴν ὁποία δημιουργήθηκε, ἦταν ἀναμφισβήτητα ἢ ὑγιέστερη ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα διαμερίσματα τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας καὶ χωρὶς τὶς παρηκμασμένες βυζαντινὲς ἀντιλήψεις, ὁ δὲ πληθυσμὸς δὲν βαρύνονταν μὲ τὰ ἀμαρτήματα τοῦ Βυζαντίου, ἀλλὰ ἐκοσμεῖτο μὲ ἀρετὲς (ἀδάμαστη φιλοπατρία, λατρεία οἰκογενειακῆς ζωῆς, ἐπαγρύπνηση πατριῶν, ἰσχυροὶ χαρακτῆρες λόγῳ συνεχοῦς πάλης κατὰ τοῦ ἄγριου περιβάλλοντος καὶ τῶν ποικίλων εἰσβολέων). Στὴν ἐπιτυχία τοῦ Δεσποτάτου τῆς Ἡπείρου, συνέβαλαν ἀπο-

φασιστικά οί αγρότες τῆς Ἡπείρου, διότι στή χώρα αὐτή δέ δημιουργήθηκαν φέουδα καί δουλοπάροικες καί οί αγρότες παρέμειναν ἐλεύθεροι καί μικροϊδιοκτῆτες καί γιαντό στρατεύονταν πρόθυμα καί ἦσαν ἀφοσιωμένοι στούς Δεσπότες. Καί ἔτσι δημιουργήθηκε ἓνα ὁμοιογενές, ἰσχυρό, προοδευτικό καί φιλελεύθερο γιά τήν ἐποχή του κράτος πού ἔγινε τὸ λίκνο τοῦ Ἑλληνισμοῦ καί βοήθησε ἀφάνταστα τήν ἐθνική πορεία καί τή συνέχεια τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, ἡ δὲ Ἡπειρος κατέλαβε στούς ἔσχατους χρόνους τῆς Βυζαντινῆς Αυτοκρατορίας ἐξέχουσα θέση στήν Ἑλληνική Ἱστορία. Πρωτεύουσα τοῦ Δεσποτάτου τῆς Ἡπείρου ἔγινε ἡ Ἄρτα, ἡ ὁποία κτίστηκε στά ἐρείπια μιᾶς παλιᾶς καί δοξασμένης πολιτείας, τῆς Ἀμβρακίας, ἡ ὁποία ἦταν ἡ πιὸ σπουδαία πόλη τῶν Μολοσσῶν καί καταστράφηκε ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους τὸ 189 π.Χ., ἀφοῦ προηγουμένως τήν λεηλάτησαν ἀπὸ τὰ ἀγάλματα καί ἄλλα ἔργα τέχνης. Οἱ Δεσπότες Ἀγγελώνυμοι ἐκόσμησαν τήν πρωτεύουσα τοῦ Δεσποτάτου τῆς Ἡπείρου Ἄρτα

Ὁ μέγας καί περίλαμπρος Βυζαντινὸς Ναὸς τῆς Παναγίας τῆς Παρηγορίτισσας πὸν χτίστηκε στήν Ἄρτα ὅταν ἦταν πρωτεύουσα τοῦ Δεσποτάτου τῆς Ἡπείρου

μέ λιμπρής αρχιτεκτονικής κατασκευής χριστιανικά οικοδομήματα με θαυμάσια μωσαϊκά, όπως εκκλησίες, και άλλα έργα, ώστε η πόλη αυτή να πάρει την προσωμία της «Βυζαντινής αρχόντισσας».

Το Λεσποτάτο της Ήπειρου κράτησε 114 χρόνια από της ιδρύσεώς του το 1204 έως το 1318 και με Λεσπότες τους διαδόχους του ιδρυτού και πρώτου Λεσπότη Μιχαήλ Α΄ Ἀγγελου Κομνηνού και της ίδιας μεγάλης Βυζαντινής οικογένειας των Ἀγγελοκομνηνών. Τά πρώτα 67 χρόνια από το 1204 έως το 1271 το ανεξάρτητο αυτό κράτος της Ήπειρου, ήταν έναίλο και από το 1271 έως το 1318 διαιρημένο σέ δύο κράτη, στο κράτος της Ήπειρου με πρωτεύουσα τήν Ἄρτα και στο κράτος της Θεσσαλίας με πρωτεύουσα τήν Ὑπάτη. Καί στά δύο κράτη ήταν Λεσπότες Ἀγγελοκομνηνοί. Ἀπό το 1318 έως 1430 πού κατέλαβαν τά Ἰωάννινα οἱ Τοῦρκοι, δέν δεσπόζει πλέον ἡ γενεά των Ἀγγελοκομνηνών και τό Λεσποτάτο της Ήπειρου περιπίπτει σέ παρακμή και παρουσιάζει ἐναλλαγές με κυριαρχία ἄλλοτε των Φράγκων, ἄλλοτε των Σέρβων και των Ἀλβανών. Στήν πρώτη περίοδο πού τό Λεσποτάτο της Ήπειρου ήταν έναίλο και ἀδιαίρετο, βασίλευσαν τέσσαρες Ἀγγελοκομνηνοί, ὁ Μιχαήλ Α΄ Ἀγγελος Κομνηνός ἀπό το 1204 έως το 1214, πού ήταν και ὁ ιδρυτής και ὁ πρῶτος Λεσπότης, ὁ ἑτεροθαλής ἀδελφός του Θεόδωρος ἀπό το 1214 έως το 1230, ὁ ἀδελφός του Θεοδώρου Μανουήλ ἀπό το 1230 έως το 1237 και ὁ νόθος υἱός του Μιχαήλ Α΄, ὁ Μιχαήλ Β΄ ἀπό το 1230 έως το 1269. Τό κράτος πού δημιούργησε ὁ Μιχαήλ Α΄ Ἀγγελος Κομνηνός ξαπλωνόταν ἀπό τή Ναύπακτο μέχρι τό Λυρράχιο και τά Ἴονια νησιά. Ὁ Θεόδωρος Ἀγγελος Κομνηνός ήταν ἀντάξιος συνεχιστής του ἔργου του ἑτεροθαλοῦς ἀδελφοῦ του και ἀνώτερος μάλιστα ἀπ' αὐτόν σέ πολλά σημεῖα, θεωρούμενος ὡς συνδημιουργός του Λεσποτάτου της Ήπειρου, γιατί μπόρεσαν και οἱ δύο ὄχι μόνον νά δημιουργήσουν ἕνα μεγάλο και ἰσχυρό κράτος, ἀλλά και νά ἐξασθενίσουν τοὺς Φράγκους και Βουλγάρους και νά συμβάλουν ἔμμεσα και στήν ἐπιβίωση του κράτους της Νίκαιας. Ὁ Θεόδωρος Ἀγγελος Κομνηνός, προικισμένος με πολλές ἱκανότητες και με μία ἀκαταμάχητη δραστηριότητα, ὄχι μόνο συγκράτησε τό κράτος, ἀλλά και τό ἐμεγάλωσε, κνηγώντας και πολεμώντας συνεχῶς τοὺς Φράγκους και Βουλγάρους. Χωρίς καθυστέρηση, προχωρεῖ ἀκάθεκτα στήν Ήπειρο, στή Θεσσαλία, στή Μακεδονία, στο Περλεπέ, στήν Ἀχρίδα και φθάνει σχεδόν ἔξω ἀπό τά τείχη της Κωνσταντινουπόλεως, κυριεύοντας τήν Ἀδριανούπολη. Ἡ ταχεία προέλαση του Θεοδώρου κατετάραξε τό Φράγκο Ἀυτοκράτορα της Κωνσταντινουπόλεως πού προσπάθησε νά ἀνακόψει τήν προέλασή του στή Κωνσταντινούπολη και Θεσσαλονίκη, ἀλλά γιά τόν τολμηρό και γενναῖο αὐτόν Λεσπότη δέ στάθηκε κανένα ἐμπόδιο στή φρενήρη προέλασή του. Κυριεύει τήν Ἀδριανούπολη και τόν Ἀπρίλιο του 1223 κατέλαβε και τή Θεσσαλονίκη, ὅπου και στέφτηκε βασιλιάς και ἀνακήρυξε τόν ἑαυτό του αὐτοκράτορα των Ρωμαίων. Οἱ ἐπιτυχίες αὐτές ήταν μία εὐκαιρία νά ἀναγνωρίσει και τό βασίλειο της Νίκαιας τό Θεόδωρο σάν βασιλιά, ἐφόσον μάλιστα ἐπέβαλε τό συμφέρον της Ἑθνικῆς ἐνότητος και της ἀποκαταστάσεως της διαλυθείσης ὑπό των Φράγκων Βυζαντινῆς Ἀυτοκρατορίας. Οἱ Ἀγγελώνιοι Λεσπότες της

Ἡπίρου ἐξάλλου ἦσαν καὶ νόμιμοι κληρονόμοι τοῦ Βυζαντινοῦ θρόνου, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἶχαν καταλάβει ὅλα τὰ ἐδάφη τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ πέτυχαν στὴν πράξη τὴν Ἐθνικὴ ἐνότητα, διώχοντας μέσα σὲ εἴκοσι χρόνια τοὺς Φράγκους καὶ Σλαῦους. Οἱ χρεωκοπημένοι ὅμως Βυζαντινοὶ τοῦ κράτους τῆς Νίκαιας δὲν πίστευαν στὸν Ἑλληνισμό καὶ ἐβλεπαν μὲ περιφρόνηση τοὺς Ἑλλαδίτες, ὅπως ὀνόμαζαν τοὺς Ἕλληνες. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ὁ δρόμος τοῦ Θεοδώρου ἦταν μέχρι τὸ 1228 γεμάτος θριάμβους καὶ ὁ ἀνίκητος μέχρι τότε στρατός του συνέχισε τὸ κυνήγημα τῶν Βουλγάρων. Στὴ μάχη ὅμως ποὺ ἐγίνε τὸ 1230 ἀπὸ κακοὺς ὑπολογισμοὺς στὴ πορεία του πρὸς τὴ Φιλιππούπολη τῆς Βουλγαρίας, ἔπαθε μεγάλη πανωλεθρία καὶ ὁ ἴδιος αἰχμαλωτίστηκε καὶ τυφλώθηκε. Ὁ Θεόδωρος ἔπεσε πάνω στὸν κολοῦνα τῆς δόξας του καὶ μὲ τὴν ἡττὰ του αὐτὴ κρίθηκε μὲν ἡ τύχη τῆς Θεσσαλονίκης, ἀλλὰ ὄχι καὶ τοῦ Δεσποτάτου τῆς Ἡπίρου, τὸ ὁποῖο ὅμως ἔπεσε σὲ παρακμῇ.

Τὸν Θεόδωρο διαδέχτηκε τὸ 1230 ὁ ἀδελφός του Μανουήλ, ὁ ὁποῖος ἐγκαταστάθηκε στὴ Θεσσαλονίκη ποὺ παρέμεινε ὡς τὸ 1237 ἔδρα τοῦ Δεσποτάτου, ὅπου καὶ ἐμφανίζεται σὰν βασιλιάς. Ὁ Μανουήλ Ἄγγελος Κομνηνός ποὺ βασιλέψε ἑπτὰ χρόνια, ἀπὸ τὸ 1230 ἕως τὸ 1237, στράφηκε στὸ βασίλειο τῆς Νίκαιας μὲ εἰρηνικοὺς σκοποὺς, γιατί διεκατείχετο ἀπὸ μία φιλειρηνικὴ πολιτικὴ ποὺ ἦταν καὶ ἀπαραίτητη γιὰ τὴν ἐποχὴ αὐτὴ ὕστερα ἀπὸ τὴ φθορὰ τόσων πολέμων τῶν προκατόχων του, ἀλλὰ καὶ γιατί ὁ ἴδιος δὲν εἶχε ἀγωνιστικὴ διάθεση καὶ εἶχε μία βαθύτερη ἀποστροφή στοὺς πολέμους. Τελικὰ διώχτηκε καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὸν πεθερό του Βούλγαρο ἡγεμόνα Ἀσάν καὶ κατέφυγε στὴν αὐλὴ τοῦ Δεσπότη τῆς Νίκαιας, ὅπου καὶ πέθανε τὸ 1241, ἀφήνοντας τὰ δικαιώματά του στὸν ἀνεψιὸ του Μιχαὴλ Β΄.

Ὁ Μιχαὴλ Β΄ Ἄγγελος Κομνηνός, νόθος γιὸς τοῦ Μιχαὴλ Α΄ εἶχε μεγάλες πολιτικὲς καὶ στρατιωτικὲς ἱκανότητες καὶ παρὰ τὶς ἐναλλαγὲς τῆς τύχης, μπόρεσε νὰ ξαναζωντανέψει τὸ Δεσποτάτο τῆς Ἡπίρου καὶ νὰ τὸ κρατήσει σὲ ἀκμὴ κατὰ τὴν τεσσαρακονταετῆ δεσποτεία του (1230-1269). Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ Δεσπότη αὐτοῦ, δὲ σταμάτησε ὁ ἀνταγωνισμὸς μὲ τὸ Δεσποτάτο τῆς Νίκαιας καὶ στοὺς πολέμους, ποὺ ἐγίναν μὲ αὐτὸ στὴ Μακεδονία, ὁ Μιχαὴλ Β΄ μπόρεσε, χάρις στὶς διαφορὲς συμμαχίες, νὰ ἀντισταθεῖ καὶ ὕστερα ἀπὸ διαφορὲς φάσεις νὰ ἐπεκταθεῖ τὸ Δεσποτάτο τῆς Ἡπίρου γιὰ μία ἀκόμη φορὰ στὰ βόρεια τῆς Ἑλλάδος. Ὁ Δεσπότης τῆς Νίκαιας Μιχαὴλ Παλαιολόγος, ὁ ὁποῖος εἶχε ἀνακηρυχθεῖ αὐτοκράτορας τὸ 1259, σὰν Μιχαὴλ Η΄, μόλις ἐδραιώθηκε ἡ θέση του στὴ Νίκαια, ἀποφασίσει νὰ στραφεῖ καὶ κατὰ τοῦ Δεσπότη τῆς Ἡπίρου καὶ ἐπειδὴ ὁ Δεσπότης του Μιχαὴλ Β΄ δὲν δέχτηκε καμία συνεννόηση καὶ εἰρηνικὴ διευθέτηση, ἔδρασε στρατιωτικά. Στὴ μάχη ποὺ ἐγίνε τὴν ἀνοιξὴ τοῦ 1259 στὴν περιοχὴ τῆς Καστοριάς, ὁ Μιχαὴλ Β΄ κατανικῆθηκε καὶ ἔφυγε μὲ τὸ γιό του Νικηφόρο νύχτα γιὰ τὴν Ἡπειρο, ἀκολουθώντας ἕνα μυστικὸ μονοπάτι ποὺ γνώριζε ὁ ἴδιος. Ἐδῶ πρέπει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἡ συντριπτικὴ αὐτὴ νίκη τοῦ Κράτους τῆς Νίκαιας θεωρεῖται ἀπὸ πολλοὺς σὰν πρόλογος γιὰ τὴν κατάληψη ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες τῆς κατεχόμενης Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τοὺς Φράγκους. Ἡ

καταστροφή του Δεσποτάτου της Ήπειρου ήταν επιφανειακή, γιατί ο Μιχαήλ Β', φθάνοντας στην Ήπειρο, γεμάτος με κατακτητικά σχέδια, αρχίζει άμεσα και χωρίς καθυστέρηση την ανασύνταξη των Ήπειρωτών και ξαναπαίρνει με το γιό του Ίωάννη το μεγαλύτερο μέρος της Ήπειρου, ενώ ο άλλος γιός του Νικηφόρος εγκαθίσταται στην Άρτα. Ο Νικηφόρος σε μία εξόρμηση συνάντησε παρά το Λιδωρίκι τα αυτοκρατορικά στρατεύματα της Νίκαιας και στη μάχη που έπακολούθησε τὰ νικάει και συλλαμβάνει αιχμάλωτο τον στρατηγό Στρατηγόπουλο, τον οποίο με τη συνθήκη που υπογράφηκε αφήνει ελεύθερο να φύγει στη Νίκαια με τὰ υπολείμματα του στρατού του. Το Δεσποτάτο της Ήπειρου επεκτείνεται για μία ακόμη φορά στα βόρεια της Ελλάδος, αλλά αρχίζουν νέες πολεμικές επιχειρήσεις με τον Αυτοκράτορα της Νίκαιας και ο Δεσπότης του Δεσποτάτου της Ήπειρου αναγκάζεται το 1264 να συνθηκολογήσει κοντά στη Θεσσαλονίκη. Το 1265 ο Βυζαντινός στρατός απώθησε τον Μιχαήλ Β' στην Ήπειρο, για να έπακολουθήσει συνάντηση Αυτοκράτορα και Δεσπότη και διαπραγμάτευση πρόσωπο με πρόσωπο. Ο Δεσπότης της Ήπειρου υποχρεώθηκε να παραχωρήσει τὰ Ίωάννινα στον Αυτοκράτορα και συγχρόνως κανονίστηκε ο γάμος του γιού του Νικηφόρου με την Άννα, τὴ θυγατέρα της αδελφῆς του Αυτοκράτορα Εὐλογίας, που ἔμεινε γνωστή σαν Άννα Παλαιολογίνα. Ο Μιχαήλ Β' πέθανε το 1267 ἢ 1271 και πρὶν πεθάνει μοίρασε τὴ χώρα του στους δύο γιούς του Ίωάννη και Νικηφόρο, αφού προηγουμένως τὴν διαίρεσε σε δύο Δεσποτάτα, στο Δεσποτάτο Θεσσαλίας με πρωτεύουσα τὴν Ὑπάτη και στο Δεσποτάτο της Ήπειρου με πρωτεύουσα τὴν Άρτα. Στο Νικηφόρο παραχώρησε τὸ Δεσποτάτο της Ήπειρου και στον Ίωάννη τὸ Δεσποτάτο της Θεσσαλίας. Ἡ δυναστεία τῶν Ἀγγελοκομνηνῶν με διαιρεμένο τὸ κράτος και με Δεσπότες τὸς ἀπογόνους του Μιχαήλ Β' κράτησε ἀπὸ τὸ 1271 ἕως τὸ 1318. Για τὸ θέμα μας ἐνδιαφέρει μόνο τὸ Δεσποτάτο της Ήπειρου, με τὸ ὁποῖο και θὰ τελειώσουμε, προσθέτοντας και ὀλίγα ἀκόμη που έπακολούθησαν μέχρι της ἀλώσεως τῶν Ίωαννίνων ἀπὸ τὸς Τούρκους.

Ο Νικηφόρος Ἀγγελος Κομνηνός, που ἐβασίλευσε ἀπὸ τὸ 1271 ἕως τὸ 1294, ἦταν σε ἀδυναμία να ὑπερασπιστεῖ τὴν ἐπικράτειά του ἐναντίον τῶν Βυζαντινῶν και ἀναγκάστηκε ὡς ἐκ τούτου να ζητήσει τὴ βοήθεια τῶν Φράγκων με διάφορες παραχωρήσεις, ἀκόμη και με γάμους τῶν θυγατέρων του. Διάδοχος του Νικηφόρου και τελευταῖος Ἀγγελοκομνηνὸς Δεσπότης εἶναι ὁ Θωμᾶς Ἀγγελος Κομνηνός, ὁ ὁποῖος ἐβασίλευσε εἰκοσιτέσσερα χρόνια (1294-1318) και δολοφονήθηκε πιθανὸν ἀπὸ τὸ σύζυγο της αδελφῆς του Ίωάννη Ὀρσίνι. Στα τελευταῖα 112 ἢ 113 χρόνια, ἀπὸ τὸν τελευταῖο δηλαδὴ Ἀγγελοκομνηνὸ Δεσπότη, ἀπὸ τὸ 1318 ἕως τὸ 1430 ἢ 1431 που κατέλαβαν τὰ Ίωάννινα οἱ Τούρκοι και δὲν ἐδέσποζε πλέον ἢ γενεὰ τῶν Ἀγγελωνύμων, τὸ Δεσποτάτο εἶχε περιέλθει σε κατὰπτωση και οἱ διάφοροι ἐχθροὶ καιροφυλακτοῦσαν. Ἡ Ήπειρος με διάφορες ἐναλλαγές ὑπέστη τὴν ἐπιδρομὴ τῶν Ἀλβανῶν, ἐπίσης τὴν κατάκτηση τῶν Σέρβων που κράτησε τριάντα ἐννιά χρόνια με διάφορους ἀρχηγούς, ἀπὸ τὸς ὁποῖους ὁ πλέον βδελυρὸς, καταχθόνιος και εἰδεχθῆς ἄνθρωπος ἦταν ὁ Θωμᾶς Πρελιούμπο-

βιτσ. Για πέντε χρόνια μόνον κυριάρχησαν και οί Βυζαντινοί και στη συνέχεια διακυβέρνησαν οί Όρσίνι. Μετά κυβέρνησε για είκοσι τρία χρόνια (1385-1408) ένας ήρεμος ευγενής Φλωρεντινός και ή Ήπειρος είδε ήμέρες χρηστής διοικήσεως. Φθάνουµε στη διακυβέρνηση της Ήπείρου από τους επίσης Φλωρεντινούς Τόκκους υπό τον Κάρολο Α΄ (1407-1430) ένα συνετό, γενναίο και ίκανό Δεσπότη, τον όποιο διαδέχτηκε ό άνεψηός του Κάρολος Β΄. Τα γεγονότα ήλθαν ραγδαία µε την εμφάνιση Τουρκικῶν στιφῶν στη χώρα τό 1380 και την άλωση τῶν Ίωαννίνων από τους Τούρκους τό 1430 ή τό 1431. Άλλά µε την κατάκτηση της Ήπείρου από τους Τούρκους, την Τουρκοκρατία, και τίς αντίστασεις και έξεγέρσεις τῶν Ήπειρωτῶν, καθώς και µε τά άλλα επί µέρους θέµατα (παιδεία, σχολεία, έργα ευποιίας, τέχνη κ.λ.π.), θά ασχοληθοῦµε στά επόμενα άρθρα.

Αυτή είναι σέ συντομία ή ένδοξη ιστορία, τό λυκόφως και τό τέλος τοῦ Δεσποτάτου της Ήπείρου, πού ξεκίνησε λαμπρά και έγινε ένα μεγάλο και ισχυρό κράτος, τό µεγαλύτερο από τά δύο άλλα Βυζαντινά Δεσποτάτα της Τραπεζούντας και Νίκαιας, και έδρασε τόσο καρποφόρα µε τους τρεῖς κυρίως Άγγελοκοµνηνοῦς Δεσπότες, τον Μιχαήλ Α΄, τον Θεόδωρο και τον Μιχαήλ Β΄ και συγκράτησε τον Έλληνισµό από τον άφανισµό. Έάν τά τρία Δεσποτάτα, της Ήπείρου, της Νίκαιας και τοῦ Πόντου, συνεννοούνταν και συνεργάζονταν και δέν έγινόντο λανθασµένοι χειρισµοί, δέν υπήρχαν άδικαιολόγητες αντίζηλίες και φιλοδοξίες για τά πρωτεία και αποφεύγονταν οί εμφύλιοι πόλεμοι μεταξύ των, τότε θά απέκαθίστατο γληγορότερα ή καταλυθείσα ένδοξη Βυζαντινή Αυτοκρατορία και θά ήταν ίσως άλλη ή τύχη τοῦ Έθνους. Στο Δεσποτάτο όμως της Ήπείρου σπάρθηκε ό σπόρος της νεοελληνικής συνειδήσεως σέ γόνιµο έδαφος µε αποτέλεσµα νά διασωθεῖ ό Έλληνισµός στους ζοφερούς χρόνους πού θά επακολουθήσουν και τό μεγάλο ισχυρό αυτό Βυζαντινό Κράτος τῶν Άγγελοκοµνηνῶν νά επιδράσει επί της μετέπειτα πορείας τοῦ Έθνους. Επήλυδες αναµίχθηκαν µε τους γηγενείς Έλληνες. Η ζωτικότητα τῶν παλαιῶν κατοίκων της Ήπείρου, αντίσταθηκε νικηφόρα στην όρμητική έξάπλωση τῶν Σλαύων, Άλβανῶν και άλλων εισβολέων και κατόρθωσε νά άφομοιώσει τά ξένα αυτά στοιχεία σέ σηµεῖο ολοκληρωτικοῦ εξαφανισµοῦ. Το έμφυτο αυτό έθνικό σφρίγος τῶν Ήπειρωτῶν καλλιεργήθηκε και δυνάµωσε από την ένδοξη δράση τῶν Δεσποτῶν της Ήπείρου και κυρίως τοῦ Μιχαήλ Α΄, τοῦ Θεοδώρου και τοῦ Μιχαήλ Β΄. Ήταν τόσο βαθιές οί ρίζες πού φύτεψαν στην Ήπειρωτική γή οί Έλληνες αυτοί ήγεµόνες, ώστε µπόρεσε νά ξαναπάλλει ή Έλληνική ψυχή και νά δώσει νέους βλαστούς για νά κρατήσει την ένότητα στα χρόνια της μακραίωνης Τουρκικής σκλαβιάς και νά ξεφαντώσουν οί άρµατωλοί και κλέφτες, οί άρχηγοί τοῦ Γένους και οί πολέµαρχοι τοῦ Ίεροῦ άγῶνα τοῦ 1821.

(Η συνέχεια στο επόμενο τεῦχος)

Τοῦ κ. Ἰωάννου Ὁρ. Καλογήρου
Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς
τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Γ'

Πραγματοποιούμεν ἐδῶ τὴν πρόθεσίν μας, καὶ τὴν ὑπόσχασίν μας, νὰ προβάλλουμε μερικὲς μαρτυρίες καὶ ἐπιβεβαιώσεις περὶ τῆς σχέσεως, κατὰ τὰ εἰδικώτερα πάντοτε ἐνδιαφέροντά μας, Κοραῆ-Ζωσιμάδων, ἢ καὶ, γενικώτερα, λογίων. — Ζωσιμάδων καί, ἔτσι, περὶ τῆς σημασίας τῶν τελευταίων τούτων, τῶν Ζωσιμάδων, ὡς παράγοντος «ἐπισπεύσεως» τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἐπιτυχίας αὐτῆς, κατὰ τὴν ἀφορμὴν ποὺ μᾶς ἔδωκε πρὸς τοῦτο ὁ Ἀναστάσιος Γούδας μὲ τὶς συμπαθέστατες ἠπειρωτοκεντρικὲς «ὑπερβολές» του. Αἱ μαρτυρίες προέρχονται τώρα ἀπὸ τοὺς συγχρόνους μας, ὅπως προαναφέραμε, διακεκριμένους ἐρμηνευτὰς, μελετητὰς καὶ ἐκτιμητὰς τοῦ ὅλου φαινομένου τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς ἀναγεννήσεως κατὰ τὰ συγκροτοῦντα τὸ πολὺπλευρο τοῦτο φαινόμενον γεγονότα καὶ πρόσωπα. Ἡμεῖς θὰ παραθέσουμε τὶς μαρτυρίες τους καὶ τὶς σκέψεις τους αὐτούσιες, χωρὶς νὰ παίρνομε θέσιν καὶ εἰς τὴν πλευρὰν ἢ τὴν ἀποψιν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ὁ καθένας τους κατανοεῖ, ἐρμηνεύει καὶ παρουσιάζει τὸ ὅλον γεγονός τοῦ «Νεοελληνικοῦ Διαφωτισμοῦ».

Μὲ τὶς προϋποθέσεις αὐτές, μεταφέρουμε ἀπὸ τὸ σχετικὸν ἔργον τοῦ Κ. Θ. Δημαρᾶ, πρῶτα, τὴν ἐξῆς περικοπὴν. «...Τὰ περιστατικὰ αὐτὰ μᾶς πείθουν βέβαια, ὀλότελα, γιὰ τὴν σημασία τῆς τομῆς ποὺ ἐπιχειρεῖται ἐδῶ· ὥστόσο ὑπάρχει καὶ μιὰ ἄλλη παρατήρηση ποὺ ἐνισχύει τὴν ἀποψη, καὶ μᾶς ἐνδιαφέρει καὶ αὐτόνομα: δὲν εἴμαστε μονάχα ἡμεῖς ποὺ ἔχουμε τὴν ἀντίληψη τοῦ μεγαλείου τῶν χρόνων 1750 καὶ 1830: πολὺ χαρακτηριστικὸ εἶναι νὰ βλέπουμε ὅτι ταυτόχρονα μὲ τὰ γεγονότα, ἢ μὲ μιὰν ἐλάχιστην προοπτικὴν, οἱ ἄνθρωποι, ὅσοι στοχάζονται ἐπάνω στὰ ζητήματα αὐτά, εἶχαν, ἀπόλυτη τὴν συνείδηση τῶν μεγάλων ὠρῶν τὶς ὁποῖες ἐζοῦσαν. Ὁ Κοραῆς ὁ ἴδιος, στὸ περίφημο γαλλικὸν ὑπόμνημα τοῦ 1803, ὀρίζει ὅτι ἡ ἀναγέννηση τοῦ ἑλληνισμοῦ ἄρχισε πρὶν ἀπὸ καμμιά πενηνταριὰ χρόνια, δηλαδὴ, ἀκριβῶς στὰ μισὰ τοῦ ΙΗ' αἰῶνα. Παρόμοια διαπιστώνει μὲ ἐνθουσιασμό, λίγα χρόνια ἀργότερα, στὰ 1815: «δὲν ἔμεινεν ἀμφιβολία, πλὴν εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν μωρῶν, ἢ τῶν κακῶν, ὅτι ἔφθασε καὶ τῶν Γραικῶν ὁ καλὸς καιρὸς, καὶ ἔφθασε μὲ τόσην ὀρμὴν ὥστε καμμιά δύναμις ἀνθρώπινος δὲν εἶναι πλέον καλὴ (sic) νὰ μᾶς ὀπισθοποδίσῃ». Στὰ ἴδια χρόνια, ἡ διαπίστωση αὐτὴ κοντεύει νὰ γίνῃ κοινὸς τόπος: «...Καὶ δὴ, χάρις τῷ κρείττονι: ἐξ αὐτῶν μάλιστα τῶν ἡμερῶν ἄρχεται φανερώτερον ὁ τοῦ βελτίονος Πίθου καιρὸς. Νῦν ἤδη Ἡγεμόνες καὶ Δυνατοὶ μὲ βασιλικὸν καὶ φιλόανθρωπον δόγμα, περιθάλλουσι τὴν Ἑλλάδα, φροντίζοντες κατὰ τὸ δυνατόν διὰ νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς αὐτὴν

αί Μουσεία. Νῦν ἤδη πολλοὶ φιλόμουσοι, φιλογενεῖς καὶ εὐεργετικοὶ ἄνδρες ἐ-
 γείρουσι καὶ συστήνουσι Μουσεία, δαπανῶσι καθ' ἑκάστην ἀφθόνως εἰς ἐκτυ-
 πώσεις βιβλίων, διανέμουσιν αὐτὰ δωρεάν εἰς τὸ γένος (αὐτοὶ εἶναι, ὅπως δὴποτε,
 κυρίως οἱ Ζωσιμάδες, Ἰ. Κ.) καὶ κατὰ πάντα τρόπον ζητοῦσι τὴν ἀναπτέρωσιν
 τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὴν βελτίωσιν τῆς αὐτῶν πατρίδος... «Χωρία τοῦ τύπου αὐτοῦ
 (ἐπάγεται ὁ Κ. Θ. Δημαρᾶς, Ἰ. Κ.), ξεδιαλεγμένα ἀνάμεσα σὲ κείμενα τῶν χρό-
 νων 1780 μὲ 1820, θὰ μπορούσε νὰ παραθέσει κανεὶς πολλότατα, πού παραλλά-
 ζουν μόνον κατὰ τὴν πιὸ ρητορικὴ ἢ πιὸ στοχαστικὴ ἰδιοσυγκρασίᾳ τῶν συν-
 τακτῶν τους. Τὸ γεγονός εἶναι ἓνα: ὅταν ὁ ἑλληνισμὸς κινεῖται ἐκεῖνα τὰ χρόνια
 • μὲ ἐξαιρετικὰ γοργὸ ρυθμὸ, ὥστε κάποτε νὰ διαπιστώνουμε ἀδεξιότητες ἢ καὶ
 ἀστοχίες στὶς ἐπιδιώξεις αὐτές...» (Νεοελληνικὸς Διαφωτισμὸς. Νεοελληνικὰ
 Μελετήματα 2, Αθήνα 1977, σελ. 305-306). Καὶ μιὰ ἀκόμη ἀνάλογη περικοπή.-
 μαρτυρία».—ἀπὸ τὸ ἴδιο ἔργο τοῦ Κ. Θ. Δημαρᾶ (σελ. 322-323), ὅπου οἱ Ζωσιμά-
 δες ἀναφέρονται ρητῶς ὡς πρόχειρον, ἐπειδὴ καὶ «κατ' ἐξοχήν», παράδειγμα πλου-
 σίων ἐμπόρων, πού συμβάλλουν ἀποφασιστικὰ εἰς τὸ ἐκδοτικὸν ἔργον τοῦ Κο-
 ραῆ, καὶ δικαιώνεται ἔτσι, ψίχα, καὶ ἡ καύχησις τοῦ Ἀναστασίου Γούδα, πῶς,
 τάχα, «ἂν μὴ ὑπῆρχον Ζωσιμάδαι, δὲν θὰ ἀνεδεικνύετο οἶος ἀνεδείχθη ὁ Κο-
 βαῆς ἢ τοῦλάχιστον δὲν ἠθελε δυνηθῆ νὰ δημοσιεύσῃ ὅσα ἐδημοσίευσεν· ἂν
 δὲ δὲν ἐδημοσιεύοντο ταῦτα, δὲν ἠθελε φωτισθῆ ἀρκούντως τὸ ἔθνος καὶ δὲν ἠ-
 θελε συναισθανθῆ τὴν κατάστασίν του. Τοῦ φωτισμοῦ δὲ τούτου καὶ τῆς συναι-
 σθησεως ἐλλειπόντων, βεβαίως δὲν ἠθελε γίνεῖ ἡ ἐπανάστασις, ἢ, γενομένη, ἠ-
 θελε ματαιωθῆ ἴσως καθ' ὅλοκληρίαν» (Βίοι Παράλληλοι, Τόμ. Γ'. Πλοῦτος ἢ
 ἐμπόριον. Ἐν Ἀθήναις 1870 — φωτοτυπικὴ ἀνατύπωσις 1971 — σελ. 19). Ἀλλὰ
 παρασυρθήκαμε, πάλιν, ἀπὸ τὸν Ἀ. Γούδαν, εἰς τὸ νὰ «ἠπειρωτίζωμεν» καὶ εἶναι
 καιρὸς νὰ ἐπανέρθουμε εἰς τὴν σχετικὴν μὲ τοὺς Ζωσιμάδες μαρτυρίαν τοῦ συγ-
 χρόνου μας, καὶ μὴ Ἠπειρώτου, Κ. Θ. Δημαρᾶ. «Θαυμαστὸν εἶναι τὸ ἔργο πού
 πραγματοποιεῖται μέσα ἀπὸ τὴν δημιουργικὴ πνοὴ τοῦ Κοραῆ. Τὰ φαινόμενα,

Τὰ κτίρια τῆς Ζωσιμαίας Σχολῆς στὰ Γιάννινα ὅπως ἦταν πρὸ τοῦ ἔτους 1900.

τὰ πρόσωπα, τὰ ἔργα, τὰ τεκμήρια, εἶναι ἀπειράριθμα. Μεγάλες καὶ ὀργανωμένες, ἂν ὄχι συστηματικές, ἐκδοτικές προσπάθειες πραγματοποιοῦνται ἀπὸ πλούσιους ἐμπόρους καθὼς οἱ Ζωσιμάδες· ἄς παραπονεῖται, δίκαια, ὁ Κοραῆς γιὰ τὶς δυσκολίες τὶς ὁποῖες συναντᾷ στὶς συνεννοήσεις του μὲ τοὺς χορηγούς: ἡ πνευματικὴ προπαρασκευὴ δὲν εἶναι ἀρκετὴ· ἀλλιῶς καὶ ἡ διάθεση καὶ τὰ πλούτη ποὺ προσφέρονται εἶναι ἀφθονα (, Ἰ. Κ.). Καὶ ἂν ὑπάρχει περίοδος στὴν πνευματικὴ ἱστορία τοῦ ἑλληνισμοῦ ὅπου ὁ λόγιος νὰ ἔχει ἐλπίδες νὰ πλουτίσει εἴτε ἀπὸ τὴν διδασκαλία εἴτε ἀπὸ τὴν ἐκδοσὴ βιβλίων, τῆς περιόδου αὐτῆς ἡ αἰχμὴ πρέπει χωρὶς ἀμφιβολία νὰ τοποθετηθεῖ ἀνάμεσα στὰ χρόνια 1800 καὶ 1820...»

Καὶ τώρα μερικὰ ἀνάλογα, σχετικά, ἀπὸ τὸν ἀνεγνωρισμένον Ἱστορικὸν τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ Ἀπόστολον Βακαλόπουλον, καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ὁμότιμον τώρα, ἀπὸ τὸν Δ΄ Τόμον τοῦ μνημειώδους ἔργου του, Ἱστορία τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ. Ὁ Τόμος αὐτὸς ἐπιγράφεται: Τουρκοκρατία 1669-1812. Ἡ οἰκονομικὴ ἄνοδος καὶ ὁ φωτισμὸς τοῦ Γένους. Ὡς μοτίβο ἔχει ὁ Τόμος, εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἄσπρη σελίδα, τὴν ρῆσιν: Στοχασθῆτε τίνων ἀπόγονοι εἴσθε καὶ πῶς κατεστάθητε, εἰς τί ἀθλίαν κακάστασιν ἀμαθείας καὶ βαρβαρότητος. Ἀθαν. Ψαλίδας*. Ἴδου λοιπὸν αἱ «μαρτυρίες» καὶ τοῦ Ἀποστόλου Βακαλοπούλου, σχετικὰ πάντοτε μὲ τοὺς Ζωσιμάδες καὶ τὴν μὲ τὸν τρόπον τους πρωτοποριακὴν δραστηριότητα αὐτῶν εἰς τὰ τοῦ φωτισμοῦ καὶ τὴν ἀναγέννησιν τοῦ Γένους: «Μεγάλῃ ὤθησιν πρὸς τὴν πνευματικὴν ἀναγέννησιν ὄχι μόνο τοῦ τόπου, ἀλλὰ καὶ γενικώτερα τοῦ ἔθνους δίνουν οἱ ξενιτεμένοι Ἰωαννῖτες ἔμποροι, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ξεχωρίζουν οἱ ἀδελφοὶ Ζωσιμάδες καὶ ὁ Ζῶης Καπλάνης, οἱ ὅποιοι βοηθοῦν τοὺς φιλομαθεῖς νέους καὶ ἐνισχύουν γενναιόδωρα τοὺς λογίους, ποὺ ἐπιθυμοῦν νὰ ἐκδόσουν βιβλία» (σελ. 631 εἰς τὸν προμνημονευθέντα Τόμον. καὶ εἰς ὑποσημείωσιν 5, εἰς τὴν ἴδια σελίδα, συμπληρώνει ὁ Ἀ. Βακαλόπουλος: «Βλ. λεπτομέρειες στοῦ Ἀναστασίου, Ἡ πνευματικὴ κατάστασις στὰ Γιάννινα στὶς ἀρχὰς τοῦ 18 αἰῶνος, ὅπως τὴν εἶδαν ξένοι περιηγηταί, ΗΕ — «Ἡπειρωτικὴ Ἑστία», Ἰωάννινα, Ἰ. Κ. — 20 (1971). Ἀφιέρωμα 1821-1971, σ. 250-251»)**

Εἰς τὶς σελίδες 637-638 τοῦ αὐτοῦ Τόμου τοῦ Ἀ. Βακαλοπούλου διαβάζουμε: «Δὲν εἶναι ἀνεξάρτητη ἀπὸ τὶς ἔντονες πνευματικὲς ζυμώσεις στὸν ἑλληνικὸ

* Διὰ τὸν Ἀθανάσιον Ψαλίδαν, τὸν γνωστὸν Ἰωαννῖτην διδάσκαλον, κυριώτερον ἔργον παραμένει πάντοτε τὸ τοῦ Λεάνδρου Ἰ. Βρανούση, Ἀθανάσιος Ψαλίδας, ὁ διδάσκαλος τοῦ Γένους, 1767-1829. Ὁ πατριώτης - ὁ πολιτικός, ὁ ἀγωνιστής, Ἰωάννινα 1952. Κατὰ τὸ ἴδιο ἔτος εἰδικὸν τιμητικὸν τεῦχος εἶχεν ἀφιερῶσει εἰς τὸν Ἀθαν. Ψαλίδαν τὸ εἰς τὴν ἀνοιξιὰτικὴν ἀρχὴν του τότε εὐρισκόμενον, ὑπέρτιμον τώρα πλέον εἰς τὴν συμπληρουμένην τριακονταετῆ γόνιμον καὶ ὑπεργόνιμον ἠπειρωτικὴν πνευματικὴν παρουσίαν του, Περιοδικὸν τῶν Ἰωαννίνων «Ἡπειρωτικὴ Ἑστία».

** Ὁ Ἰωάννης Ἀναστασίου, εἰς τὴν μελέτην τοῦ ὁποίου παραπέμπει ἐδῶ ὁ Ἀ. Βακαλόπουλος, εἶναι Ἰωαννῖτης, γέννημα καὶ θρέμμα τῆς πόλεως, καθηγητὴς σήμερα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, τῆς Γενικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, εἰς τὸ Ἀριστοτέλειον Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης.

χώρο καὶ τὴν πνοὴ τῶν νέων ἰδεῶν ἢ ἴδρυση τῆς Σχολῆς Κουροῦ Τσεσμέ, πού οὐσιαστικὰ ἀποτελεῖ τὴν ἀνασύσταση τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς, ἀλλὰ μὲ πνεῦμα πῶ φιλελεύθερο καὶ εὐρύ, προσαρμοσμένο πρὸς τὶς σύγχρονες ἀνάγκες. Ὁ πρῶτος μάλιστα διευθυντῆς τῆς Δωρόθεος ὁ Πρῶιος, ὁ σπουδαγμένος στὴν Ἰταλία καὶ Γαλλία Χιώτης μοναχὸς καὶ ἀργότερα μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως (1813-1821), ὁ ὁποῖος βρῆκε τραγικὸ θάνατο μαζί μὲ τὸν Γρηγόριο Ε', ἀρχίζει τὰ μαθήματά του μὲ τὸν χαρακτηριστικὸ ἐναρκτήριο: «Περὶ φιλοσοφίας καὶ θεολογίας καὶ περὶ τοῦ πῶς δύνανται αἱ ἐπιστῆμαι νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν παλαιὰν τῶν πατρίδα». Ὁ Πρῶιος — μ ἐ π α ρ ὀ τ ρ υ ν σ η κ α ἰ ἐ ν ἰ σ χ υ σ η τ.ῶ.ν. Ζ.ω.σ.ι.μ.ά.δ.ω.ν. ἀραιωμένο ἀπὸ ἐμέ Ἰ. Κ. — ἀναλαμβάνει στὰ 1805 καὶ τὴν σύνταξη τῆς «Κιβωτοῦ», τοῦ μεγάλου λεξικοῦ τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας, μὲ συνεργάτες διαφόρους λογίους... Ὁ πρῶτος τόμος ἐκδίδεται τὸ 1819 στὴν Κωνσταντινούπολη ἀπὸ τὸ πατριαρχικὸ τυπογραφεῖο. Γιὰ νὰ εὐοδωθῆ μάλιστα ἡ ἐργασία αὐτή, ἐνεργεῖ ὁ Πρῶιος νὰ παραδοθῆ στὴν σχολὴ ἢ βιβλιοθήκη τοῦ Νικηφόρου Θεοτόκη, πού τὴν προόριζαν γιὰ τὴν Ἀθωνιάδα».

Τέλος, ἄς παραθέσουμε ἀπὸ τὸν Ἀ. Βακαλόπουλο καὶ τὰ εἰς τὴν σελίδα 646 τοῦ Δ' Τόμου τοῦ ἀποτυπούμενα, εἰς τὰ ὁποῖα βέβαια τὴν «ἀγαθὴν μερίδα» ἔχουν πάλιν, μέσα εἰς τὴν ἀναγεννητικὴν ἐλληνικὴν πνευματικὴν κοσμογονίαν, μὲ τὶς διεθνεῖς, τὶς οἰκουμενικές, προεκτάσεις τῆς, καὶ — ποιοὶ ἄλλοι; — οἱ Ζωσιμάδες... Τὴν μεγάλην του ὄμως φήμην ὁ Γαζῆς τὴν χρωστᾷ στὴν ἐκδοση τοῦ περιοδικοῦ «Λόγιος Ἑρμῆς», πού ὑπῆρξε σταθμὸς στὴν ἱστορία τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων. Εἶναι τὸ περιοδικό, πού γνωστοποιεῖ στοὺς ξένους τὶς προόδους τῆς ἐλληνικῆς παιδείας, καθὼς καὶ τὶς μεταφράσεις ποικίλων ξένων ἔργων στὴ νέα ἐλληνικὴ. Ὁ γνωστὸς Βιεννέζος σοφὸς Κόπιταρ κρίνει μὲ τὰ ἐξῆς τὴν ἐμφάνιση τοῦ περιοδικοῦ: «..Ὡστόσο τὸ δημοσίευμα αὐτὸ ἐνδιαφέρει καὶ ἡμᾶς καὶ μάλιστα διὰ δύο λόγους. Πρῶτον διότι γράφεται διὰ τοὺς Ἑλληνας καὶ δεύτερον διότι ἐκδίδεται ἐδῶ εἰς τὴν Βιέννην. Διὰ τοὺς Ἑλληνας! Σὲ ποιὸν δὲν ἐνθυμίζει τὸ ὄνομα αὐτὸ ὅ,τι ὠραῖο καὶ μέγα ἐδημιούργησεν ὡς τώρα ἡ ἀνθρωπότης: Στοὺς Ἑλληνας ὀφείλει ἡ Εὐρώπη, ἡ μικρότερα τῶν ἡπείρων, τὴν πνευματικὴν τῆς, καὶ δι' αὐτῆς τὴν πολιτικὴν τῆς, ὑπεροπλίαν ἀπέναντι τῶν ἄλλων ἡπείρων. Ποτέ, ἐφόσον θὰ διαβάζωνται τὰ αἰώνια ἀριστουργήματα τῶν Ἑλλήνων, δὲν θὰ ἀφανισθῆ ὁ ἀνθρωπισμὸς ἐπὶ τῆς γῆς. Οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες προσπαθοῦν ἐν μέρει μὲ τὴν ἀποστολὴν προικισμένων ἐφήβων στὰ σχολεῖα τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ἰταλίας, ἐν μέρει μὲ τὴν ἴδρυσιν σχολείων στὴν ἴδια τὴν Ἑλλάδα νὰ «ἐπαναφέρουν τὰς Μούσας εἰς τὴν παλαιὰν τῶν πατρίδα» διὰ νὰ μεταχειρισθῶ τὴν ὠραίαν ἔκφραση πού ἔχουν καθιερώσει οἱ ἴδιοι. Ζήτησαν οἱ ἄνδρες πού, ὀ.π.ω.ς. ο.ί. ἂ ὀ ε.λ.φ.ο.ί. Ζ.ω.σ.ι.μ.ά.δ.α.ι. ἢ ἀραιώσεις ἀπὸ ἐμέ, Ἰ. Κ., διαθέτουν τὰ χρήματά των διὰ τὸν ὠραῖον αὐτὸν σκοπὸν ἢ ὅπως ὁ Κοραῆς καὶ ὁ Γαζῆς τὰς γνώσεις των, ἢ ὅπως ὁ μητροπολίτης τῆς Βλαχίας Ἰγνάτιος καὶ τὰ χρήματά του καὶ τὰς γνώσεις του καὶ μαζί μ' αὐτὰ καὶ τὴν μεγάλην ἐπιρροὴν του ὡς κληρικός». Ὁ «Λόγιος Ἑρμῆς» γίνεται ὁ συνδετικὸς κρίκος ὄλων τῶν Ἑλλήνων τῆς Διασποράς».

Ὁ τρίτος ἀπὸ τοὺς συγχρόνους μας διαπρεπεῖς ἐρευνητὰς τῶν περὶ ὧν ἐδῶ ὁ λόγος γεγονότων, πραγμάτων καὶ προσώπων, τοὺς ὁποίους ἐδιαλέξαμε γιὰ νὰ τοὺς παρουσιάσουμε σὰν μάρτυρας εἰς τὰ σχετικὰ μὲ τὸν προεπαναστατικὸν ἑλληνικὸν Διαφωτισμὸν, κατὰ τὴν εὐρύτερη τοῦ ὄρου τούτου σημασίαν, καὶ μὲ τὴν συνδεομένην πρὸς αὐτὸν νεοελληνικὴν ἀναγέννησιν, ἐν συναρτήσει δὲ ἀκριβῶς πρὸς τὰ πρόσωπα καὶ τὴν δραστηριότητα τῶν παραγόντων: Κοραῆς-Ζωσιμάδες, εἶναι ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ὁμότιμος τώρα, Νικόλαος Τωμαδάκης. Τὸ ὅλον θέμα τὸ ἀντιμετωπίζει ἰδιότυπα ὁ Ν. Τωμαδάκης εἰς τὰ πλαίσια γενικωτέρου καὶ πλατυτέρου προβληματισμοῦ καὶ τὸ παρουσιάζει βάσει στοιχείων καὶ ἀποδεικτικῶν συλλογισμῶν καὶ σκέψεων ἐπὶ πολλῶν πτυχῶν τοῦ θέματος τοῦ Διαφωτισμοῦ καὶ τῶν φορέων του, βάσει τῆς ἐρμηνείας καὶ τῆς κατανόησεως τοῦ θέματος τούτου κατὰ τὴν ὠλοκληρωμένην ἐκδήλωσιν τοῦ ὅλου ἱστορικοῦ-πνευματικοῦ φαινομένου τοῦ Ἑλληνισμοῦ, κατὰ τὴν ἑλληνικὴν, τὴν ἀρχαιοελληνικὴν λοιπόν, καὶ τὴν χριστιανικὴν, τὴν ὀρθόδοξον, ἐκδήλωσιν καὶ ἐνέργειαν τοῦ φαινομένου τούτου. Εἰς τὴν μοναδικήν, μὲ ἀστερίσκον, σημείωσιν τοῦ σχετικοῦ δημοσιεύματός του (Κλασικισμός-Διαφωτισμός καὶ Ἀδαμάντιος Κοραῆς). Διαπιστώσεις καὶ προβλήματα εἰς: Μνημοσύνη. Ἐτήσιον Περιοδικὸν τῆς Ἑταιρείας Ἱστορικῶν Σπουδῶν ἐπὶ τοῦ Νεωτέρου Ἑλληνισμοῦ, Τόμ. ἔκτος 1976-1977, ἐν Ἀθήναις, σελ. 94-115), εἰς τὴν πρώτην σελίδα, τὴν σελίδα 94, δίδει ὁ Ν. Τωμαδάκης τὴν ἐξῆς ἐξήγησιν: «Ἐγράφη ὑπὸ μορφήν δοκιμίου, χωρὶς παραπομπάς, μετ' ἀνάγνωσιν τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ Ἀδ. Κοραῆ καὶ ἐν ὄψει τῆς κινήσεως παρ' ἡμῖν τῶν τελευταίων χρόνων, ὅπως μελετηθῆ ὁ Γαλλικὸς Διαφωτισμὸς καὶ αἱ ἐπιδράσεις αὐτοῦ εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων κατὰ τοὺς ἰκ' καὶ ιθ' αἰῶνας ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς προσπαθείας ὅπως ὁ Ἑλληνικὸς οὗτος διαφωτισμὸς συναφθῆ πρὸς τὸν καλούμενον Δημοτικισμὸν. Αἱ θέσεις τοῦ συγγραφέως στηρίζονται εἰς μελέτην καὶ τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς πνευματικῆς ἱστορίας τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ, οὐ μόνον κατὰ τοὺς δύο τελευταίους τούτους αἰῶνας, ἀλλὰ γενικώτερον. Χωρὶς δὲ σχολαστικὰς παραπομπάς νομίζομεν ὅτι θ' ἀναγνωσθῶμεν εὐκολώτερον καὶ θὰ προβληματίσωμεν βαθύτερον».

Ἄλλὰ καὶ ἡμεῖς δίνομεν ἐδῶ τὴν ἐξήγησιν, ὅτι δὲν εἶναι ἰδικόν μας ἔργον, οὔτε ἀπὸ ἀρμοδιότητα οὔτε ἀπὸ τὸν χαρακτῆρα τοῦ περιοδικοῦ πού φιλοξενεῖ τὸ ἄρθρον μας, νὰ εἰσχωρήσουμε εἰς τὴν οὐσίαν τῶν κατὰ τὰ ἀνωτέρω θέσεων τοῦ Ν. Τωμαδάκη καὶ νὰ καταπιαστοῦμε μὲ τὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα αἱ θέσεις αὐτὲς ὑποδηλώνουν καὶ δημιουργοῦν. Ἡμεῖς θὰ ἠθέλαμε νὰ χρησιμοποιήσουμε καὶ νὰ ἀξιοποιήσουμε τὶς θέσεις αὐτὲς γιὰ τὸν σκοπὸν μας, πού ἤδη ἔχει διαφανῆ καὶ συνίσταται εἰς τὸ νὰ γινώμαστε κατὰ κάποιον τρόπον, μὲ τὴν ἐπίκλησιν «μαρτυριῶν» καὶ ἀπὸ ἄλλους, ἀπὸ συγχρόνους μας, «ἀπολογηταί» τοῦ «ἠπειρωτισμοῦ» τοῦ Ἀναστ. Γούδα, κατὰ τὸν ὅποιον, οὔτε λίγο-οὔτε πολύ, ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις τοῦ 1821 «στήκει ἢ πίπτει» μὲ τοὺς Ζωσιμάδες καὶ μὲ τὴν πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Κοραῆ ἐνίσχυσιν αὐτῶν. Ἔτσι θὰ ἠθέλαμε νὰ χρησιμοποιήσουμε, πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτόν, καὶ ἀπὸ τὸ περιεκτικόν, βαθύτερον, ἀσφαλῶς, προβληματισμὸν διεγεῖρον, ὡς ἀνωτέρω δοκίμιον τοῦ Ν. Τωμαδάκη, κάτι πού νὰ ἔχη

σχέσιν με τὴν συνάρτησιν «Κοραῆς-Ζωσιμάδες» ἢ, ἀκριβέστερα, με τὴν συνάρτησιν «Κοραῆς-ἦθος Ζωσιμάδων». Ἄλλὰ πουθενὰ δὲν ἀναφέρεται εἰς τὸ δοκίμιον τὸ ὄνομα τῶν Ζωσιμάδων ἀκόμη δὲ ὀλιγώτερον, κάτι ἀπὸ τῆς δραστηριότητος αὐτῶν ποῦ νὰ σχετίζεται με τὰ τότε ἑλληνικὰ κρόσωπα καὶ πράγματα. Εἰς τὸν Κοραῆν, ἐξ ἄλλου ὁ ὁποῖος, ὅπως καὶ ἀπὸ τὸν τίτλον τοῦ μελετήματος «καταφαίνεται, ἀποτελεῖ τὸν κεντρικὸν ἄξονα τοῦ εἰς αὐτό, εἰς τὸ δοκίμιον, ἀνιχνευομένου καὶ προβαλλομένου προβληματισμοῦ, εἶναι ἀφιερωμένον ὁλόκληρον τὸ Γ' μέρος (σελ. 109-114). Εἰς τὸ μέρος αὐτὸ δίνεται γιὰ τὴν προσωπικότητα καὶ τὴν ὄλην δρᾶσιν τοῦ Κοραῆ μιὰ καταφανῶς με πληρότητα, εἰς τὴν πυκνότητά της, ἐπεξεργασμένη εἰκόνα τοῦ συνθέτου, ἀλλὰ γι' αὐτὸ καὶ ἀντιφατικοῦ εἰς πολλά, χαρακτήρος τοῦ ἀνδρός, γίνεται μιὰ κατὰ δικαιοκρισίαν ἐκφερομένη ἀναλυτικὴ παρουσίασις καὶ ἐρμηνεία τοῦ ξεχωριστοῦ φαινομένου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ποῦ ἤκουε εἰς τὸ ὄνομα Ἄ δ α μ ἄ ν τ ι ο ς Κ ο ρ α ῆ ς. «Ἡ μεγαλύτερα μορφή», ἀρχίζει τὸ περὶ αὐτοῦ διαλαμβάνον Γ' μέρος τοῦ μελετήματος τοῦ Ν. Τωμαδάκη, «εἰς τὴν ὁποίαν ἐνοῦνται ὁ κλασικισμὸς, ὁ διαφωτισμὸς καὶ ὁ συμβιβασμὸς μεταξὺ τοῦ ἀρχαϊσμοῦ καὶ τοῦ λαϊκισμοῦ εἶναι ὁ ἐκ Χίου ἐν Σμύρνη γεννηθεὶς, ἐν Γαλλίᾳ δὲ ζήσας ἰατρὸς Ἄδαμάντιος Κοραῆς (1748-1833), ἐκδότης ἀρχαίων κειμένων, κριτικὸς, παιδαγωγὸς καὶ ὁ σπουδαιότερος Νεοἑλλήν ἐπιστολογράφος, καὶ κατὰ τοῦτο λογοτέχνης. Ὁ Κοραῆς ἐτιμήθη ἀπὸ τὸ Ἕθνος ὡς μέγας διδάσκαλος τοῦ Γένους καὶ πρὸς οὐδένα τῶν μετὰ ταῦτα γλωσσολόγων, κριτικῶν φιλολόγων καὶ εὐρυτάτης μορφώσεως λογίων δύναται νὰ παραβληθῆ ὢν ὑπέρτερος. Εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ πολυμόρφου τούτου πνεύματος συνετέλεσαν, πλὴν τῆς οἰκογενειακῆς του παραδόσεως, α)..., β)..., γ)..., ...ζ)...», καὶ παρατίθενται οἱ ἑπτὰ κύριοι λόγοι, οἱ ὁποῖοι συνετέλεσαν εἰς τὴν «διαμόρφωσιν τοῦ πολυμόρφου τούτου πνεύματος», τοῦ Κοραῆ, καὶ περὶ τοὺς ὁποίους δὲν ἔχομε βέβαια θέσιν ἢ λόγον νὰ ἐνδιατρίψουμε καὶ ἡμεῖς ἐδῶ περισσότερον.

(Ἡ συνέχεια στὸ ἐπόμενο τεῦχος)

ΜΑΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΣ ΚΥΡΑ ΝΟΥΝΑ

Τῆς κ. Χρυσάνθης Ζιτσαίας

Μὲ τὴ γέννηση τούτου τοῦ μωροῦ, ἀπὸ τὴν ὀρφανὴ ἐγγονή, ἡ Νόνα μας ἢ Λένη, ἄλλαξε ὀλάτελα διάθεση. Τὰ ὀγδόντα τόσα χρόνια της, ἔχασαν ξαφνικὰ τὸ βάρος τους, ἔγιναν ἀνάλαφρα σὰν τὸ πούπουλο, κι ἔνα χαμόγελο ἀπέραντης εὐτυχίας, ἀπλώθηκε στὸ ἀύλακωμένο ἀπὸ τὸ χρόνο κι ἀπὸ τὴ σκληρὴ χωριάτικη ζωὴ πρόσωπό της. Ποῦ καὶ ποῦ, ἔπαιρνε σιγανὰ καὶ γλυκὰ κι ἀπόναν Ἑπειρωτικὸ σκοπὸ, κοιτάζοντας προσεχτικὰ γύρω της, μπᾶς καὶ τὴν ἀκούσει κανένας καὶ πεῖ πὼς «πάει τὰ μισοῦσε ἢ γρηά».

Ναί, εἶχε ξανανιώσει θαρρεῖς, ὀλόκληρη ψυχὴ καὶ σῶμα.

Τὸ κυρτωμένο κορμί της στηλώθηκε περήφανο καὶ τὸ βλέμμα της ἔλαμπε γελαστό. Δυὸ γαλάζιες φτεροῦγες λὲς καὶ φύτρωσαν στὴν ψυχὴ της, τὴν ἔπαιρναν καὶ τὴν ταξίδευαν, σ' ἄλλους καιροὺς καὶ σ' ἄλλους ἀνθρώπους. Σὲ καιροὺς ποὺ δὲν τοὺς ἄγγιξε τοῦ χρόνου τὸ πέρασμα καὶ σ' ἀνθρώπους, ποὺ δὲν τοὺς πείραξαν οὔτε τῆς ζωῆς τὰ βάσανα, οὔτε τοῦ χάρου τὸ σκληρὸ χέρι.

Ἐνα μυστικὸ θαῦμα συντελέστηκε μέσα της καὶ τὴν ἔκανε ἄλλον ἄνθρωπο. Ἔτσι ὅπως γίνονται ὅλα τὰ θαύματα κι ἀλλάζουν τὴν ὄψη τοῦ κόσμου.

Κι ὅμως οὔτε ἄδειο ἦταν τὸ σπίτι τῆς Λένης κι οὔτε ἔλλειψη ἀπὸ παιδιά, ἐγγόνια καὶ δισέγγονα εἶχε ἢ καρδιά της. Δοξασμένος ἄς εἶναι ὁ μεγαλοδύναμος. Ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ πλοῦσια ἀπλώθηκε γύρω της κι ἡ χάρη του ἔσκεπε τὸ σπιτικό της, γεμᾶτο κόσμος κι ἀγαθά.

Παιδιά κι ἐγγόνια μεγάλωναν κάτω ἀπὸ τὸν πλατὺν ἴσκιο τῆς ἀγάπης της καὶ πρόκοβαν μὲ τὴ σοφὴ ὀρμήνεια της καὶ τὸ ζωντανὸ παράδειγμα τῆς ἴδιας τῆς ζωῆς της. Ναί, ἡ γερόντισσα ἦταν ἔνα μεγάλο παράδειγμα. Χωρὶς νὰ λέει τίποτε ἐκείνη, μιλοῦσαν τὰ ἴδια τὰ ἔργα της, ἢ ζωὴ της ἀκέρια. Ἔτσι, ὅπως πάσκιζε, ὅπως τὰ ποθοῦσε καὶ τὰ λογάριαζε κι ἔγιναν. Ἡ σοφὴ παροιμία τοῦ τόπου μας, ἀλήθεψε στὴ δικὴ της ζωὴ, σὰν μιὰ προφητεία. Ἄνταμοιβὴ καὶ δικαίωση. «Νὰν' τὰ γεράματα καλὰ κι ἄς εἶν' κακὰ τὰ νιᾶτα».

Τὰ νιᾶτα τῆς Λένης εἶχαν περάσει μὲ πίκρες καὶ σκληρὴ δουλειά. Χήρεψε νιά, κατανιά, μὲ μιὰ ἀρμαθιά ἀνήλικα. Ὁ ἄντρας της, φούρναρης στὴ Σμύρνη, χάθηκε ἐκεῖ τὸν καιρὸ τῆς χολέρας. Οὔτε γράμμα κι οὔτε μήνυμα ἀπὸ τότε. Ἀπὸ τὸν κάτω κόσμος, δὲν ἔρχονται κι' οὔτε πηγαίνουν μηνύματα. Ἐκεῖ βασιλεύει ἢ σιωπὴ καὶ ἢ γαλήνη. Ἡ τρικυμία κι ἡ ἔγνοια τῆς ζωῆς, ἔμειναν σ' αὐτὴ. Ἐπρεπε νὰ παλέψει μονάχη.

Κεφαλάκια γύρω της παραπονεμένα, περίμεναν νὰ τὰ προστατέψει. Ἄθῶα ματάκια νὰ τὴν κοιτάζουν σὰν χαμένα πουλιὰ στὴν καταιγίδα. Πεινασμένα στόματα νὰ περιμένουν νὰ χορτάσουν ἀπὸ τὰ γυναικεῖα χέρια της.

Κι ὁμως δὲ λύγησε. Δέντρο βαθυόρριζο στὴ μέση τοῦ κάμπου, νὰ τὸ πολεμάει ὁ βοριάς, νὰ τὸ δέρνει ὁ νότος, νὰ γονατίζουν τὰ κλωνάρια, μὰ αὐτὸ πάλι νὰ ὑψώνει, δυνατὸ τὴν κορφή του στὸν ἥλιο. Μιά καλαμιὰ στὴν ἀκροποταμιὰ νὰ τὴ λυγάει πέρα δῶθε ἢ μπόρα, ἀλλὰ νὰ μὴ τὴν ξερριζώνει. Νὰ παλεύει καὶ νὰ νικάει. Ἄ, ἦταν γενναία ψυχὴ ἢ Νόνα μας, ἅγιο τὸ χῶμα της, καὶ τᾶβγαλε πέρα παλληκαρίσια. Ἄντρας καὶ γυναίκα αὐτῆ. Πατέρας καὶ Μάνα ἢ ἴδια. Στ' ἀλέτρι, στὸ σπίτι, στὸν ἀργαλειό. Προκομένη, ἀκούραστη, περήφανη.

Τόσο πολὺ δούλεψαν τὰ χέρια της ποὺ τὴ θυμοῦμαι, μικρὴ δίπλα της, ὅταν τὴν ἔπαιρνε γλυκὰ ὁ ὕπνος κοντὰ στὸ ζεστὸ τζάκι τὰ χειμωνιάτικα βράδυα, νὰ παίζει τὰ δάχτυλα, σὰν νᾶκλωθε τὸ γνέμα στὴ ρόκα, ἢ σὰν νὰ περνοῦσε τὴ σαῖτα στὸν ἀργαλειό. Ἄκόμα καὶ στὸν ὕπνο της δούλευε ἢ Βάβω μας. Τὴν κοιτάζα τότε καὶ γελοῦσα. Τώρα τὴ θυμοῦμαι καὶ στοχάζομαι.

Δούλεψε ἢ ἄξια Ἑπειρώτισσα, βασανίστηκε, τὰ μεγάλωσε. Ὅλα πρόκοψαν, ἔμαθαν γράμματα, ἔγιναν «ἄνθρωποι». Ἦρθε ἢ χαρὰ κι ἢ εὐτυχία. Οἱ μέρες φωτίστηκαν, οἱ νύχτες γλύκαναν. Ἄνοιξε ἢ πόρτα καὶ μπῆκε ὁ Θεός. Τὸ σπίτι γέμισε μὲ τὰ χίλια καλά του. Ὅλα ἄλλαξαν. Ὅλα λησμονήθηκαν.

Ἐνα μόνον δὲν μπόρεσε νὰ ξεχάσει ἢ Λένη. Αὐτὸ ἔμεινε καρφὶ πυρωμένο γιὰ πάντα στὰ φυλλοκάρδια της. Ἦταν ὁ θάνατος τοῦ γιοῦ της τοῦ Σταύρου. Ὁ μαῦρος χάρος ἄπλωσε τὸ σκληρὸ του χέρι καὶ πάλι στὴ μοίρα της καὶ πῆρε πάλι τὸ καλύτερο μεράδι. Τὸν «κάλλιον». Τὸν μικρότερον καὶ τὸν ὁμορφότερον, πάνω στὸν ἀνθὸ τῆς νιότης. Λεβέντης, τραγουδιστής, καμάρι τοῦ χωριοῦ, χαρὰ τῆς μάνας. Ποιὸς δὲν τὸν ἀγαποῦσε καὶ δὲν τὸν θαύμαζε.

Μήπως γι' αὐτὸν δὲν ἄλλαξαν τὸ τραγούδι τοῦ «Δήμου» καὶ τῶφεραν στ' ὄνομά του; «Αὐτὰ εἶν' τὰ μάτια σ' Δῆμο μ' τᾶμορφα τὰ φρύδια σ' τὰ γραμμένα», ἔλεγε τὸ τραγούδι. Κι ὁ κόσμος ἔλεγε στίς χαρὲς καὶ στὰ πανηγύρια, «αὐτὰ εἶν' τὰ μάτια σ' Σταῦρο μου τᾶμορφα.» Ἄ δὲ σκοτείνιασε μόνον ἢ καρδιά τῆς μάνας ἀλλὰ κι ὅλο τὸ χωριό. Χάθηκε τὸ στολίδι του, βουβάθηκαν τὰ πανηγύρια, ὄρφανεψαν τὰ χοροστάσια. Γιὰ χρόνια πολλὰ τὸν θυμότανε καὶ τὸν μονολογοῦσαν, ἐκείνον τὸ λεβέντη, καθὼς τὸν Τάκη Πλούμα στὸ Μεσολόγγι, ποῦγινε τραγούδι καὶ θρύλος. Τέτοιος τὸ δίχως ἄλλο θὰ ἦταν κι ὁ Σταῦρος, γιὰ ν' ἀφήση μιὰ τόσο δυνατὴ μνήμη. Κάτι σὰν μῦθος καὶ σὰν ὄνειρο.

Νιόπαντρος ἦταν ὅταν κατέβηκε στὸν μαῦρον Ἄδη, «ἐκεῖ ποὺ ἀηδόνια δὲ λαλοῦν καὶ δὲν ἀχοῦν τραγούδια.

Κοιλάρφανη τὴν ἄφησε τὴν ἀγγονή, τὴ μικρομάνα τοῦ νιογέννητου τούτου παιδιοῦ, ποὺ ξύπνησε μέσα της καινούργια ὄνειρα κι ἔφερε καινούργιες προσδοκίες. Τῆς φάνηκε πὼς ξαναγεννήθηκε τώρα δὰ πάλι ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὁ πεθαμένος γιὸς της, κι ἦρθε στὸν ἀπάνω κόσμον νὰ ζήσει καὶ νὰ χαρεῖ, ὅσα δὲ χάρηκε.

Τὸ ἴδιο βράδυ κι ὅλας πῆγε στὴν κουμπάρα βαθεῖα συγκινημένη.

—Γεννήθηκε ἀγόρι, τῆς εἶπε, καὶ βιάζομαι νὰ τὸ βαφτίσουμε.

—Γιατί θεῖα Λένη; Μήπως γεννήθηκε τίποτε ἄρρωστο τὸ παιδί καὶ φοβᾶστε;

—Ὅχι χριστιανὴ μου, δάγκωσε τὴ γλώσσα σου, παίδαρος μιὰ χαρὰ γεννήθηκε. Ὅμως βιάζομαι ν' ἀκούσω τ' ὄνομα. Τὸ ξέρεις δὰ, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τὰ

λέμε. Τόσα χρόνια τὸ περίμενα. Γι' αὐτὸ ζοῦσα, γι' αὐτὸ καὶ πάντρεψα μικρὴ τὴν ἐγγονή μου. Νὰ προφτάσω καλὴ μου ν' ἀκούσω τ' ὄνομα, νὰ μὴ φύγω μὲ τὸ μαράζι στὴν καρδιά. Ν' ἀφήσω τὸ Σταῦρο πίσω μου.

Ἡ ὠραία καὶ γραφικὴ κωμόπολη Ζίτσα τοῦ Νομοῦ Ἰωαννίνων ἢ γενέτειρα τῆς ΚΥΡΑ ΝΟΥΝΑΣ στὴν ὁποία ἔγιναν ὅσα ἀναφέρονται στὸ διήγημα.

Ἡ φωνὴ τῆς ραγισμένης καμπάνας, ἀπὸ τὴ συγκίνηση, ἀπλώθηκε στὸ σκοτάδι καὶ τρεμόπαιζε μὲ τὸ φῶς τοῦ λυχναριοῦ, πὺ κρατοῦσε ἡ κουμπάρα στὰ χέρια τῆς ἀπὸ τὸ κεφαλόσκαλο, κι ἔρριχνε τὴ λάμψη του, ἴσια καταπάνω στὰ ὑγρά μάτια τῆς γρηᾶς. Ἡ ἄλλη κατάλαβε καὶ κόμπιασε. Σὰν νὰ μούδιασε καὶ τὰ λόγια μπερδεύονταν στὰ δόντια τῆς. Ἡ Λένη τῶνοιωσε. Ἄναψε σὰν δαδὶ πὺ τοῦ βάζεις σπύρτο. Δὲν τὸ περίμενε.

—Γιατὶ δὲν ἀπαντᾷς ξεκάθαρα; Γιατὶ τρῶς τὰ λόγια σου; Πῶς συλλογιέσαι καὶ τί ἔχεις στὸ νοῦ σου νὰ κάνεις;

—Νὰ καλὴ μου, ξέρεις ἐσὺ πῶς τὸ συνήθειο εἶναι τὸ πρῶτο παιδὶ νὰ παίρνει τ' ὄνομα ἀπ' τοῦ πατέρα τὸ σόϊ. Τί θὰ ποῦν ἂν ἐγὼ βγάλω ὄνομα ἀπὸ τῆς νύφης τῆς γενιάς; Δὲ ματάγινε τέτοιο πρᾶγμα.

—Τί πᾶ νὰ πεῖ δὲν ἔγινε; Θὰ γίνεϊ τώρα καὶ κανέναν δὲ λογαριάζω. Ἐξ ἄλλου ὅλοι ξέρουν τὸν καῦμό μου κι ἀκόμα ὅλοι ξέρουν πῶς κανένας δὲν ἦταν καλύτερος καὶ κανένα ἄλλο ὄνομα δὲν εἶναι καλύτερο γιὰ τὸ παιδί. Εἶπα καὶ θὰ γίνεϊ, ἀλλοιῶς ἀλλάζω τὸν κουμπάρο. Μόνε πέστο ἀπὸ τώρα νὰ τὸ ξέρω.

Πεισματικά καὶ κοφτὰ ἦταν τὰ λόγια της. Τί ν' ἀπαντήσῃ τώρα ἢ ἄλλη; Νὰ τῆς πεῖ ὅτι τὸ ὄνομα τῆς τὸ ὄρισαν, πρὶν ἀκόμα γεννηθεῖ τὸ παιδί καὶ πῶς ὑποσχέθηκε νὰ τὸ βγάλῃ Δημήτρη, καθὼς ἔλεγαν τὸν πεθερό;

Δὲν εἶπε τίποτε. Στρυμώχτηκε στὸν τοῖχο μουδιασμένη καὶ τὸ λυχνάρι ἀνεβοκατέβαινε στ' ἀμήχανα χέρια της. Θέλεις γιατί τὴ λυπήθηκε, θέλεις γιατί τὴ φοβήθηκε, ψιθύρισε:

—Καλὰ θεῖα Λένη, θὰ γίνῃ τὸ θέλημά σου. Μεῖνε ἤσυχη.

Οἱ μέρες περνοῦσαν μὲ τὴ γλυκύτατη προσμονὴ τῆς μεγάλης στιγμῆς. Ἡ Λένη τριγύριζε ὄνειροπαρμένη. Ἄνοιγε τὰ ξωκκλήσια κι ἄναβε τὰ καντήλια. Μάζευε λουλούδια καὶ τὰ πήγαινε γελαστὴ στὸ καινούργιο δισέγγονο. Τὰ πουλιά στὰ δέντρα κελαδοῦσαν γλυκὰ τ' ἀγαπημένο ὄνομα. Οἱ παπαροῦνες τὸ κεντοῦσαν πάνω στὴ χλόη. Τὸ νερὸ τῆς βρύσης τὸ τραγουδοῦσε, ὁ ἀέρας τόνισε τρυφερά τὶς συλλαβὲς τοῦ ἀνάμεσα στὰ φύλλα. Ὅλη ἡ ἄνοιξη εἶχε γεμίσει μ' αὐτό.

Ἡ Νουνὰ κατέβηκε στὰ Γιάννινα κι ἔφερε τὰ βαφτιστικά, τὰ μαρτυρικά, τὰ κουφέτα, τὶς λαμπάδες μὲ τοὺς ἄσπρους φιόγκους. Ὅλα κατὰ πῶς ταίριαζαν στὴ σειρά τους. Οἱ τηγανίτες ἐτοιμάστηκαν, οἱ μπακλαβάδες, οἱ σουμάδες, ὅλα πλούσια κι ἀρχοντικά. Ξημέρωσε κι ἡ μέρα τῆς βάφτισης. Κυριακὴ τ' ἀπολείτουργο. Ἐβγαλε ἡ Νόνα μας ἀπὸ τὴν κασέλα τὰ καλά της, τὸ μεταξωτὸ μαντήλι μὲ τὰ κρόσια, τὴν πολύπτυχη φούστα, τὸ κεντημένο γιλέκι, τὰ γυαλιστερά κουντούρια, τὰ φόρεσε μὲ μεγάλη ἐπισημότητα, καὶ ξεκίνησε καμαρωτὴ γιὰ τὴν ἐκκλησία. Ἐκεῖ ὅλο τὸ χωριὸ εἶχε σύναξη. Νιοί, γέροι, παιδόπουλα, γυναῖκες στολισμένες μὲ τὰ χρυσὰ κουμπιὰ καὶ τὰ κεμέρια, ὅλοι μὲ τὰ γιορτινά τους, περίμεναν μὲ χαρά. Βοῦίζε, γεμάτη κυσέλη, ὁ Ἄϊ Νικόλας καὶ λαμποκοποῦσε μ' ὅλα τὰ μανουάλια καὶ τὰ ἀσημοκάντηλα ἀναμένα. Τὸ μοσχολίβανο σὲ γαλάζια κύματα ἀνέβαινε στὸ θόλο νὰ θυμιάσει τὸν παντοκράτορα.

Τὸ μυστήριο ἄρχισε. Ἡ Λένη στὸ στασίδι της, παρακολουθοῦσε μὲ γλυκειὰ ταραχὴ. Ὡρα τὴν ὥρα, τὸ ποθητὸ ὄνομα θ' ἀντιβοοῦσε στὴν ἐκκλησία, θὰ τ' ἀκούγαν ὅλοι, κι' ἡ ζωὴ θ' ἄνοιγε τὴν πόρτα της νὰ τὸ καλοδεχτῇ, μὲ μέλι καὶ μὲ γάλα. Ὡρα τὴν ὥρα καὶ θ' ἀναδύονταν ἀπὸ τ' ἀγιασμένο νερὸ τῆς κολυμπήθρας, τὸ ζωντανεμένο της ὄνειρο.

Μὲ τὰ μάτια στηλωμένα στὰ χεῖλη τῆς Νουνᾶς καὶ τ' αὐτιά τεντωμένα νὰ πιάσουν ὅλους τοὺς ἤχους, μὲ κομμένη ἀνάσα.

Κι ἡ φωνὴ τοῦ παπᾶ ἀκούστηκε ἠχηρὴ κι ἐπίσημη.

—Τᾶξε Νουνὰ τ' ὄνομα. Ἡ προσοχὴ ὅλων στράφηκε στὴν ἀπάντηση τῆς Νουνᾶς. Εὐλαβικὴ σιγὴ καὶ ψυχῆς ἀνάταση. Ἐνας νέος ἄνθρωπος παίρνει τ' ὄνομά του καὶ μπαίνει εὐλογημένος στοῦ Χριστοῦ τὸ δρόμο. Μυστήριο ἱερό καὶ μέγα. Τὰ παιδιὰ ὑψωμένα στὶς ἄκρες τῶν ποδιῶν περίμεναν ἀνυπόμονα νὰ μεταφέρουν τὸ ὄνομα στὴ Μητέρα τοῦ μωροῦ ποὺ περίμενε στὸ σπίτι γιὰ νὰ πάρουν τὰ συχαρήκια. Ποιὸ καὶ ποιὸ νὰ βάλῃ φτερά στὰ πόδια νὰ τρέξει στὸ σπίτι καὶ νὰ τὸ προφτάσει πρῶτο. — Τᾶξε Νουνὰ τὸ ὄνομα.

—Δημήτριος — ἀπάντησε μουδιασμένη.

Κλονίστηκε σύγκορμη ή Λένη. Κεραυνός έπεσε πάνω της, εκείνη ή λέξη, ξαφνικά κι άπροσδόκητα, μέρα τής ζωής της καλοκαιρινή, με τον ήλιο τής ευτυχίας κατακόρυφα στον ουρανό της.

—Μᾶς ύποχρέωσες κυρά Νουνά — βόγγηξε κι έφυγε με θόρυβο από τήν εκκλησία. Μαζί της κι έμεις τὰ μικρότερα έγγόνια, κρατώντας τή φούστα της, φοβισμένα.

Πίσω μας θά έγινε μεγάλη άναταραχή τὸ δίχως άλλο. Ἡ γῆ θά έσεισθη και τὸ καταπέτασμα τοῦ Ναοῦ θά έσχίσθη εἰς δύο...

Τὸ μυστήριο σταμάτησε και κύριος οἶδε τι μεσολάβησε μετὰ τή συγκλονιστική στιγμή τής φυγής της. Κι ὅλα θά ξετυλίχτηκαν μέσα σ' ένα σάλο, σέ μιὰ σύγχυση, γοργὰ και γρήγορα, γιατί καταπίσω μας έτρεξαν μικροὶ και μεγάλοι, με πρώτη τή Νουνά άνασκουμπωμένη άκόμα και κρατώντας τήν πετσέτα στα χέρια. Τήν φώναζαν άπεγνωσμένα αλλά αὐτή δέ γύριζε τὸ κεφάλι νά ιδεῖ.

Ἐκεῖ στον πλάτανο τής ρούγας μᾶς πρόφτασαν και με παρακάλια, δάκρυα και τραβήγματα τή γύρισαν πίσω.

Ἡ βάφτιση άρχισε από τήν άρχή και τ' ὄνομα τοῦ παιδιοῦ δόθηκε κατά πὼς τώθελε ή προγιαγιά του. Τ' άκουσε σιωπηλή και συλλογισμένη. Ἐπειτα πλησίασε τὸ μωρό, τὸ άσήμωσε, μ' άργυρὰ νομίσματα — για ν' άσπρίσει και νά γεράσει — και τοῦ ευχήθηκε νά ζήσει.

—Νά ζήσεις βλαστάρι μου, τοῦ εἶπε, ὅποιο κι αν έχεις ὄνομα.

Με τήν καρδιά της έδωσε τῖς γλυκειές ευχές, αλλά κανένας δέν κατάλαβε αν ή χαρά της έφτασε ὡς τὰ βάθη τής ψυχής της. Μπορεῖ πάλι και νά στοχάστηκε εκείνη τή στιγμή, πὼς ὁ καινούργιος άνθρωπος, έρχεται πάντα μόνος στη ζωή και για πρώτη φορά. Σαν συνέχεια, ναί, ποτε ὅμως σαν επανάληψη, αναβίωση και πιστή αντίγραφή, μιᾶς περασμένης ζωής.

...Τὰ χρόνια πέρασαν, ή ιστορία λησμονήθηκε, οἱ άνθρωποι άπομακρύνθηκαν από τὰ γεγονότα. Ἐκεῖνος ὅμως ὁ λόγος δέν ξεχάστηκε. Ἐμεινε παροιμιακός. Ἐπὸ τότε κι ύστερα σ' εκείνο τὸ μέρος, ὅταν ήθελαν νά εκφράσουν μιὰ διαμαρτυρία, για κάποιον γέλασμα, μιὰ πικρία σ' ένα φιλικὸ πρόσωπο, για άπροσδόκητη, αντίθετη συμπεριφορά του, έλεγαν, ανάμεσα σοβαροῦ και άστείου, «μᾶς ύποχρέωσες κυρά νουνά». Κανένας βέβαια δέν ήξερε τή ρίζα του και τήν άφορμή του. Πάντως ὅμως ύπάρχει άκόμα, ὅπως ύπάρχουν συνήθως για πάντα και γίνονται κοινὸ κτῆμα, ὅλα τὰ άληθινὰ λόγια, τὰ βγαλμένα στην ὠρα τους πὸ τὰ υπαγόρευσε κάποτε μιὰ δίκαια κρίση.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΤΖΟΒΑΣ

Ένας μεγάλος Ήπειρολάτρης στο χώρο της Βορείου Ελλάδος ο Χαράλαμπος Τζόβας άφησε τόν πρόσκαιρο τούτο κόσμο στις 18 Αυγούστου 1981 στη Θεσσαλονίκη όπου και κηδεύτηκε.

Τόν νεκρό άποχαιρέτησε έκ μέρους της Ήπειρωτικής Έστίας Θεσ/νίκης ο Γενικός Γραμματέας αυτής κ. Θεοφάνης Βλάχος.

Ο Χαράλαμπος Τζόβας γεννήθηκε τὸ 1912 στὸ χωριὸ Ὠραιόκαστρο Παγωνίου τοῦ Νομοῦ Ἰωαννίνων.

Άπό πολὺ μικρὸς ἤρθε στὴ Θεσ/νίκη ὅπου ἦταν ἐγκατεστημένοι ἐπαγγελματικά οἱ γονεῖς του.

Τὶς γυμνασιακὲς του σπουδὲς τὶς τελείωσε στὴ Θεσ/νίκη καὶ ἐν συνεχείᾳ σπούδασε Νομικά στὸ Ἀριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσ/νίκης ἀπὸ ὅπου ἀπεφοίτησε τὸ ἔτος 1937.

Έλαβε μέρος στὸν Ἑλληνοϊταλικὸ πόλεμο μὲ τὸ βαθμὸ τοῦ Ἐφέδρου Ἀνθυπολοχαγοῦ Πυροβολικοῦ κατὰ τὴ διάρκειά του ὁποῖο προήχθηκε στὸ βαθμὸ τοῦ Ἐφέδρου Ὑπολοχαγοῦ.

Τὸ ἐπάγγελμα τὸ δικηγόρου τὸ ἄσκησε εὐδόκιμα στὴ Θεσ/νίκη μέχρι τῆς συνταξιοδοτήσεώς του.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς δικηγορικῆς του θητείας ἐκλέχτηκε Νομάρχης καὶ ὑπηρετήσε στὸ Νομὸ Ἡμαθίας τὸ ἔτος 1958 καὶ ἐν συνεχείᾳ ὡς Νομάρχης Ἄρτας μέχρι τὸ 1961.

Ο Χαράλαμπος Τζόβας διακρίνονταν γιὰ τὸν μεγάλο Ήπειρωτισμὸ του καὶ τὴν ἀγάπη του πρὸς τὴν ἰδιαιτέρα μας πατρίδα τὴν Ἡπειρο.

Άπὸ τὴν ἰδρυση τῆς Ήπειρωτικῆς Έστίας Θεσ/νίκης τὸ ἔτος 1940 ἀπὸ τὸν ἀείμνηστο Καθηγητὴ τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης Περικλῆ Βιζουκίδη, μετεῖχε συνεχῶς σὲ ὅλα τὰ Διοικητικὰ τῆς Συμβουλία ἐκτὸς ἀπὸ τὴν περίοδο πὸ ἦταν Νομάρχης, καὶ ἐπὶ μία 10/ετία διετέλεσε Πρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἀπὸ τὸ ἔτος 1967 μέχρι τὸ 1976 ὅτε καὶ ἀποσίρθηκε οἰκειοθελῶς ἀπὸ τὴ Διοίκηση τῆς Ήπειρωτικῆς Έστίας.

Κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια αὐτῆς τῆς 10/ετίας ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἀγωνίσθηκε σθεναρὰ καὶ μὲ ἀποφασιστικὴ γιὰ τὴν ἀπόκτηση τῆς νέας στέγης τῆς Ήπειρωτικῆς Έστίας.

Ο Χαράλαμπος Τζόβας θὰ παραμείνει στὴ μνήμη τῶν Ήπειρωτῶν τῆς

Θεσ/νίκης σάν μιὰ ἐξαιρετὶκὴ Ἑπειρωτικὴ φυσιογνωμία λόγω τῆς πραότητος τοῦ χαρακτήρος του τῆς συνέσεως καὶ τῆς σωφροσύνης του, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀπαρμιίλλου ἀγάπης του πρὸς τὴν Ἑπειρο καὶ τὸν Ἑπειρωτισμὸ τῆς Θεσ/νίκης.

Ἡ Ἑπειρωτικὴ Ἑστία Θεσ/νίκης ἐκτιμώντας ὅλα τὰ παραπάνω προσόντα του καθὼς καὶ τὶς προσφερθεῖσες πρὸς αὐτὴν ὑπηρεσίες του τοῦ εἶχε ἀπονεύσει τὸν τιμητικὸ τίτλο τοῦ Ἐπιτίμου Προέδρου τῆς.

Τόσο ἡ Ἑπειρωτικὴ Ἑστία ὅσο καὶ τὸ περιοδικὸ μας καὶ ἀπὸ τῆ θέσης αὐτῆ ἀπευθύνουν τὰ πιὸ θερμὰ συλλυπητήρια στὴν οἰκογένεια του.—

ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗ ΒΟΡΕΙΟ ΗΠΕΙΡΟ

ΜΙΑ ΑΚΟΜΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΩΞΕΙΣ ΤΩΝ ΒΟΡΕΙΟΗΠΕΙΡΩΤΩΝ

Ἀπὸ τὴν Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ Βορειοηπειρωτικοῦ Ἀγῶνος πήραμε μιὰ ἐπιστολὴ μαρτυρία τοῦ Βορειοηπειρώτη Ζήση Ἀγγελῆ ποὺ κατάγεται ἀπὸ τὸ χωριὸ Κουλουρίτσα Ἐπαρχίας Δελβίνου ποὺ ἦταν φυλακισμένος ἐπὶ 6 χρόνια στὶς φυλακὲς τῆς Ἀλβανίας γιατί ἐπιχείρησε νὰ δραπετεύσει στὴν Ἑλλάδα.

Μετὰ τὴν ἀποφυλάκισή του κατόρθωσε τελικὰ νὰ δραπετεύσει στὴν Ἑλλάδα καὶ μὲ τὴν ἐπιστολὴ του αὐτὴ διεκτραγουδεῖ τὰ μαρτύρια καὶ τὶς διώξεις ποὺ ὑφίστανται οἱ ἀδελφοί μας Βορειοηπειρῶτες ποὺ ζοῦν ὑπὸ τὸν Ἀλβανικὸ ζυγὸ.

Ἔτσι κατὰ τὶς μαρτυρίες του ὑπάρχουν σήμερα στὴν Ἀλβανία 20.000 Βορειοηπειρῶτες φυλακισμένοι ποὺ ζοῦν κάτω ἀπὸ ἄθλιες συνθήκες διαβίωσης ὡς πρὸς τὴ διατροφή καὶ τὴν ἰατροφαρμακευτικὴ περίθαλψη.

Ἰδιαιτέρη ἐντύπωση ἀπὸ τὴν ἐπιστολὴ του κάνει ἡ περίπτωση 14 φυλακισμένων Βορειοηπειρωτῶν ποὺ ἀναφέρονται ὀνομαστικὰ μὲ τὸν τόπο τῆς καταγωγῆς τους, οἱ ὁποῖοι φυλακίστηκαν λόγω τῆς ἀντιθέσεώς τους πρὸς τὸ καθεστῶς, ἢ γιατί προσπάθησαν νὰ διαφύγουν στὴν Ἑλλάδα, καὶ τῶν ὁποίων οἱ συνθήκες διαβίωσης εἶναι ἀκόμη πιὸ τραγικὲς μὲ ἀποκορύφωμα τὴν περίπτωση τοῦ Ἰωάννη Κόλια ἀπὸ τὸ χωριὸ Κουλουρίτσα ποὺ πέθανε στὶς φυλακὲς Μπουρέλι σὲ ἡλικία 60 ἐτῶν, καὶ ποὺ εἶχε καταδικασθεῖ σὲ φυλάκιση 25 ἐτῶν καὶ ἐπειδὴ ὅταν πέθανε δὲν εἶχε ἐκτίσει ὀλόκληρη τὴν ποινὴ του παραμένει θαμμένος στὸν περίβολο τῆς φυλακῆς: ἕως ὅτου συμπληρωθοῦν τὰ 25 χρόνια, γιὰ νὰ ἐπιτραπῆ νὰ παραδοθοῦν τὰ ὀστά του στοὺς οἰκείους του.

Αὐτὰ καὶ πολλὰ ἄλλα τραγικὰ γράφει στὴν ἐπιστολὴ του ὁ συμπατριώτης μας Βορειοηπειρώτης Ζήσης Ἀγγελῆς, ὡς πρὸς τὴν ἀπαγόρευση τῆς ὁμιλίας

τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας τῆς ἀσκίσεως τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων καὶ τῆς ἐκδηλώσεως κάθε σκέψεως γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ Πατρίδα, καὶ τοὺς διωγμοὺς ποὺ ὑφίστανται γιὰ τὶς παραπάνω αἰτίες ὅσοι δὲν συμμορφώνονται μὲ τὶς ἐπιταγὲς τοῦ Ἀλβανικοῦ Κράτους καὶ ζητάει ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ Κυβέρνηση νὰ ἐνεργήσει τὰ δέοντα γιὰ τὴν προστασία τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων τῶν Βορειοηπειρωτῶν ποὺ ζοῦν στὴν Ἀλβανία.

ΕΚΚΛΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΟΥ ΒΑΤΙΚΑΝΟΥ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΩΞΕΙΣ ΤΩΝ ΒΟΡΕΙΟΗΠΕΙΡΩΤΩΝ

Ἡ ἐπίσημη ἐφημερίδα τοῦ Βατικανοῦ Ὁμπσερβατόρε Ρομάνο δημοσιεύει τὴν παρακάτω ἐκκλήση τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὶς διώξεις τῶν Βορειοηπειρωτῶν στὴν Ἀλβανία.

«Τετρακόσiai χιλιάδες Ἕλληνες ὀρθόδοξοι ἠναγκάσθησαν νὰ ζοῦν χωρὶς πίστιν καὶ χωρὶς θρησκεία. Σήμερον, εἰς τὴν Ἀλβανίαν δὲν ὑπάρχει οὔτε ἓνας ἐπίσκοπος καὶ ὅλοι οἱ ἱερεῖς ἠναγκάσθησαν νὰ σταματήσουν τὴν ἄσκηση τοῦ λειτουργήματός των καὶ αἱ ἐκκλησίαι μετετράπησαν εἰς μουσεῖα ἢ κέντρα διασκεδάσεως».

«Χιλιάδες πιστῶν ἐρρίφθησαν εἰς τὰς φυλακὰς διὰ τὸ ἀπλὸ γεγονός ὅτι εἶναι χριστιανοί. Μιὰ τέτοια καταπίεσις τῶν θρησκευτικῶν αἰσθημάτων δὲν παρετήρηθη εἰς καμμίαν ἄλλην χώραν, ποὺ κυβερνᾶται ἀπὸ ὀλοκληρωτικὴν ἀθεϊστικὴν κυβέρνησιν».

Οἱ Ἕλληνες ὀρθόδοξοι ἐπίσκοποι, ἀπηύθυναν τὴν ἐκκλήση αὐτὴ σὲ διάσκεψη ἐκκλησιῶν ποὺ ἔγινε τὴν παρελθοῦσα ἐβδομάδα στὴν Δανία, ὅπου ἔλαβαν μέρος ἐκπρόσωποι τῶν Ἐκκλησιῶν ἀπὸ ὅλο τὸν κόσμον, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Ἀλβανία.

Στὴν Ἀλβανία, ὅπου ἐπεκράτησε τὸ κομμουνιστικὸ κόμμα τὸ 1944, ἡ κυβέρνηση ἀπηγόρευσε τὸ 1967 κάθε δημοσία λατρεία καὶ θρησκευτικὸ θεσμὸ.

ΤΟ ΤΡΙΤΟΞΟ ΓΕΦΥΡΙ ΤΟΥ ΚΟΥΚΟΥΛΙΟΥ «ΚΑΛΟΤΕΡΙΚΟ» ἢ τοῦ «ΠΛΑΚΙΔΑ»

Κώστα Π. Λαζαρίδη.
Δάσκαλου - Λαογράφου - Συγγραφέα

1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΣ ΚΑΤΑΤΟΠΙΣΜΟΣ

Ἡ Ὑπηρεσία τῶν ΕΛ-ΤΑ τῆς πατρίδας μας, καθὼς εἶναι γνωστό, τύπωσε καὶ κυκλοφόρησε κατὰ τὴν προηγούμενη χρονιά μιὰ σειρά ἀπὸ γραμματόσημα μὲ τὸ χαρακτηριστικὸ τίτλο: «ΚΑΣΤΡΑ-ΣΠΗΛΑΙΑ-ΓΕΦΥΡΙΑ». Στὴ σειρά αὐτὴ ἔχουν συμπεριληφτεῖ καὶ δυὸ γεφύρια ἀπὸ τὴν Ἡπειρο α) Τὸ γνωστὸ θρυλικὸ γεφύρι τῆς Ἄρτας καὶ β) τὸ γεφύρι Καλογήρου ἢ τοῦ Πλακίδα, ποῦναι στὴν περιοχή τοῦ Κουκουλιοῦ στὸ Ζαγόρι. Κατὰ τὶς πληροφορίες αὐτῆς τῆς Ὑπηρεσίας τυπώθηκαν μὲ τὴν ἀπεικόνιση τοῦ πρώτου γεφυριοῦ (τῆς Ἄρτας) 6.200.000 τεμάχια ἀξίας 14 δραχμὲς τὸ καθένα καὶ ἀπὸ τὸ δεύτερο (τρίτοξο) 800.000 τεμάχια μὲ ἀξία 20 δραχμὲς τὸ καθένα.

Γιὰ νὰ γίνῃ αὐτὸ τὸ πράγμα ἐξυπακούεται πὼς αὐτὰ τὰ γεφύρια παρουσιάζουν κάποιο ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον ἀπὸ ἀρχιτεκτονικὴ καὶ ἱστορικὴ ἄποψη. Γιὰ τὸ γεφύρι τῆς Ἄρτας ἔχουν γραφεῖ πολλὰ ὡς τώρα καὶ εἶναι πολὺ γνωστὸ σ' ὅλον τὸν κόσμον. Ἐπειδὴ ὅμως ἴσως ὑπάρχουν πολλοὶ πατριῶτες μας ποὺ δὲν θὰ ξέρουν λεπτομερειακὰ τὴ σημασία καὶ τὴν ἱστορία τοῦ ἄλλου ποὺ βρίσκεται στὴν περιοχή τοῦ χωριοῦ μου Κουκουλιοῦ, θὰ προσπαθῶ μὲ τὰ ὅσα γράφονται παρακάτω νὰ δοθοῦν σὲ συντομία τὰ ἀπαραίτητα ἱστορικὰ στοιχεῖα του. Μὲ τὸ γεφύρι αὐτὸ ἀσχολήθηκα κι ἄλλες φορές ὡς τώρα σὲ Γιαννιώτικες ἐφημερίδες καὶ στὰ βιβλία τῆς «Μικρῆς Ζαγορίσιας Βιβλιοθήκης μου».

2. Ο ΚΑΛΟΓΕΡΙΚΟΣ (ΒΑΚΟΥΦΙΚΟΣ) ΜΥΛΟΣ ΣΤΟ ΚΟΥΚΟΥΛΙ

Ἡ ἱστορία αὐτοῦ τοῦ γεφυριοῦ εἶναι πολὺ στενὰ δεμένη μὲ τὴν ἱστορία τοῦ «Καλογερισκοῦ» μύλου ποὺ ἦταν στὸ ἴδιο μέρος τῆς περιοχῆς τοῦ Κουκουλιοῦ. Πολὺ κοντὰ στὸ γεφύρι ἀπὸ τὴ δεξιὰ μεριὰ τοῦ ρέματος τοῦ ποταμοῦ, ποὺ ἔχει τὸ ὄνομα «Βίκος» ἦταν ἀπὸ τὰ παλιὰ τὰ χρόνια ἕνας ὑδρόμυλος ποὺ ἀνήκε σὲ κάποια Κουκουλιώτικη οἰκογένεια. Στὸ μύλο αὐτὸν ἄλεθαν σιτηρὰ καὶ ἐπεξεργάζονταν τὰ χοντρὰ μάλλινα ροῦχα τους οἱ κάτοικοι ἀπὸ τὰ γύρω χωριά, γιὰτὶ αὐτός, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ἀλεστικὸ του σύστημα μὲ μυλόπετρες, εἶχε καὶ εἰδικὰ γιὰ τέτοιον σκοπὸ ἐργαστήρια, δηλαδὴ μαντάνια καὶ νεροτριβιά. Μὲ ποιὸ ὄνομα ἦταν γνωστὸς αὐτὸς ὁ μύλος ὡς τὰ πρὶν ἀπὸ τὸ 17^ο αἰῶνα χρόνια δὲν ξέρουμε. Ἄν καὶ ἔχω στὸ ἀρχεῖο μου σχετικὰ χαρτιὰ ποὺ ἀναφέρονται στὴν ὑπαρξὴ τοῦ μύλου πρὶν ἀπὸ τὰ 1672, μ' ὅλα ταῦτα δὲν δίνεται σ' αὐτὸν κανένα χαρακτηριστικὸ ὄνομα.

Με τὸ πέρασμα τῶν χρόνων ὁ παλιὸς ἰδιοκτήτης τοῦ μύλου πέθανε καὶ οἱ κληρονόμοι του, δὲν ξέρομε ἀπὸ ποιά αἰτία, ἀποφάσισαν νὰ τὸ πουλήσουν αὐτὸ τὸ κτῆμα. Δὲν τὸ πούλησαν ὅμως ὅλο μονομιᾶς. Τὸ πούλησαν τμηματικά. Στὰ τέλη τοῦ 17ου αἰῶνα ἐνδιαφερόμενος ἀγοραστὴς παρουσιάστηκε τὸ μοναστήρι τοῦ Προφήτη Ἡλία ἀπὸ τῆ Βίτσα. Ὁ γούμενος τοῦ μοναστηριοῦ κατὰ τὸ 1696 ἀγόρασε ἀπὸ κάποιον κληρονόμο τοῦ μύλου ἓνα μεράδι ἀπ' αὐτόν. Στὰ 1713 τὸ μοναστήρι ἀγόρασε ἄλλο μεράδι ἀπὸ ἄλλον κληρονόμο καὶ στὰ 1732 ἀγοράστηκε ἀπὸ τὸ μοναστήρι καὶ τὸ τελευταῖο μεράδι καὶ ἔτσι ἀπὸ τότε ἔγινε τὸ μοναστήρι ὀλοκληρωτικὰ ἰδιοκτήτης τοῦ μύλου. Δικαιολογημένα λοιπὸν ὁ μύλος ἀπὸ καιρὸ εἶχε ἀρχίσει νὰ γίνεται γνωστὸς μετὰ τὸ ὄνομα «Καλογερισκός», ἢ μύλος «Καλογήρου» ἢ τ' «Καλουέρ'». Μετὰ τὸ ὄνομα αὐτὸ ἔμεινε γνωστὸς ὁ μύλος περισσότερο ἀπὸ 100 χρόνια, ὡς τὸ 1851. Τότε τὸ μοναστήρι πῆρε τὴν ἀπόφαση νὰ πουλήσει τὸ μύλο. Δὲν ξέρομε γιὰ ποιὸν λόγο. Τὸν ἀγόρασε δὲ αὐτὴ τῆ χρονιά ἀπὸ τὸ μοναστήρι τὸ χωριὸ μας τὸ Κουκούλι μετὰ ἀντικειμενικὸ σκοπὸ νὰ ἐξασφαλίσαι πάγια ἔσοδα τὸ χωριὸ γιὰ νὰ πληρώνει τοὺς μισθοὺς τῶν δασκάλων τοῦ χωριοῦ. Τὸν διαχειρίζονταν ὅμως ἡ ἐκκλησιά τοῦ χωριοῦ καὶ ἔτσι δίπλα στὸ παλιὸ τὸ ὄνομα (Καλογερισκός) πῆρε καὶ τέτοιο καινούριο. Ἄρχισε νὰ λέγεται «Βακούφικος μύλος τοῦ Κουκουλιοῦ. Περνώντας ὅμως τὰ χρόνια, ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ περασμένου αἰῶνα ὁ μύλος ἔπεσε σὲ ἀχρηστία, ἐρημώθηκε καὶ γκρεμίστηκε. Ἐμειναν μονάχα τὰ ἐρείπιά του ὡς τὸ 1935 περίπου καὶ ἀπὸ τότε μόνο ἡ τοπωνυμία παράμεινε «Καλογερισκός» ἢ «Βακούφικος». Ὅλα αὐτὰ τὰ στοιχεῖα τὰ βρίσκει κανένας πολὺ λεπτομερειακὰ στὸ βιβλίο μου μετὰ τίτλο: «Οἱ Κουκουλιώτικοι μύλοι στὴ χαράδρα τοῦ Βίκου» (Ἀριθ. 24 τῆς Μ.Ζ Β). Αὐτὴ εἶναι μετὰ λίγα λόγια ἡ ἱστορία αὐτοῦ τοῦ μύλου (Καλογερισκοῦ), ποὺ ἔχει μεγάλη σχέση καὶ μετὰ τὸ τρίτοξο γεφύρι, καθὼς γράφεται παρακάτω.

3. ΤΟ ΤΡΙΤΟΞΟ «ΚΑΛΟΓΕΡΙΚΟ» ΓΕΦΥΡΙ

Πολὺ κοντὰ, γύρω στὰ 25-30 μέτρα, ἀπ' αὐτόν τὸ μύλο-τώρα ἴχνη ἀπὸ τὰ ἐρείπιά του — εἶναι τὸ τρίτοξο γεφύρι τὸ γνωστὸ μετὰ τὸ ὄνομα «Καλογερισκὸ» ἢ γεφύρι «Πλακίδα». Τὸ γεφύρι αὐτὸ πρὶν καὶ κάμποσα χρόνια ἔχει χαρακτηριστεῖ ἀπὸ τὴν Ἀρχαιολογικὴ Ὑπηρεσία σὰν «διατηρητέο ἱστορικὸ μνημεῖο» (Φ.Κ.Ε. 239 30-6-1964).

Τὸ πρῶτο του ὄνομα, δηλ. «Καλογερισκὸ» τὸ πῆρε τὸ γεφύρι αὐτό, γιὰ τὸ ἔφκιασε πέτρινο ὁ γούμενος (καλόγηρος) ἀπὸ τὸ μοναστήρι τοῦ Προφήτη Ἡλία. Γιὰ τὸ πράγμα αὐτὸ ὁ γνωστὸς ἱστορικὸς συγγραφέας, γιατροφιλόσοφος ἀπὸ τὰ Ἄνω Σουδενὰ τοῦ Ζαγοριοῦ Ἰ. Λαμπρίδης μᾶς πληροφορεῖ τὰ ἑξῆς: (1) «Ὁ ἡγούμενος τῆς Μονῆς τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ Βίτσης Σεραφεῖμ τὴν δι' 8.000 γροσίων γενομένην (1814) παρὰ τοῦ ἐκ Νεγάδων Ζώτου Ρούσση, ξυλίνην γέφυ-

1. Ἰ. Λαμπρίδης: «Ἠπειρωτικὰ Ἀγαθοεργήματα» Α'. σελ. 53.

Τὸ τρίτοξο γεφύρι τοῦ Κουκουλίου (Καλογερισκὸ ἢ τοῦ Πλακίδα).

ραν μεταξύ τῶν κωμοπόλεων Κουκουλίου καὶ Μπάγιας ἐν τῇ θέσει Καλογήρου μετέβαλε δι' 20.000 γροσίων εἰς λιθίνην». Ὁ συγγραφέας λοιπὸν αὐτὸς κατὰ τρόπο θετικὸ μᾶς πληροφορεῖ μὲ τὰ παραπάνω, πὼς τὸ τρίτοξο αὐτὸ γεφύρι ποῦναι κοντὰ στὸ μύλο, τὸν παλιότερα «Καλογερισκὸ» καὶ κατόπι «Βακούφικο» τοῦ Κουκουλίου τὸ ἔφκιασε ἀρχικὰ ξύλινο στὰ 1814 ὁ Νεγαδιώτης Ζῶτος Ρούσσης, ξοδεύοντας 8.000 γρόσια. Κατόπι δὲ ὁ ἡγούμενος Σεραφεῖμ ἀπὸ τὸ μοναστήρι τοῦ Ἁΐ-Λιᾶ τῆς Βίτσας τὸ ἔφκιασε πέτρινο, ἴσως στὴ μορφή ποὺ ἔχει καὶ σήμερα (τρίτοξο) ξοδεύοντας 20.000 γρόσια. Περισσότερα ὅμως στοιχεῖα δὲ μᾶς δίνει ὁ Λαμπρίδης οὔτε γιὰ τὸ Νεγαδιώτη Ζῶτο Ρούσση, οὔτε γιὰ τὴ χρονολογία ποὺ τὸ ἔκανε ὁ ἡγούμενος Σεραφεύμ. Αὐτὸ ὅμως τὸ δεύτερο μποροῦμε νὰ τὸ βροῦμε ἢ νὰ τὸ συμπεράνουμε ἢ ἀπὸ τὸ πότε ὕστερα ἀπὸ τὸ 1814 ἦταν ἡγούμενος τοῦ μοναστηριοῦ ὁ Σεραφεῖμ, ἢ καλύτερα νὰ τὸ βροῦμε, ὅταν ἐρευνήσουμε τὰ ἀρχεῖα καὶ τὴν ἱστορία τοῦ μοναστηριοῦ.

4. Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΓΕΦΥΡΙΟΥ («ΠΛΑΚΙΔΑ»)

Καθώς σημειώθηκε παραπάνω, ο μύλος ο «Καλογεरिकός» ή του «Καλογήρου» αγοράστηκε από το χωριό Κουκούλι στα 1851 και από «Καλογερικός» έγινε πια «βακούφικος» του Κουκουλιού. Άργότερα με το πέρασμα των χρόνων, το «Καλογεरिकό» γεφύρι έπαθε, φαίνεται, ζημιές και χρειάζονταν έπισκευές. Από το 1863 δέ και ύστερα το ανάλαβε να το διορθώνει ή οίκογένεια των Πλακιδαίων από το Κουκούλι, που το υιοθέτησε πια σαν δικό της (οίκογενειακό) γεφύρι. Έτσι από τότε αυτό, πέρα από το πρώτο του όνομα «Καλογερικό», πήρε και το δεύτερο όνομα, με το οποίο είναι γνωστό και σήμερα, δηλαδή του «Πλακίδα». Για την πρώτη του έπισκευή από τους Πλακιδαίους ο ιστορικός Ί. Λαμπρίδης έχει γράψει: (1) «Η μεταξύ των κωμών Κουκουκουλίου και Μπάιας, περί ης έν μέρος Πρ. σελ. 53 τά δέοντα έρρέθησαν (2), έπισκευασθεισα (1865) διά φλωρινίων καισαροβασιλικών 400 παρά του έκ Κουκουλίου Άλεξίου Πλακίδα,». Μιά μαύρη δέ πέτρα ποῦναι έντοιχισμένη στη Δυτική πλευρά του γεφυριού μās κάνει γνωστή την έπισκευή αυτή από τους Πλακιδαίους με τά έξης ποῦναι σκαλισμένα σ' αυτή: «1866 ΙΟΥΛΙΟΥ 15 ΔΙ ΕΞΟΔΩΝ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΠΛΑΚΙΔΑ ΚΑΙ ΑΔΕΛΦΟΥ ΑΥΤΟΥ ΑΝΔΡΕΟΥ ΑΠΟ ΚΟΥΚΟΥΛΙ ΕΟΝΙΑ Η ΜΝΗΜΗ». Η πλάκα αυτή μās πληροφορεί, πώς την έπισκευή την έκαναν και τά δυο τά αδέρφια οί Πλακιδάιοι, Άλέξαντρος και Άντρέας, ένω ο Λαμπρίδης αναγράφει μονάχα τον Άλέξαντρο.

Σέ κάποιον πάλι παλιόν κατάλογο, που βρήκα στην έκκλησιά του χωριού μας στο Κουκούλι γράφονται τά έξης: «ΟΝΟΜΑΤΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ ΚΑΙ ΕΥΕΡΓΕΤΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΟΥΚΟΥΛΙΟΥ» Ύστερα δέ από την αναγραφή μερικών ονομάτων, είναι σημειωμένα και τά έξης. «Άλέξανδρος Πλακίδας: Δαπάνη αυτού έκτίσθη και έξωγραφίσθη ο άριστερός τοίχος της Έκκλησίας, έκτίσθη ή παρά τον μύλον Καλογήρου γέφυρα και έδωρήθη ο πρώτος έναντι του Ίεροῦ της Έκκλησίας πολυέλαιος... «Νομίζω πώς ή λέξη «έκτίσθη» δέν πρέπει να ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Σωστότερο ήταν, νομίζω, να γραφτεί ή λέξη «έπεσκευάσθη», γιατί, κατά τη γνώμη μου, δέν ήταν δυνατό να χτιστεί τέτοιο γεφύρι με το ποσό των 400 φλωρινίων καισαροβασιλικών. Πάντως τότε θα έγινε γενική έπισκευή του γεφυριού.

Σχετικά με την υιοθεσία αυτού του γεφυριού από την οίκογένεια Πλακίδα σημειώνω και τά έξης: Ο Κουκουλιώτης Εὐγένιος Πλακίδας, παιδί του Άντρέα Πλακίδα, στη διαθήκη του, που την έκανε στα 1905, με την οποία αφήνει στο Κουκούλι δυο κληροδοτήματα, ένα από 16.666 και 70.000 χρυσά Φράγκα για την Κοινότητα Κουκουλιού, και άλλο από 5.000 χρυσά Φράγκα για την Έκκλησιά του χωριού, γράφει, εκτός από άλλα και τά έξης: «... Έκ των έτησίων τόκων

1. Ί. Λαμπρίδης: «Ήπειρωτικά Άγαθοεργήματα» Β', σελ. 81.

2. Έννοεί όσα γράφτηκαν παραπάνω.

μέρος νὰ μοιράζεται εἰς τοὺς πτωχοὺς, μέρος εἰς μισθοδοσίαν δευτέρου ἱερέως, μέρος πρὸς ἐπισκευὴν τῆς οἰκίας τῆς οἰκογενείας Πλακίδα καὶ τῆς γεφύρας αὐτῆς (αὗται δὲν θὰ ἐπιδιορθώνονται ἐτησίως) καὶ μέρος πρὸς ἐπιδιορθωμὴν τῶν ὁδῶν τοῦ χωρίου καὶ νὰ τελεῖται ἐτησίως μία θεία λειτουργία τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Τύρωνος» τὸ Σάββατον ἢ τὴν Κυριακὴν τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἐν Ἰωαννίνοις τῇ 25 Αὐγούστου 1905 πέντε

Εὐγένιος Ἀνδρέου Πλακίδας»

Μὲ τὸ πέρασμα ὅμως τῶν χρόνων καὶ πάλι τὸ τρίτοξο αὐτὸ γεφύρι κατὰ τὴν πρώτη δεκαετία τοῦ αἰῶνα μας καὶ ἐνόσω ἀκόμα ζοῦσε ὁ παραπάνω εὐεργέτης τοῦ χωριοῦ μας Εὐγένιος Πλακίδας, ἔπαθε πάλι κάποια σοβαρὴ βλάβη, μὲ κίνδυνον νὰ καταστραφεῖ. Ποιὸς θὰ φρόντιζε γιὰ τὴν ἐπισκευὴ του; Ὁ Εὐγένιος Πλακίδας θεώρησε ὑποχρέωσή του νὰ προβεῖ στὴν ἐπισκευὴ του, ἀφοῦ αὐτό, καθὼς εἶδαμεν παραπάνω, εἶχε υἰοθετηθεῖ ἀπὸ τὴν οἰκογένεια Πλακίδα. Ἔστειλε λοιπὸν χρήματα ἀπὸ τὰ Γιάννινα, ὅπου ἔμενε, καὶ κατὰ τὸ 1912 διόρθωσε τὶς ζημιές του. Σημάδι αὐτῆς τῆς ἐπισκευῆς του (1912) εἶναι ἡ ἐντοιχισμένη ἄλλη πλάκα, πάλι στὴ Δυτικὴ πλευρὰ τοῦ γεφυριοῦ-ἄσπρη αὐτῆ-, στὴν ὁποία εἶναι σκαλισμένα τὰ ἑξῆς: ⁽¹⁾ «ΙΔΡΥΘΗ ΤΩ ΕΤΕΙ 1863 ΥΠΟ ΤΟΥ ΑΛΗ... ΜΝΗΜΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ ΠΛΑΚΙΔΑ ΔΑΠΑΝΗ ΤΟΥ ΦΙΛΟΤΙΜΟΥ ΑΥΤΟΥ ΥΙΟΥ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΤΗ 23 Σ/ΒΡΙΟΥ 1912».

Παραθέτω σχετικὰ μὲ τὴν ἐπισκευὴ αὐτῆ τοῦ γεφυριοῦ ἀπόσπασμα ἀπὸ γράμμα τοῦ Εὐγένιου Πλακίδα πρὸς τοὺς Κουκουλιῶτες, μὲ τὸ ὁποῖο χαρακτηρίζει οἰκογενειακὸ τῶν Πλακιδαίων αὐτὸ τὸ γεφύρι. Γράφει: ⁽²⁾

«Ἐν Ἰωαννίνοις τῇ 10ῃ Ἰουλίου 1912

Κύριοι συγχωριανοί μου Κουκουλιῶτες σᾶς χαιρετῶ.

Ἔλαβον τὴν ἐκτεταμένην ἐπιστολήν σας ἰδὼν ὅλα τὰ γραφόμενά σας... ὅθεν ἐν ὀλίγοις σᾶς ἀπαντῶ, ὅτι δύνασθε νὰ πράξετε ὅτι γνωρίζετε καὶ εἰς ὅτι δύναμαι καὶ ἐγώ, εἶμαι πρόθυμος, νὰ σᾶς βοηθήσω, ὡς καὶ ἄλλοτε σᾶς ἔγραψα. Καὶ εἰς Α. Τσουμάνην ἔγραψα ὡς γνωρίζετε καὶ εἰς Λαζαρίδην καὶ Θόδωρον. Εἶδον ὅτι ἐδώσατε διὰ τὴν οἰκογενειακὴν μου γέφυραν ἄσβεστον καὶ λοιπά. ὅθεν σᾶς εὐχαριστῶ.

Ὁ συγχωριανός σας Εὐγένιος Πλακίδας»

Ὅλα τὰ παραπάνω περιστατικὰ ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ περασμένου αἰῶνα (1863) καὶ ὕστερα σχετικὰ μὲ τὶς ἐπισκευὲς τοῦ γεφυριοῦ ἔχουν συντελέσει, ὥστε δικαιολογημένα τὸ τρίτοξο αὐτὸ γεφύρι, μαζὶ μὲ τὸ ἀρχικὸ του ὄνομα «Καλογερικὸ» ν' ἀποχτήσῃ καὶ τὸ δευτέρου του ὄνομα, πού τὸ συνοδεύει πάντοτε καὶ εἶναι γνωστὸ μὲ τὰ δυὸ αὐτὰ ὀνόματα (Καλογερικὸ καὶ Πλακίδα).

1. Βλ. βιβλίον Κ. Λαζαρίδου: «Ἡ Διαθήκη τοῦ Εὐγ. Πλακίδα κλπ» σελ. 27.

2. Τὸ γράμμα αὐτὸ βρίσκεται στὸ ἀρχεῖο μου.

Ὁ Εὐγένιος Πλακίδας (1856-1919), ὁ τελευταῖος ἀπὸ τοὺς Πλακιδαίους ποὺ ἐπισκεύασε τὸ γεφύρι (1912).

5. ΕΠΙΣΚΕΥΕΣ ΤΟΥ ΥΣΤΕΡΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ

Καθὼς ξέρουμε τὰ κληροδοτήματα τοῦ Ζαγοριοῦ κατὰ τὸν τελευταῖο πόλεμο ἐκμηδενίστηκαν. Τὸ ἴδιο ἔπαθαν καὶ τὰ κληροδοτήματα τοῦ εὐεργέτη Εὐγένιου Πλακίδα πρὸς τὸ Κουκούλι. Ἀλλὰ τὸ γεφύρι κατὰ τὰ χρόνια τοῦ τελευταίου πολέμου ἀπὸ τὸ 1940 καὶ ὕστερα εἶχε πάθει κάποια σοβαρὴ βλάβη στὰ βάθρα του. Ὁ τότε πρόεδρος τῆς Κοινότητος τοῦ Κουκουλιοῦ Γ. Τάγκας κατὰ τὸ 1954, ἂν δὲν κάνω λάθος, ἔκανε τὴ σχετικὴ ἐπισκευὴ του μὲ χρήματα τῆς Κοινότητος. Πρὶν δὲ ἀπὸ 8-10 χρόνια ἐπισκεύασε πάλι τὰ βάθρα τοῦ γεφυριοῦ ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ὑπηρεσία τῶν Γιαννίνων.

6. ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΤΟΥ ΓΕΦΥΡΙΟΥ

Τὸ ἀξιοθαύμαστο ὅμως αὐτὸ γεφύρι γιὰ τὴν τέχνη του καὶ τὴν ἱστορία του πέρασε κάποια σοβαρὴ κρίση καὶ μεγάλον κίνδυνο νὰ καταστραφεῖ κατὰ τὰ τελευταῖα 5-6 χρόνια. Στὰ 1976 κάποιος ἐργολάβος, χωρὶς τὴν ἄδεια τῆς Κοινότητος τοῦ Κουκουλιοῦ, ἀλλὰ καὶ κατὰ παράνομο τρόπο, ἐγκατέστησε στὴ θέση ποῦ ἦταν ὁ «Καλογερικὸς μύλος σπαστήρα κι' ἔφκιασε κοντὰ στὸ γεφύρι λατομεῖο γιὰ κατασκευὴ χαλικοῦ. Δὲν ἔδειξε κανένα σεβασμὸ οὔτε πρὸς τὸ παραδοσιακὸ γεφύρι, οὔτε καὶ πρὸς τὸ φυσικὸ περιβάλλον. Ὁ καθηγητὴς ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Γιαννίνων κ. Φάνης Κακριδὴς διαμαρτηρήθηκε στὴν ἐφημερίδα τῶν Γιαννίνων: «Παρατηρητὴς» (9-7-1977) γιὰ τὸ κακὸ ποῦ γίνονταν καὶ γιὰ τὸν κίνδυνο ποῦ περνοῦσε ἄμεσα τὸ γεφύρι ἀπὸ τὶς ἀνατινάξεις τῶν ἐκρηκτι-

κῶν ὑλῶν κοντὰ σ' αὐτό. Ὁ προϊστάμενος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας στὰ Γιάννινα. κ. Δημ. Τριανταφυλλόπουλος στὴν ἴδια ἐφημερίδα «Παρατηρητῆς» (16-7-1977) ἀπάντησε στὸν κ. Κακριδὴ διατυπώνοντας τὸ παράπονο, ὅτι δὲν ἔγινε σεβαστὴ ἡ γνώμη τῆς Ὑπηρεσίας καὶ διαμαρτυρήθηκε κι αὐτὸς γιὰ τὸ κακὸ πὺ γίνονταν ἐξακολουθητικὰ σὲ βάρος τοῦ γεφυριοῦ. Χαρακτηριστικὰ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸ δημοσίευμα τοῦ Προϊστάμενου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας κατατοπίζουν εὐκόλα τὸν καθένα γιὰ τὴν κρίση πὺ πέρασε τὸ «διατηρητέο αὐτὸ ἱστορικὸ μνημεῖο». Γράφτηκε: «... γιὰ τὸ πλήγωμα πὺ τοῦ προξένησε ὁ βάνουσος τραυματισμὸς τοῦ τοπίου δίπλα ἀκριβῶς ἀπὸ τὸ περίκομπο γεφύρι τοῦ Καλογήρου (ἢ Πλακίδα)... «Ἡ Ἐφορεία Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων Ἰωαννίνων διαμαρτυρήθηκε ἔντονα στὶς ἀρμόδιες ὑπηρεσίες, μὸλις ἔμαθε τὴν αὐθαίρετη ἐγκατάσταση τοῦ σπαστῆρα καὶ ζήτησε ἄμεση μεταφορὰ του ἤδη στὶς 14 Ὀκτωβρίου τοῦ περασμένου ἔτους καὶ ἐπανῆλθε στὸ αἴτημά της στὶς 23 Νοεμβρίου... Ἡ φωνὴ της ὡς τόσο ἔπεσε στὸ κενό, ὅπως διεπίστωσε πρόσφατα καὶ ὁ κ. καθηγητῆς, καὶ δόθηκαν μὸνο μερικὲς ἀόριστες ὑποσχέσεις γιὰ «μελλοντικὴ» τακτοποίηση(;)»⁽¹⁾ μετὰ τὴν ἀποπεράτωση τῶν ἐργασιῶν... Ὅμως ἡ καταστροφὴ προχωρᾷ καὶ σὲ λίγο κινδυνεύει νὰ εἶναι ὀριστικὴ... Καὶ τελιώνει ὁ Ἐπιμελητῆς τῶν Ἀρχαιοτήτων ἔτσι: «Εὐχομαὶ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ κ. Κακριδῆ καὶ ἡ συνηγορία τῆς ἐφημερίδας σας, πὺ ἔφεραν τὸ πρόβλημα στὴ δημοσιότητα, νὰ ἀποδειχτοῦν σωτήρια γιὰ τὸ κακοπαθημένο γεφύρι, πὺ ἡ πρόσφατη περιπέτειά του θὰ πρέπει νὰ πάρει τὴ θέση της στὴ Μαύρη Βίβλο καταστροφῶν τῆς παραδοσιακῆς κληρονομιάς μας...»

Οἱ δουλειὲς τοῦ ἐργολάβου τελείωσαν ἐδῶ καὶ 2-3 χρόνια, ἀλλὰ κατὰ περίεργο τρόπο καὶ γιὰ κακὴ τύχη δὲν εἶδαμαν νὰ γίνεται ἀπ' αὐτὸν καμμιά «μελλοντικὴ τακτοποίηση», σύμφωνα μὲ τὶς ὑποσχέσεις πὺ εἶχε δώσει. Ὅταν διεπίστωσα πὺς ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀναχώρηση τῶν μηχανημάτων τοῦ ἐργολάβου δὲν εἶχε φανεῖ πὺς ἔγινε καμμιά ζημιὰ στὸ γεφύρι, καὶ ἐξέφρασα τὴν ἱκανοποίησή μου γι' αὐτό, κάποιος εἰδικὸς ἐπιστήμονας σ' αὐτὰ τὰ ζητήματα μὸ εἶπε χαρακτηριστικὰ: «Εἶναι ἀδύνατο νὰ μὴν ἔπαθε ζημιὰ τὸ γεφύρι ἀπὸ τὶς ἀνατινάξεις. Βέβαια αὐτὸ τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ διαπιστωθεῖ καὶ νὰ φανεῖ τώρα. Ἄν αὐτὸ θὰ μπορούσε νὰ ἀντέξει ἀκόμα 300 χρόνια τώρα ὕστερα ἀπὸ τὶς δυνατὲς ἀνατινάξεις κοντὰ σ' αὐτὸ ἀσφαλέςτατα ἢ ἀντοχὴ του θὰ εἶναι μικρότερη».

Αὐτὴ εἶναι μὲ λίγα λόγια ἡ ἱστορία τοῦ γεφυριοῦ αὐτοῦ πὺ εἶναι στὴν περιοχή τοῦ Κουκουλιοῦ. Μὲ λύπη του παρατηρεῖ κανένας, πὺς κάπου κάπου τσαλακώνεται καὶ νοθεύεται ἡ ἱστορία, ὅταν ἀπὸ μερικὸς ἀνιστόρητους κάτω ἀπὸ τὴ φωτογραφία αὐτοῦ τοῦ γεφυριοῦ γράφεται τρίτοξος γέφυρα Κήπων, ἐνῶ τὸ τρίτοξο αὐτὸ γεφύρι εἶναι Κουκουλιώτικο πέρα γιὰ πέρα. Εἶναι μὸνάχα ἀπέναντι ἀπὸ τὴ Μπάγια. Τὸ σημείωμά μου αὐτὸ σκοπὸ ἔχει νὰ ἀποκαταστήσει μερικὲς ἱστορικὲς ἀλήθειες.

1. Τὸ ἐρωτηματικὸ εἶναι τοῦ ἀρθρογράφου Δ. Τριανταφυλλόπουλου.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΙΝΗΣΗ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ
ΠΑΡΑΜΕΘΟΡΙΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΜΑΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ ΣΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ
ΠΑΛΑΙΟΠΥΡΓΟΥ ΠΩΓΩΝΙΟΥ

Στήν αγροτική περιοχή της άκριτικής Κοινότητας Παλαιοπύργου Πωγωνίου του Νομού Ίωαννίνων στη θέση Παληουργιά συνεχίστηκαν για τρίτο χρόνο τὸ καλοκαίρι πὸ μᾶς πέρασε οἱ ἀνασκαφές γιὰ ἀρχαιολογικές ἐρευνες ἀπὸ τὸν Ἀρχαιολόγο τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφορίας Ίωαννίνων κ. Ἡλία Ἀνδρέου.

Μέχρι τώρα ἀποκαλύφθηκε ἕνας τύμβος καὶ ἀνασκάφηκε ἕνα μέρος καὶ δεύτερου τύμβου.

Ὁ πρῶτος τύμβος εἶχε τριάντα κιβωτιόσχημους τάφους πὸ ἀπὸ τὰ εὐρήματα τὸς φαίνεται ὅτι χρονολογοῦνται ἀπὸ τὸν 10^ο ἕως τὸν 4^ο π.Χ. αἰώνα.

Στὸ δεῦτερο τύμβο βρέθηκαν πολλὰ ὄστρακα ἀγγείων τῆς πρωτοελλαδικῆς ἐποχῆς, καὶ ταφὴ τῆς μεσοελλαδικῆς ἐποχῆς μὲ εὐρήματα δύο χάλκινους σφηκωτῆρες πὸ ἦταν κοσμήματα τῶν μαλλιῶν καὶ χάνδρες χάλκινες ἀπὸ περιδέραιο. Ἐρευνήθηκαν ἐπίσης ἄλλοι τρεῖς κιβωτιόσχημοι τάφοι τοῦ 11ου αἰώνα, καὶ στὸν ἕνα ἀπ' αὐτοὺς βρέθηκε δίωτο πήλινο χειροποίητο καὶ δυὸ περόνες ὀστέινες.

Ἀπὸ μιὰ συστηματικὴ ἐπιφανειακὴ ἐρευνα πὸ ἔγινε στήν περιοχή συμπεραίνεται ἡ ὕπαρξη:

1) Ἐνὸς νεκροταφείου τύμβων μὲ μεγάλη διάρκεια χρήσεως ἀπὸ τὴν πρωτοελλαδικὴ ἐποχὴ μέχρι τὸν 4^ο π.Χ. αἰώνα.

2) Καμπύλων κτηρίων τῶν προϊστορικῶν χρόνων.

3) Λειψάνων Ἑλληνικῆς ἀκροπόλεως μὲ πύλη καὶ πύργους καὶ

4) Μεμονωμένων Ἑλληνικῶν κτιρίων.

Ἡ συνέχιση τῆς ἐρευνας ἐλπίζεται ὅτι θὰ δώσει πολλὰ στοιχεῖα γιὰ τὴ σκοτεινὴ γιὰ τὴν Ἠπειρο περίοδο μεταξὺ τοῦ 11ου καὶ τοῦ 5ου π.Χ. αἰώνα ὡς πρὸς τὴν προέλευση τὸν πολιτισμὸ καὶ τὴν ἐπικοινωνία τῶν φύλων τῆς περιοχῆς.

Ὁ ἀρχαιολογικὸς χῶρος βρίσκεται σὲ ἀπόσταση 3-4 χιλιόμετρα ἀπὸ τὸ χωριὸ Παλαιόπυργος καὶ συνδέεται μὲ αὐτὸ μὲ ἀγροτικὸ δρόμο πὸ εἶχε κατασκευαστεῖ πρὸ ἐτῶν ἀπὸ τὴν Κοινότητα Παλαιοπύργου.

Ὁ δρόμος αὐτὸς ἐπὶ τοῦ παρόντος τουλάχιστον θὰ πρέπει νὰ σκυροστρωθεῖ γιὰτὶ εἶναι καὶ ὁ πιὸ σύντομος δρόμος γιὰ τὸν ἀρχαιολογικὸ χῶρο δεδομένου ὅτι ἀπὸ τὴν Κοινότητα Παλαιοπύργου διέρχεται ὁ δημόσιος ἀσφαλτοστρωμένος δρόμος πὸ ἐνώνει τὰ Γιάννινα μὲ τὴν ἀκριτικὴν περιοχή Παγωνίου.

ΤΟ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΣΤΗ ΘΕΣΗ ΠΗΓΗ ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟΥ ΤΗΣ ΚΤΗΜΑΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΩΡΑΙΟΚΑΣΤΡΟΥ ΠΩΓΩΝΙΟ

Ὅπως εἶναι γνωστὸ ἀπὸ 3/ετίας ἄρχισε ἡ ἀνέγερση τοῦ ἐργοστασίου πολεμικῶν εἰδῶν ὅπως λέγεται, στή θέση πηγῆ Κεφαλοβρύσου τῆς ἀγροτικῆς περι-

οχής του χωριού Ώραιοκάστρου Πωγωνίου του Νομού Ίωαννίνων. Ήδη έχουν ολοκληρωθεί οί κατασκευαστικές έργασίες καθώς και ή τοποθέτηση του μηχανολογικού εξοπλισμού, έπρόκειτο δέ νά αρχίσει ή λειτουργία του τόν Ώκτώβριο του 1981 μέ αρχική άπασχόληση 100 περίπου εργατών και άργότερα 300.

Καίτοι όμως πέρασε τόσος καιρός συνεχώς αναβάλλεται ή έναρξη τής λειτουργίας του άγνωστο για ποιους λόγους.

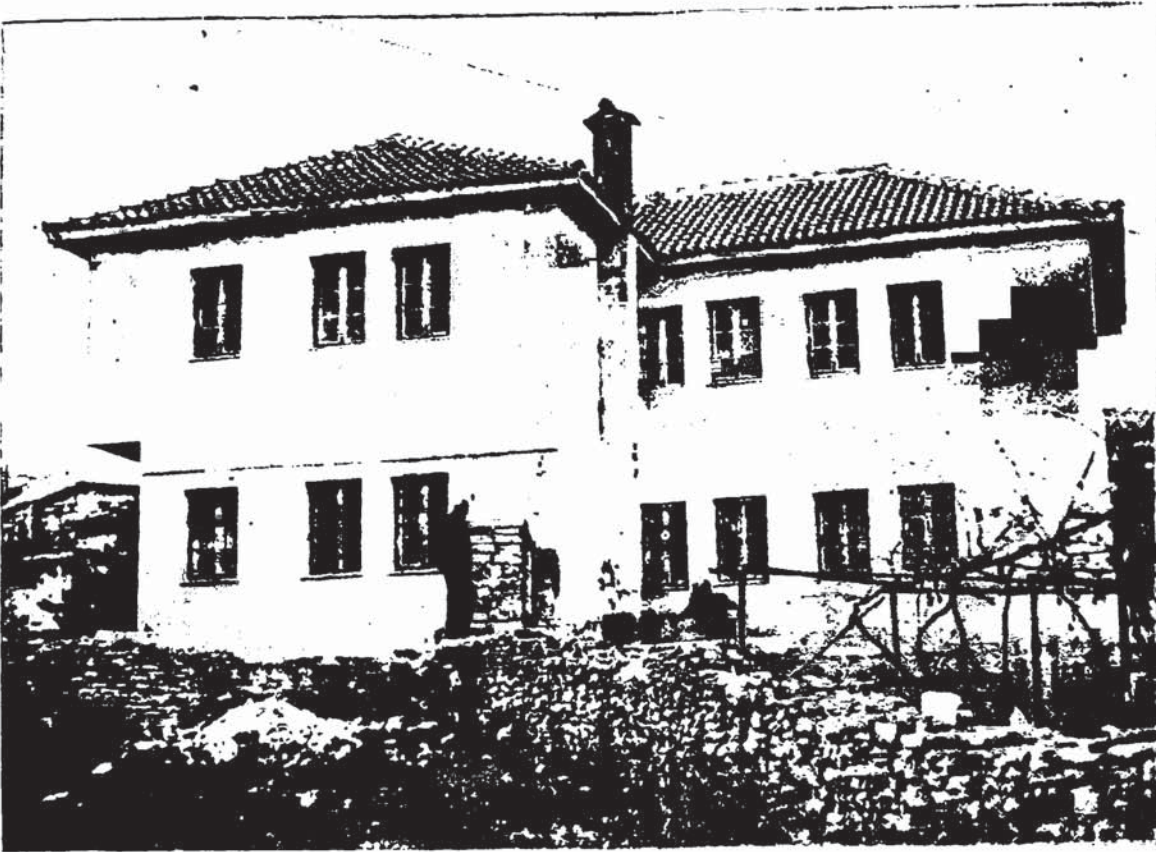

Ή Ρουφιά άκόμη ένα γραφικό χωριό τής άκριτικής Ήπαρχίας Πωγωνίου Ίωαννίνων γενέτειρα του αοίδιμου Άρχιεπίσκοπου Άθηνών και πάσης Ελλάδος Σπυρίδωνος Βλάχου. Διακρίνεται ή Κεντρική εκκλησία που κτίστηκε τόν 1814 και είναι αφιερωμένη στα Εισόδια τής Θεοτόκου. Ήχει τέμπλο από ξύλο καρδιάς και ξυλογραφήματα εξαιρετικής τέχνης.

Ή άκριτική περιοχή τής Ήπαρχίας Πωγωνίου που συνεχώς έρημώνεται λόγω μη ύπάρξεως κάποιας επαγγελματικής άπασχολήσεως των κατοίκων, είχε έναποθέσει πολλές έλπίδες στο έργοστάσιο αυτό που θά μπορούσε νά κρατήσει μερικους κατοίκους στον τόπο τής καταγωγής τους.

Ής έλπίσουμε ότι οί άρμόδιοι θά θελήσουν νά προωθήσουν τόν θέμα τής έναρξεως τής λειτουργίας του, προσφέροντας έτσι μιá μεγάλη ύπηρεσία στην άκριτική αυτή περιοχή, που πρώτη πάντοτε έχει προτάξει τά στήθη τής στις κρίσιμες για τήν πατρίδα μας στιγμές.

Τὸ σύγχρονο ξενοδοχεῖο τῆς Βήσανης τῆς ὠραίας αὐτῆς κωμόπολης τῆς Ἐπαρχίας Πωγωνίου Ἰωαννίνων πὸν ἀποτελεῖ κόσμημα γιὰ τὴν περιοχὴ.

ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ ΣΤΗ ΒΗΣΑΝΗ ΠΩΓΩΝΙΟΥ ΕΡΓΟ ΑΝΩΝΥΜΟΥ ΕΥΕΡΓΕΤΗ

Στὴν ὠραία καὶ ἱστορικὴ κωμόπολη Βήσανη τῆς ἀκριτικῆς Ἐπαρχίας Πωγωνίου τοῦ Νομοῦ Ἰωαννίνων ἀναγέρθηκε τὸ καλοκαίρι πὸν μᾶς πέρασε ὑπερσύγχρονο Ξενοδοχεῖο μὲ 2 ὄροφους 7 δωμάτια καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους βοηθητικούς χώρους.

Τὸ Ξενοδοχεῖο πὸν ἔγινε μὲ μελέτη πὸν συντάχθηκε μὲ τὶς προδιαγραφές τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὄργανισμοῦ Τουρισμοῦ εἶναι προυπολογισμοῦ 10.000.000 δραχμῶν πὸν τὶς διέθεσε μεγάλος εὐεργέτης πὸν κατὰγεται ἀπὸ τὴ Βήσανη καὶ πὸν ἐπιθυμεῖ νὰ παραμείνει ἀνώνυμος. Εἶναι καὶ αὐτὸ ἓνα ἀκόμα δείγμα τῆς εὐποιίας μεγαλοψυχίας καὶ ταπεινότητος τῶν Ἡπειρωτῶν εὐεργετῶν πὸν ἱκανοποιοῦνται νὰ προσφέρουν, χωρὶς πολλὰς φορὰς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἐπιδείξεως.

Μέχρι τῶρα ἔχουν ὀλοκληρωθεῖ ὅλες οἱ κατασκευαστικὲς ἐργασίες καὶ ὑπολείπεται νὰ γίνουν οἱ ὑδροχρωματισμοὶ καὶ ἡ τοποθέτηση τῶν εἰδῶν ὑγιεινῆς στὸ κάθε δωμάτιο στὸ ὁποῖο θὰ ὑπάρχουν ὅλα τὰ μέσα τοῦ σύγχρονου πολιτισμοῦ καὶ τηλέφωνο.

Τὸ Ξενοδοχεῖο πὸν θὰ ἀποτελεῖ κόσμημα γιὰ τὴν περιοχὴ προβλέπεται νὰ λειτουργήσει κατὰ τὴν ἐρχόμενη καλοκαιρινὴν περίοδο.

συνέχεια στὴ σελ. 101

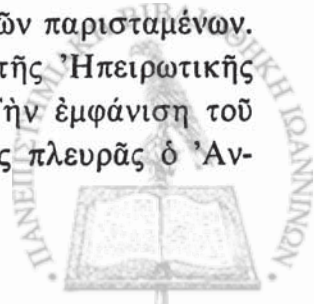
ΤΟ ΧΟΡΕΥΤΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΣΤΙΑΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ
ΣΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΣΤΗ ΦΙΛΙΠΠΟΥΠΟΛΗ ΤΗΣ
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Στις 4 'Ιουλίου 1981 τὸ Χορευτικὸ Συγκρότημα τῆς 'Ηπειρωτικῆς 'Εστίας Θεσ/νίκης πῆρε μέρος στὶς καλλιτεχνικὲς ἐκδηλώσεις τῆς Παγκόσμιας 'Εκθεσης Θήρας καὶ 'Αλιείας στὴ Φιλιππούπολη τῆς Βουλγαρίας στὴν ὁποία μετεῖχε καὶ ἡ χώρα μας.

'Η ὅλη ὀργάνωση τοῦ 'Ελληνικοῦ Περιπτέρου Θήρας στὴν 'Εκθεση αὐτὴ ἐγινε ἀπὸ ὀργανωτικὴ ἐπιτροπὴ πού τὴν ἀποτελοῦσαν 'Υπηρεσιακοὶ παράγοντες τοῦ 'Υπουργείου Γεωργίας καὶ ἡγετικά στελέχη τῶν Κυνηγετικῶν 'Οργανώσεων τῆς χώρας μας.

'Ετσι ἡ ὀργανωτικὴ ἐπιτροπὴ ἀποτελέστηκε ἀπὸ τοὺς κ.κ. Σπύρο Παπασπύρου Πρόεδρο τῆς Κυνηγετικῆς Συνομοσπονδίας 'Ελλάδος, Βασίλειο Παπανδρέου Πρόεδρο τῆς Κυνηγετικῆς 'Ομοσπονδίας 'Αθηνῶν, Χρῆστον Βίτσαν Ταμία τῆς Κυνηγετικῆς Συνομοσπονδίας 'Ελλάδος καὶ Πέτρον Καλλέργην Σύμβολον τῆς ὡς ἄνω Συνομοσπονδίας. 'Απὸ πλευρᾶς ὑπηρεσιακῶν παραγόντων μετεῖχαν οἱ κ.κ. 'Απόστολος Μίχος καὶ 'Αλέξανδρος Κλώσας Διευθυντὲς τοῦ 'Υπουργείου Γεωργίας καὶ οἱ κ.κ. Εὐάγγελος Παπαευαγγέλου 'Αστέριος Ζάχαρης, Ζαχαρίας Σκορδιάκος, καὶ Κων τῖνος Παναγιώτου Τμηματάρχες τοῦ ἰδίου 'Υπουργείου.

Τὴν κεντρικὴ αὐτὴ ἐπιτροπὴ τὴ συνέδραμαν ἀποτελεσματικὰ στὸ ἔργο τῆς τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο τῆς Κυνηγετικῆς 'Ομοσπονδίας Βορείου 'Ελλάδος καὶ ἰδιαίτερος ὁ Πρόεδρος αὐτῆς κ. 'Ιωάννης Μέρτζος καὶ ὁ Γενικὸς Γραμματέας κ. Θεόκριτος Τότσκας πού εἶχαν καὶ τὴν ἔμπνευση νὰ μετᾶσχει τὸ χορευτικὸ Συγκρότημα τῆς 'Ηπειρωτικῆς 'Εστίας Θεσ/νίκης ἀπὸ 'Ελληνικῆς πλευρᾶς στὶς καλλιτεχνικὲς ἐκδηλώσεις τῆς ὡς ἄνω Παγκόσμιας 'Εκθεσης Θήρας. καὶ 'Αλιείας. Τὸ χορευτικὸ συγκρότημα ἀνεχώρησε ἀπὸ τὴ Θεσ/νίκη μὲ πολυτελέστατο Ποῦλμαν στὶς 3 'Ιουλίου μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Γενικὸ Γραμματέα τῆς 'Ηπειρωτικῆς 'Εστίας κ. Θεοφάνη Βλάχο καὶ τὸν 'Εφορο Ψυχαγωγίας κ. Εὐάγγελο Τίλλη καὶ ἔφθασε στὴ Σόφια τὴν ἴδια μέρα ὅπου καὶ διανυκτέρευσε. Τὴν ἄλλη μέρα 4 'Ιουλίου συνοδευόμενο καὶ ἀπὸ τὴν 'Ηπειρωτικὴ 'Ορχήστρα τῶν 'Αδελφῶν Χαληγιάννη πού εἶχε εἰδικῶς μετακληθεῖ ἀπὸ τὰ Γιάννινα γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸν ἀνεχώρησε γιὰ τὴ Φιλιππούπολη ὅπου τὶς ἀπογευματινὲς ὥρες τῆς ἴδιας μέρας χόρευε ἐπὶ μία ὥρα 'Ηπειρωτικοὺς καὶ ἄλλους Δημοτικοὺς 'Ελληνικοὺς χοροὺς στὸν ἀνοικτὸ χῶρο τῆς Παγκόσμιας 'Εκθεσης Θήρας καὶ ἀλιείας πού ἦταν ἐγκατεστημένη στὴ Διεθνή 'Εκθεση τῆς Φιλιππούπολης. 'Η ἐμφάνιση τοῦ Χορευτικοῦ Συγκροτήματος ἦταν ἀπὸ κάθε πλευρὰ ἄψογη, καὶ ξεπέρασε κάθε προσδοκία, ἀπέσπασε δὲ τὸν θαυμασμὸ καὶ τὰ χειροκροτήματα ὄλων τῶν παρισταμένων. Πρὸ τῆς ἐμφανίσεως ἀπηύθυνε χαιρετισμὸ ἐκ μέρους τῆς 'Ηπειρωτικῆς 'Εστίας ὁ Γενικὸς Γραμματέας αὐτῆς κ. Θεοφάνης Βλάχος. Τὴν ἐμφάνιση τοῦ Χορευτικοῦ Συγκροτήματος παρακολούθησαν ἀπὸ Βουλγαρικῆς πλευρᾶς ὁ 'Αν-

Τὸ χορευτικὸ Συγκρότημα τῆς Νεολαίας τῆς Ἠπειρωτικῆς Ἑστίας Θεσσαλονίκης λίγο πρὶν ἀπὸ τὴν ἐμφάνισή του στὸν ἀνοιχτὸ χῶρο τῆς Παγκόσμιας Ἐκθεσῆς Θῆρας καὶ Ἀλιείας στὴ Φιλιππούπολη τῆς Βουλγαρίας.

τιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς Κυνηγετικῆς Ὁμοσπονδίας τῆς Φιλιππούπολης. Ἀπὸ Ἑλληνικῆς πλευρᾶς ὁ τότε Ὑφυπουργὸς Γεωργίας κ. Καραπιπέρης, ὁ Πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος στὴ Σόφια, ὁ Ἕλληνας Πρόξενος στὴ Φιλιππούπολη ἐκπρόσωποι τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Κυνηγετικῆς Συνομοσπονδίας Ἑλλάδος ποὺ ἀποτελοῦσαν καὶ τὴν Κεντρικὴ Ὄργανωτικὴ Ἐπιτροπὴ καὶ οἱ Ὑπηρεσιακοὶ παράγοντες τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας, ἐκ μέρους τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Κυνηγετικῆς Ὁμοσπονδίας Βορείου Ἑλλάδος ὁ Πρόεδρος κ. Ἰωάννης Μέρτζος, ὁ Γενικὸς Γραμματέας κ. Θεόκριτος Τότσκας καὶ οἱ κ.κ. Γεώργιος Κωνσταντινίδης καὶ Κων/τίνος Πετρακόγιαννος Σύμβουλοι καὶ ὁ κ. Θεόδωρος Σκαλούμπακας Ταμίας.

Παρέστησαν ἐπίσης οἱ κ.κ. Γεώργιος Παπαχρήστου Πρόεδρος τῆς Κυνηγετικῆς Ὁμοσπονδίας Θεσσαλίας καὶ Ξενοφὼν Γιαταγάνας Πρόεδρος τοῦ Κυνηγετικοῦ Συλλόγου Ἀμαρουσίου Ἀθηνῶν.

Μετὰ τὴν ἐμφάνισή τοῦ Χορευτικοῦ Συγκροτήματος δόθηκε ἀπὸ Ἑλληνικῆς πλευρᾶς πλούσια δεξίωση στὸ Ἑλληνικὸ Περίπτερο Θῆρας στὴν ὁποία παρέστησαν οἱ εὐρισκόμενες ἐκεῖ Ἀρχές τῆς Βουλγαρίας καὶ τῆς Ἑλλάδος, ὅλοι οἱ ἐκπρόσωποι τῶν Ἑλληνικῶν Κυνηγετικῶν Ὁργανώσεων καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἐπισκέπτες.

Ἡ δεξίωση πλαισιώθηκε ἀπὸ ἀγόρια καὶ κορίτσια τοῦ χορευτικοῦ μας Συγκροτήματος μὲ τὶς γραφικὲς Ἑπειρωτικὲς στολές.

Οἱ ἄριστες ἐντυπώσεις ποὺ ἄφησε τὸ Χορευτικὸ Συγκρότημα κατὰ τὴν ἐμφάνισή του στὴν Ἐκθεση ὑπῆρξαν ἡ ἀφορμὴ νὰ παρακληθεῖ νὰ κάνει καὶ δευτέρη ἐμφάνιση τὸ ἀπόγευμα τῆς ἄλλης μέρας στὴ γειτονικὴ πρὸς τὴ Φιλιππούπολη πόλη Κάρλοβο ὅπου χόρευε ἐπίσης μὲ ἐξαιρετικὴ δεξιοτεχνία σὲ θέατρο τῆς παραπάνω πόλης ποὺ ἦταν ἀσφυκτικὰ γεμάτο, Ἑπειρωτικούς καὶ ἄλλους Ἑλληνικούς χορούς καὶ ἀπέσπασε τὰ χειροκροτήματα καὶ τὸ θαυμασμὸ τῶν παρισταμένων.

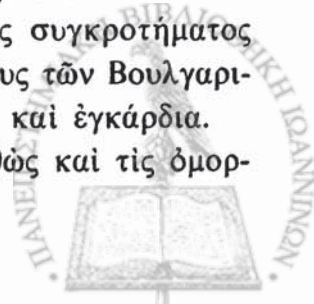

Τὸ χορευτικὸ Συγκρότημα τῆς Νεολαίας τῆς Ἑπειρωτικῆς Ἑστίας Θεσσαλονίκης κατὰ τὴν ἐμφάνισή του σὲ θέατρο τῆς πόλης Κάρλοβο τῆς Βουλγαρίας.

Τὴν ἐκδήλωση αὐτὴ ἐκτὸς τῶν ἐπισήμων ἀπὸ Βουλγαρικῆς καὶ Ἑλληνικῆς πλευρᾶς καὶ πολλῶν ἄλλων, τὴν παρακολούθησαν καὶ ὁμογενεῖς ποὺ διαμένουν μονίμως στὴ Βουλγαρία οἱ ὅποιοι στὸ τέλος τῆς ἐκδηλώσεως κατασυγκινημένοι μὲ δάκρυα στὰ μάτια ἀγκάλιαζαν καὶ φιλοῦσαν τὰ παιδιὰ τοῦ χορευτικοῦ συγκροτήματος. Τὴν ἴδια μέρα τὸ μεσημέρι στὸ Κάρλοβο παρετέθηκε ἀπὸ Βουλγαρικῆς πλευρᾶς γεῦμα πρὸς τιμὴν τῶν ἐκπροσώπων τῶν Ἑλληνικῶν Κινηγητικῶν Ὄργανώσεων, καὶ τοῦ Χορευτικοῦ συγκροτήματος μὲ τοὺς συνοδούς του.

Γενικὰ ἡ ὑποδοχὴ καὶ ἡ περιποίησις τοῦ Χορευτικοῦ μας συγκροτήματος σὲ ὅλη τὴ διάρκεια τῆς παραμονῆς του στὴ Βουλγαρία ἐκ μέρους τῶν Βουλγαρικῶν Ἀρχῶν καὶ τοῦ Βουλγαρικοῦ κοινοῦ ὑπῆρξε πολὺ φιλικὴ καὶ ἐγκάρδια.

Τὶς ὥραϊες ἐμφανίσεις τοῦ χορευτικοῦ συγκροτήματος καθὼς καὶ τὶς ὁμορ-

φιές διαφόρων τοπίων της Βουλγαρίας τις αποθανάτισε σε κινηματογραφική ταινία ο Γενικός Γραμματέας της Ήπειρωτικής Έστιας κ. Βλάχος.

Τελειώνοντας θα θέλαμε να υπογραμμίσουμε την άρτια οργάνωση του Έλληνικού Περιπτέρου Θήρας στην Παγκόσμια Έκθεση Θήρας και άλιείας που άφησε τις καλύτερες έντυπώσεις σε όλους τους επισκέπτες, να ευχαριστήσουμε από μέρους της Ήπειρωτικής Έστιας Θεσ/νίκης το Διοικητικό Συμβούλιο της Κυνηγετικής Όμοσπονδίας Βορείου Ελλάδος και ιδιαιτέρως τον Πρόεδρο κ. Ιωάννη Μέρτζο και το Γενικό Γραμματέα κ. Θεόκριτο Τότσκα που είχαν την έμπνευση να μετάσχει το Χορευτικό της Συγκρότημα στις καλλιτεχνικές εκδηλώσεις από Έλληνικής πλευράς στην Παγκόσμια αυτή Έκθεση Θήρας, καθώς και το Διοικητικό Συμβούλιο της Κυνηγετικής Συνομοσπονδίας Ελλάδος που αποδέχτηκε τη σχετική πρόταση. Επίσης θα θέλαμε να συγχαρούμε το Χορευτικό Συγκρότημα που το αποτελούσαν η Κυρία Λένα Βαλαούρη - Σιούρθα, οί Δες Λίτσα Καρρά, Βάσω Τζιμούρη, Πετρούλα Μάλλιου, Ζανέτ Μάλλιου, Άγγελική Νένε, Λίνα Κιώση, Εύα Βαΐτση, Χρύσα Στάμου, Λένα Κώτση, Θωμαή Μεντελή και οί κ.κ. Νίκος Τσιλίμης Γιάννης Βασιλακάρης, Σπύρος Κολοβός, Γιάννης Σίμος, Στέφανος Φασσιάς, Γιώργος Καραγιάννης, Γιώργος Γοργόλης, Χριστόδουλος Τόλης, Μιχάλης Στάσας, Κώστας Στάσας και Δημήτριος Σιούρθας για τις άψογες από πάσης πλευράς εμφανίσεις του.

συνέχεια από τη σελ. 97

ΓΙΑ ΤΟΝ Κ^ο ΝΟΜΑΡΧΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΤΟ ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΤΗΣ ΑΚΡΙΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΩΓΩΝΙΟΥ

Ή στήλη αυτή άσχολεΐται για τρίτη φορά με την κατάσταση που βρίσκεται το όδικό δίκτυο, που συνδέει την παραμεθόρια περιοχή Πωγωνίου με το Έθνικό όδικό δίκτυο, από την Πωγωνιανή μέχρι το Ωραιόκαστρο και από εκεί με δύο διακλαδώσεις τη μιá προς τη Βήσανη και την άλλη προς το Δέμα Βασιλικού.

Ό δρόμος αυτός όπως επανειλημμένα γράψαμε έχει τόσες φθορές και τόσες λακκούβες που σε λίγο χρονικό διάστημα αν δεν διορθωθούν θα καταντήσει άδιάβατος με αποτέλεσμα ν' απομονωθεί ή ακριτική αυτή περιοχή από το έθνικό όδικό δίκτυο, όποτε ή σημερινή της έρήμωση θα πάρει την πιό τραγική της μορφή της ολοκληρωτικής έγκαταλείψεως.

Έπειδή μέχρι σήμερα δεν έγινε τίποτε προς την κατεύθυνση αυτή και καμιά εξήγηση δεν δόθηκε από καμιά άρμόδια Κρατική Ύπηρεσία, άπευθυνόμαστε αυτή τη φορά προσωπικά στον κ. Νομάρχη Ιωαννίνων με την έλπίδα ότι θα ύπάρξει κάποια όποιαδήποτε ένέργεια.

Ο ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΡΤΙΝΩΝ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ ΓΙΟΡΤΑΣΕ ΤΑ 100
ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΑΡΤΑΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΕ ΕΚΘΕΣΗ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Ἀρτινῶν Θεσ/νίκης συνεχίζοντας τὴν ἀνοδική του πορεία σὲ ἔθνικες μορφωτικὲς καὶ πολιτιστικὲς ἐκδηλώσεις ὀργάνωσε τὸ βράδυ τῆς 20ῆς Νοεμβρίου 1981 στὴν αἴθουσα τῆς Ἡπειρωτικῆς Ἑστίας γιορτὴ ἀφιερωμένη στὰ 100 χρόνια ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Ἄρτας ἀπὸ τὸν Τουρκικὸ ζυγό.

Ἡ αἴθουσα εἶχε γεμίσει ἀπὸ Ἀρτινοὺς μέλη τοῦ Συλλόγου καὶ φίλους της καθὼς καὶ ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους Ἡπειρώτες.

Ὑστερα ἀπὸ εἰσήγηση τοῦ Προέδρου τοῦ Συλλόγου Δικηγόρου κ. Κων/τίνου Τσιλιγιάννη ἐπακολούθησε ὁμιλία ἀπὸ τὸν Ἀντιπρόεδρο τοῦ Συλλόγου Γιατρό κ. Βασίλειο Καυκιά μὲ θέμα «Τὸ Χρονικὸ τῆς ἀπελευθέρωσης τῆς Ἄρτας τὸ 1881»

Τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο τοῦ Πολιτιστικοῦ Συλλόγου Ἀρτινῶν Θεσσαλονίκης. Διακρίνονται ἀπὸ ἀριστερὰ οἱ κ.κ. Δημήτριος Σταύρου Σύμβουλος, Λάμπρος Φράγκος Σύμβουλος, Βασίλειος Καυκιάς Ἀντιπρόεδρος, Κων/τίνος Τσιλιγιάννης Πρόεδρος, Σωτήριος Ἀγόρος Ταμίας, Ἐλευθέριος Μανόπουλος Γενικὸς Γραμματέας Θεοχάρης Σάλλας Σύμβουλος.

Τὴν ἐκδήλωση ἐκτὸς τῶν ἄλλων τίμησαν μὲ τὴν παρουσία τους ὁ Συνταγματάρχης κ. Εὐάγγελος Μπουμπάρας Διοικητῆς τοῦ Κλιμακίου τοῦ ΝΑΤΟ Θεσ/νίκης ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Γου Σώματος Στρατοῦ, καὶ ἐκ μέρους τῆς Ἑπειρωτικῆς Ἑστίας ὁ Αὐτὸς Ἀντιπρόεδρος αὐτῆς κ. Ἐπαμεινώνδας Βαδίλης.

Ταυτόχρονα μὲ τὴν παραπάνω ἐκδήλωση ἐγκαινιάσθηκε καὶ Ἑκθεση φωτογραφίας μὲ θέμα «Ὀδοιπορικὸ στὴν παλιὰ Ἄρτα» ἀξιέπαινο προσωπικὸ ἔργο τοῦ Δικηγόρου κ. Κων/τίνου Τσιλιγιάννη.

Ἡ φωτογραφικὴ Ἑκθεση περιλάμβανε παλιὲς Βυζαντινὲς ἐκκλησίαις, Ἀρχοντικὰ Παλαιοτουρκικὰ καὶ Νεοκλασσικὰ, ἐκκλησίαις καὶ καμπαναριὰ, φούρνους καὶ πηγάδια, τὸ περίφημο γεφύρι τῆς Ἄρτας καὶ διάφορα ἄλλα μνημεῖα, καὶ πάρα πολλὰ ἄλλες φωτογραφίες ἀπὸ διάφορα ἀντιπροσωπευτικὰ σπιτὰ τῆς Ἄρτας, γειτονιὲς δρόμους καὶ σοκάκια.

Στὸ τέλος ἐπακολούθησε πλούσια δεξίωση πρὸς τιμὴν ὄλων τῶν παρισταμένων.

Η ΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

«ΠΡΕΒΕΖΑ»

— Ἐχεις ἐσὺ πανώρια μου μιὰ χάρη ὄνειρεμένη
κι' ἢ ξελογιάστρα θάλασσα φόντο σου ξωτικό—,
νεράϊδα στ' ἀκρογιαλὶ σου περήφανα γερμένη
μ' ἀγέρινο τὸ σῶμα τῆς κι' ὠραῖο νωχελικό.

Πάνω σου φέγγος ἄχραντο τ' ἀστέρια τ' οὐρανοῦ
τὸν κόσμος σου εἰρηνικὰ φωτίζουν καὶ γλυκὰ
κι' ἢ φαντασία πλάθοντας ὄνειρα τὰ τοῦ νοῦ
στὸ εἶναι σοῦ τυλίγουνε πορφύρα εὐγενικιά.

Τὸ κάθετι σοῦ γίνεται μὲς τὴν ψυχὴ βωμὸς
κι' ὄλα σου ὄλα ὁμορφα πατρίδα μου, γλυκειὰ
κι' αὐτὸς ἀκόμ' ἀλλοιώτικος σοῦ φαίνεται ὁ οὐρανὸς
λὲς καὶ φωτίζει ξέχωρη σὲ σέβανε γενιά.

Κι' ὅταν τὰ νειάτα βγαίνουνε ὁμάδι στὰ βραχάκια
κι' ὀλόγυρα μαζεύονται στὶς ἄκρες τοῦ γιαλιοῦ
θωρεῖς μικροῦλες θέαινες τὰ ὠραῖα κοριτσάκια
κι' ἀντικατόπτρισμα ἀγνὸ τοῦ πάντοτε καλοῦ.

Καὶ μὲς στὶς τόσες χάρες σου πὺ συγκινοῦν τὰ πάντα
καὶ μὲς στὶς τόσες ὁμορφιὲς πὺ δίνουν τὴ χαρὰ
ἔχεις γλυκειὰ στὸ ὄλο σου ἐξαίσια γιρλάντα
τὴ Μαργαρώνα, τὸ Ψαθάκι σου κι' ἄλλα διαμάντια λαμπερά.

Κωνσταντῖνος Νικολάρας

Ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΚΡΥΑΣ ΒΡΥΣΗΣ Ο ΠΥΡΡΟΣ ΚΑΙ Ο ΙΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ

Μερικά χιλιόμετρα έξω από τη Θεσ/νίκη βρίσκεται η όμορφη κωμόπολη της Κρύας Βρύσης που ανήκει στην Έπαρχία Γιαννιτσών.

Χτισμένη στην καρδιά της αποξηραθείσης τέως λίμνης Γιαννιτσών είναι μια κωμόπολη που φημίζεται για τη γονιμότητα των εδαφών της και την ποικιλία των πλουτοφόρων καλλιεργειών της. Οί πρώτοι κάτοικοι της που ήρθαν το 1925 μετά την αποξήρανση της λίμνης Γιαννιτσών ήταν Ήπειρώτες.

Σήμερα στην περιοχή της Κρύας Βρύσης ζούν περί τους 4.000 Ήπειρώτες. Το όνειρο όλων αυτών ήταν η ίδρυση ενός Ήπειρωτικού Συλλόγου, και το όνειρο έγινε πραγματικότητα τον Απρίλιο του 1981. Τότε ιδρύθηκε ο Σύλλογος των Ήπειρωτών Κρύας Βρύσης και Περιχώρων που φέρει το όνομα του μεγαλύτερου Βασιλιά της Ήπείρου του Πύρρου. Οί σκοποί του Συλλόγου είναι η μεγαλύτερη σύσφιξη των δεσμών μεταξύ των Ήπειρωτών της περιοχής και η αναβίωση και διατήρηση όλων των ωραίων ήθων και εθίμων της ιδιαίτερας μας πατρίδας της λεβεντογέννας Ήπείρου.

Η αγάπη όλων των μελών για το Σύλλογο είναι έντυπωσιακή και ιδιαίτερος συγκινητική. Με έναν ικανότατο και πολύ δραστήριο Πρόεδρο, και με τα υπόλοιπα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ο Σύλλογος στοχεύει πολύ ψηλά.

*Το Χορευτικό Συγκρότημα του Συλλόγου Ήπειρωτών Κρύας Βρύσης «ό Πύρρος»
σε μια έντυπωσιακή εμφάνισή του.*

Αυτή τη στιγμή υπάρχουν 250 ενεργά μέλη, ενώ καθημερινώς γίνονται έγγραφες από Ήπειρωτες όλης της περιοχής που με ένθουσιασμό έρχονται να γίνουν μέλη του Συλλόγου.

Πάρ' όλα που ο Σύλλογος έχει ζωή μόλις 8 μηνών έχει αναπτύξει πολλές δραστηριότητες και έχει στο ενεργητικό του πολλές επιτυχίες.

Έχει ένα άρτια οργανωμένο έντευκτήριο με όλα τα μέσα του σύγχρονου πολιτισμού. Οργάνωσε ένα περίφημο χορευτικό συγκρότημα που αποτελείται από αγόρια και κορίτσια γεμάτα πάθος και αγάπη για τους Ήπειρωτικούς χορούς.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η πρώτη επίσημη εμφάνιση αυτού του χορευτικού συγκροτήματος έγινε στις 7 Σεπτεμβρίου 1981 σε μιá εκδήλωση της πόλης των Γιαννιτσών, όπου μεταξύ των 6 χορευτικών συγκροτημάτων που είχαν πάρει μέρος στην εκδήλωση αυτή, πήρε το πρώτο βραβείο και απέσπασε πολλούς επαίνους και κολακευτικά σχόλια.

Έκτός από αυτό το χορευτικό συγκρότημα, ο Σύλλογος οργάνωσε και άλλο χορευτικό συγκρότημα από παιδιά ηλικίας 8-12 ετών.

Τα επίσημα εγκαίνια του Συλλόγου έγιναν στις 27 Σεπτεμβρίου 1981 στο έντευκτήριο του Συλλόγου και έν συνεχεία στο μεγάλο αυλόγηρο του Δημοτικού Σχολείου Κρύας Βρύσης με τη συμμετοχή όλων των Ήπειρωτών της Κρύας Βρύσης και της περιοχής και πολλών άλλων κατοίκων της Κρύας Βρύσης.

Στα εγκαίνια παρέστησαν ο Νομάρχης του Νομού Πέλλης, ο Αρχιμανδρίτης της πόλης των Γιαννιτσών, όλοι οί Βουλευτές του Νομού Πέλλης, εκπρόσωπος του Β' Σώματος Στρατού ο Εισαγγελέας Αριδαίας, ο Πρόεδρος της Ήπειρωτικής Έστίας Θεσ νίκης με μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και 7 Πρόεδροι των γειτονικών Κοινοτήτων.

Μετά τον άγιασμό μίλησε ο Πρόεδρος του Συλλόγου κ. Κων/τίνος Τάχος για το ιστορικό της ίδρύσεως και τους σκοπούς του Συλλόγου. Στη συνέχεια χαιρέτισαν την ίδρυση του Συλλόγου ο Πρόεδρος της Ήπειρωτικής Έστίας κ. Μιχαήλ, και ύποσχέθηκε κάθε ύποστήριξη του Συλλόγου έκ μέρους της Ήπειρωτικής Έστίας, και ο Αος Αντιπρόεδρος αυτής κ. Βαδίλης ο οποίος ανάπτυξε τους στόχους και τις δραστηριότητες της Ήπειρωτικής Έστίας και τη συμβολή της ως κορυφαίας Ήπειρωτικής οργανώσεως στην ίδρυση Ήπειρωτικών τοπικών Συλλόγων.

Έπακολούθησε ψυχαγωγικό πρόγραμμα κατά το οποίο το χορευτικό συγκρότημα της Ήπειρωτικής Έστίας Θεσ/νίκης και έν συνεχεία το Χορευτικό συγκρότημα του Συλλόγου χόρεψαν με έξαιρετική δεξιοτεχνία και χάρη επάνω σε εξέδρα Ήπειρωτικούς χορούς με Ήπειρωτική όρχήστρα που είχε μετκληθεί από την Ήπειρο ειδικά για το σκοπό αυτόν.

Στη συνέχεια σε Κέντρο της Κρύας Βρύσης οργανώθηκε χορός με το Ήπειρωτικό Συγκρότημα του Σάββα Σιάτρα και Δημητρίου Χαρισιάδη.

Τέλος ο Σύλλογος στην Έθνική επέτειο της 28ης Οκτωβρίου πήρε μέρος στην παρέλαση της Κοινότητας Κρύας Βρύσης με 50 αγόρια και κορίτσια ντυ-

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΙΝΗΣΗ ΤΗΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑΣ ΜΑΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ

Όπως πάντοτε ή στήλη αυτή είναι αφιερωμένη στην ιδιαίτερα μας Πατρίδα με γεγονότα και νέα γενικού ενδιαφέροντος από τη ζωή και την κίνησή της στο χρονικό διάστημα για το οποίο εκδίδεται το περιοδικό μας.

Έτσι στο 6/μηνο που πέρασε σημειώθηκαν τα παρακάτω:

Συνεχίζεται ή παράδοση των Ήπειρωτών Έδραγγειών

Η κ. Έλλη Πασχίδου που κατάγεται από το χωριό Δέσποτικό Ίωαννίνων έστειλε στην Έταιρεία Ήπειρωτικών Μελετών στα Γιάννινα το ποσόν των 100.000 δραχμών υπέρ των πνευματικών και πολιτιστικών σκοπών της.

Η ίδια έστειλε άλλες 100.000 δραχμές στο Ίδρυμα Βορειοηπειρωτικών Έρευνών για την ενίσχυση των σκοπών του.

Επίσης μιὰ σειρά από κοινοφελή έργα στη γενέτειρά της το Δεσποτικό όπως ο Ύγειονομικός Σταθμός, ή Παιδική Χαρά, ή διαμόρφωση της πλατείας του χωριού κ.λ.π. έχουν κατασκευαστεί με δωρεές της.

Τέτοιες πράξεις είναι άξιες πολλών συγχαρητηρίων, δείχνουν την ανωτερότητα των πατριωτικών της αισθημάτων, τιμούν την Ήπειρωτική της καταγωγή και αποτελούν παράδειγμα προς μίμηση και από άλλους Ήπειρώτες και Ήπειρώτισσες.

Τα ΙΖ' Δωδώναια

Με μεγάλη επιτυχία γιορτάστηκαν τα Δωδώναια του 1981 από την Έταιρεία Ήπειρωτικών Μελετών στις 8 Αυγούστου στο Αρχαίο Θέατρο της Δωδώνης, όπου το Έθνικό Θέατρο ανέβασε το έργο του Σοφοκλή «Φιλοκτήτης».

Το Θέατρο αυτό που αποτελεί το μεγαλύτερο κόσμημα της Ήπειρου από των αρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερα, είχε κατακλυσθεί από κόσμο. Υπολογίζεται ότι άνω των 20.000 θεατών παρακολούθησαν το έργο. Θερμά συγχαρητήρια αξίζουν στην Έταιρεία Ήπειρωτικών Μελετών και ιδιαίτερα στον άκουραστο Πρόεδρό της κ. Κώστα Φρόντζο που με τόση επιτυχία οργανώνει κάθε χρόνο και καλύτερα τη μεγάλη αυτή πολιτιστική εκδήλωση της Ήπειρου μας.

Στο Καλπάκι ή προτομή του Μαβίλη

Η 8η Μεραρχία που ως γνωστόν έχει έδρα τα Γιάννινα, τίμησε τον ήρωα των απελευθερωτικών αγώνων του 1912-13 ποιητή Λορέντζο Μαβίλη που έπεσε από Τουρκικά βόλια στο Δρίσκο, στήνοντας την προτομή του στο Καλπάκι κοντά στους ήρωες της έποποιίας του 1940-41. Τα άποκαλυπτήρια της προτομής έγιναν στις 3 Αυγούστου 1981.

Θὰ ἀναμορφωθεῖ ὁ ἱερός χώρος τοῦ Σουλίου

Ἵστερα ἀπὸ ἐντολὴ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας κ. Καραμανλῆ ποὺ εἶχε ἐπισκεφθεῖ τὸν ἱερὸν χώρον τοῦ Σουλίου, συγκροτήθηκε ἐπιτροπὴ ἀπὸ Μηχανικούς, Ἀρχιτέκτονες καὶ Ἀρχαιολόγους γιὰ νὰ μελετήσῃ τὸν τρόπο ἀναμορφώσεως τοῦ ἱεροῦ χώρου τοῦ Σουλίου.

Ἡ παραπάνω ἐπιτροπὴ ἔχει συντάξῃ σχετικὴ μελέτη ποὺ τὴν ἐνέκρινε τὸ Ἀρχαιολογικὸ Συμβούλιο καὶ διαβιβάστηκε στὸ Νομαρχιακὸ Ταμεῖο Θεσπρωτίας γιὰ τὴν ὑλοποίησιν τῆς μὲ πίστωση 10.000.000 δραχμῶν.

Σύμφωνα μὲ τὴ μελέτη προβλέπεται ἡ ἐκτέλεσις τῶν παρακάτω ἔργων.

1) Ἀναστήλωσις τοῦ κτιρίου ποὺ τὸ χρησιμοποιοῦσαν οἱ Σουλιῶτες γιὰ Βουλὴν στὴν περίοδο τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ.

2) Ἀνέγερσις καινούργιου μνημείου ποὺ νὰ συμβολίζῃ τὴν ἱστορικὴ σημασία τοῦ χώρου.

3) Ἀνέγερσις μικρῆς ἐκκλησίας.

4) Δενδροφύτευσις καὶ περίφραξις τῆς περιοχῆς ὥστε νὰ ἐξασφαλιστεῖ ἡ διαφύλαξις τοῦ χώρου καὶ νὰ ἐξυπηρετοῦνται καλύτερα ἢ ἐπισκέπτες.

5) Ἀνέγερσις Μουσείου καὶ αἰθουσᾶς ἐκδηλώσεων.

6) Ἀνέγερσις Περιπτέρου μὲ Ξενώνα.

7) Ἐπισκευὴ καὶ καθαρισμὸς τῶν πηγαδιῶν τῆς περιοχῆς γιὰ νὰ ἐξυπηρετηθεῖ καλύτερα ἢ ὑδρευσις τῶν ἐπισκεπτῶν.

Παιδικὴ χαρὰ στὴν Ἡγουμενίτσα

Στὴ δυτικὴ εἴσοδο τῆς πόλεως τῆς Ἡγουμενίτσας κατασκευάστηκε ἡ Παιδικὴ χαρὰ τοῦ Δήμου Ἡγουμενίτσας.

Τὸ ἔργο αὐτὸ ποὺ εἶναι ἐμπλουτισμένον μὲ πάνω ἀπὸ 40 ὄργανα ἀθλοπαιδιῶν καὶ ψυχαγωγίας καὶ ἀποτελεῖ κόσμημα γιὰ τὴν πόλιν τῆς Ἡγουμενίτσας ὀφείλεται στὴ φιλοπατρία καὶ γενναιοδωρία τοῦ κ. Ἡλίας Σάρα ποὺ κατάγεται ἀπὸ τὸ χωριὸν Καστρί τῆς Ἡγουμενίτσας.

Ὁ κ. Ἡλίας Σάρας ὑπῆρξε ὁ ὀργανωτὴς καὶ ὁ οἰκονομικὸς ἐνισχυτὴς τοῦ σπουδαίου αὐτοῦ ἔργου οἱ δαπάνες τοῦ ὁποίου ξεπέρασαν τὸ ποσὸν τῶν 1.250.000 δραχμῶν καὶ γι' αὐτὸ εἶναι ἄξιος πολλῶν συγχαρητηρίων, καὶ θὰ πρέπει ν' ἀποτελέσει παράδειγμα πρὸς μίμησιν.

Καὶ ἄλλη μεγάλη δωρεὰ

Ἡ κ. Ἐλένη Παπᾶ Συνταξιούχος Δασκάλα ἀπὸ τὸ χωριὸν Πλαίσιο Φιλιατῶν τοῦ Νομοῦ Θεσπρωτίας, δωρίζει στὸ Σύλλογον Ἀνεγέρσεως Γηροκομείου Φιλιατῶν γιὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ὁμώνυμου Γηροκομείου δύο διαμερίσματα τῆς ποὺ βρίσκονται στὸν Δῆμον Ζωγράφου Ἀθηνῶν. Τὸ ἓνα διαμερίσμα εἶναι ἐμβαδοῦ 50 M² καὶ βρίσκεται στὴν ὁδὸ Ἀλκαίων 52 καὶ Γαζίας, καὶ τὸ ἄλλο εἶναι ἐμβαδοῦ 72 M² καὶ βρίσκεται στὴν ὁδὸ Γεδρωσίας 14.

Ἡ μεγάλη αὐτὴ δωρεὰ δείχνει γιὰ μιὰ φορὰ ἀκόμα ὅτι παρὰ τοῦ ὅτι περνᾶμε μιὰ καθαρὰ ὑλιστικὴ περίοδο δὲν ἔλειψε ἀπὸ τὴν Ἑπειρωτικὴ ψυχὴ τὸ ἀθάνατο πνεῦμα τῆς εὐποιίας τῆς φιλοπατρίας καὶ τοῦ ἀλτροῦισμοῦ.

Μουσεῖο φυσικῆς ἱστορίας τῆς χαράδρας τοῦ Βίκου στὸ Μονοδένδρι Ζαγορίου

Ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Γεωργίας προγραμματίστηκε ἡ ἴδρυση Μουσείου φυσικῆς ἱστορίας τῆς χαράδρας τοῦ Βίκου στὸ χωριὸ Μονοδένδρι Ζαγορίου τοῦ Νομοῦ Ἰωαννίνων πού ὡς γνωστὸν εἶναι τὸ πλησιέστερο χωριὸ πρὸς τὴν χαράδρα τοῦ Βίκου.

Τὰ ἀρχιτεκτονικὰ σχέδια τὰ ἐκπόνησε ὁ Γιαννιώτης Ἀρχιτέκτονας Ἰωάννης Σούλης μὲ συνεργάτη του τὸν ἐπίσης συμπατριώτη Ἀρχιτέκτονα κ. Βασίλειο Χαρίση.

Τὸ κτίριο πού θὰ ἀναγερθεῖ σὲ οἰκόπεδο δίπλα στὸ χῶρο τῆς Κεντρικῆς ἐκκλησίας Μονοδενδρίου πού τὸ δώρησε στὸ Ὑπουργεῖο Γεωργίας διὰ τοῦ Συλλόγου Μονοδενδριτῶν, ἰδιώτης Μονοδενδρίτης, θὰ εἶναι παραδοσιακῆς μορφῆς καὶ θὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο μικρότερα κτίρια πού θὰ συνδέονται μεταξὺ τους μὲ ἓνα στεγασμένο χῶρο.

Τὸ πρῶτο κτίριο θὰ κεριαλαμβάνει χώρους γιὰ ὀμιλίες προβολές καὶ γενικὰ γιὰ ἐνημέρωση καὶ δύο ξενῶνες, καὶ τὸ δεύτερο θὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ ὑπερυψωμένο ἰσόγειο χῶρο γιὰ μουσεῖο μὲ δική του αὐλή, πού θὰ τοποθετηθοῦν ἐκθέματα ἀπὸ τὴν χλωρίδα τὴν πανίδα καὶ πετρώματα τῆς χαράδρας τοῦ Βίκου, καθὼς καὶ ἡμιὑπόγεια γιὰ βιβλιοθήκη βιβλιοστάσιο καὶ μελετητήρια.

Ἀπὸ τὸ χῶρο πού πρόκειται νὰ ἀναγερθεῖ τὸ Μουσεῖο ξεκινάει ὁ δρόμος μὲ καλντερίμι πού ὀδηγεῖ στὸ χεῖλος τῆς χαράδρας.

Καὶ ἄλλες μεγάλες εὐεργεσίες τοῦ κ. Ἡλίας Σάρρας στὴ γενέτειρα του Καστρί Θεσπρωτίας

Ὁ μέγας σύγχρονος εὐεργέτης κ. Ἡλίας Σάρρας μὲ τὶς μεγάλες δωρεές του στὸ ἀκριτικὸ χωριὸ του Καστρί Θεσπρωτίας μᾶς θυμίζει τὶς δωρεές τῶν παλιῶν εὐεργετῶν Ἑπειρωτῶν.

Ἔτσι συνεχίζοντας τὴν εὐεργετικὴ του δράση διέθεσε στὸ χωριὸ του τὰ παρακάτω χρηματικὰ ποσά.

- 1) Γιὰ τὴν ἀγορὰ 21 ραπτομηχανῶν πού μοιράστηκαν σὲ ἄπορα κορίτσια τοῦ χωριοῦ 210.000 δραχ.
- 2) Γιὰ τὴν ἀποπεράτωση Κοινοτικῆς βρύσης 190.000 δραχ.
- 3) Γιὰ οἰκονομικὴ ἐνίσχυση ἀπόρων οἰκογενειῶν τοῦ χωριοῦ 170.000 δραχ.
- 4) Γιὰ τὴν ἐγκατάσταση νέων φωτιστικῶν σωμάτων στοὺς δρόμους καὶ στὶς πλατεῖες τοῦ χωριοῦ 208.000 δραχ.
- 5) Γιὰ τσιμεντόστρωση Κοινοτικῶν δρόμων 60.000 δραχ.
- 6) Γιὰ τὴν ἀγορὰ ποδοσφαιρικῶν εἰδῶν τοῦ ἀθλητικοῦ Συλλόγου τοῦ χωριοῦ «Ὁ Θύαμις Καστρίου» 45.000 δραχ.

7) Για την προμήθεια 3 μεγάλων θερμαστρών για τὸ Δημοτικὸ Σχολεῖο Καστρῖου 25.000 δραχ.

8) Για τὴν ἐπισκευὴ τοῦ Ἑρῶου τοῦ χωριοῦ 46.000 δραχ.

9) Δώρισε στὴν ἐκκλησία τοῦ χωριοῦ δυὸ μεγάλες καμπάνες σὲ ἀντικατάσταση παλιῶν ποὺ εἶχαν σπάσει.

10) Δώρισε ἓνα αὐτοκίνητο στὴν Κοινότητα γιὰ τὶς ἀνάγκες καθαριότητος τοῦ χωριοῦ.

Ὁ κ. Σάρρας ἐκτὸς ἀπὸ τὶς παραπάνω τελευταῖες δωρεές του ἔχει στὸ ἐνεργητικὸ του καὶ ἄλλο μεγάλο ἔργο ποὺ ἱδρυσε στὸ χωριό του, τὸ Πνευματικὸ Κέντρο Καστρῖου ποὺ φέρει τὸν τίτλο «Ἴδρυμα Ἡλία Σάρρα» ποὺ εἶναι τὸ μοναδικὸ γιὰ χωριό ὄχι μόνον στὴν Ἡπειρο ἀλλὰ καὶ σὲ ὅλη τὴν Ἑλλάδα.

Τὸ κτιριακὸ αὐτὸ συγκρότημα περιλαμβάνει

1) Βιβλιοθήκη μὲ πάνω ἀπὸ 1000 τόμους βιβλίων ποὺ συνεχῶς ἐμπλουτίζεται μὲ νέα βιβλία κυρίως Ἡπειρωτικοῦ περιεχομένου.

2) Σχολὴ γιὰ ξένες γλῶσσες.

3) Σχολὴ Ἡπειρωτικῶν Δημοτικῶν χορῶν.

4) Φροντιστήριον μαθημάτων Γυμνασίου καὶ Λυκείου.

5) Ἐργαστήριον κοπτικῆς ραπτικῆς καὶ ὑφαντουργίας

Τὸ ὅλο κτιριακὸ συγκρότημα εἶναι κτισμένο σὲ παραδοσιακὸ χῶρο ποὺ εἶναι διακοσμημένος μὲ καλλωπιστικὰ δένδρα θάμνους καὶ ἀνθόκηπους.

Σ' αὐτὸ τὸ χῶρο ὑπάρχουν ἐπιπλέον, ἓνα ὑπαίθριον θέατρο ποὺ δίδονται θερινές παραστάσεις ἀπὸ διαφόρους θιάσους ποὺ κατὰ καιροὺς ἐπισκέπτονται τὸ χωριό, μιὰ πισίνα μεγάλων διαστάσεων, Ἑρῶν καὶ συντριβάνια, ἔτσι ὥστε ἡ ὁμορφιὰ τοῦ ὅλου τοπίου νὰ ἐντυπωσιάζει τὸν ἐπισκέπτη. Γιὰ τὶς προσφορές του αὐτὸς ὁ κ. Σάρρας τιμήθηκε ἀπὸ τὴν Πανεπειρωτικὴ Συνομοσπονδία Ἑλλάδος καὶ ἀπὸ τὸν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας.

Οἱ ἔρευνες γιὰ πετρέλαιον στὸ Ἴόνιο Πέλαγος καὶ ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη τοῦ Νόμου τῆς Πρέβεζας

Σὲ μιὰ ἐπιστημονικὴ συνέντευξη πρὸς τὸν Οἰκονομικὸ Ταχυδρόμο ὁ Καθηγητῆς κ. Κυριακούλης Ζάχος εἶχε τονίσει πὼς στὸ Ἴόνιο Πέλαγος ὑπάρχει ἡ βεβαιότητα ὅτι κάτω ἀπὸ ἓνα παχὺ στρώμα ἀλάτων ἢ ἐβαποριτῶν ὅπως λέγονται στὴ γλῶσσα τῆς ἐπιστήμης ὑπάρχουν πετρελαιοφόρα στρώματα, καὶ στὴ συνέχεια ὁ κ. Ζάχος κατέληγε στὸ συμπέρασμα ὅτι τὰ πετρέλαια τοῦ Ἰονίου καὶ τῆς Ἡπείρου εἶναι μιὰ προοπτικὴ ποὺ μπορεῖ νὰ ἀλλάξει τὴ μορφή τῆς περιοχῆς καὶ κατὰ συνέπεια καὶ τῆς χώρας μας.

Καὶ πράγματι ἀπὸ τὴ Δημόσια Ἐπιχείρηση Πετρελαίου (ΔΕΠ) ἄρχισαν οἱ ἔρευνες μὲ γεωτρήσεις ποὺ γίνονται ἀπὸ ἓνα πλοῖο κοντὰ στὴ θαλάσσια περιοχὴ τῆς Πρέβεζας.

Οἱ κάτοικοι τοῦ Νομοῦ τῆς Πρέβεζας ποὺ ἐνδιαφέρονται ζωηρὰ γιὰ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν τῶν ἐρευνῶν ποὺ ἂν εἶναι θετικὰ θὰ ἀλλάξει ριζικὰ ἡ οἰκονο-

μία του Νομού τους, επειδή δεν έχει ανακοινωθεί ακόμη τίποτε το θετικό, διευρτώνται τί γίνεται με τα πετρέλαια του Ιονίου.

Ής ἐλπίζουμε ὅτι οἱ ἔρευνες θά συνεχιστοῦν με ταχύτερο ρυθμό γιατί πράγματι εἶναι κρίμα νά ὑπάρχει ὑπόγειος πλοῦτος πού δέ λείπει ἀπό τή Χώρα μας καί νά μένει ἀνεκμετάλευτος.

Ἡ ἴδρυση Βυρσοδεψείου στήν Κόνιτσα

Κάθε φορά πού προγραμματίζεται ἡ ἴδρυση ἑνός ἐργοστασίου, οἱ κάτοικοι τῆς περιοχῆς πού πρόκειται νά ἰδρυθεῖ ἀναστατώνονται γιά νά μή μολυνθεῖ τὸ φυσικό τους περιβάλλον.

Ἔτσι ἡ ἴδρυση Βυρσοδεψείου πού ἐπρόκειτο νά γίνει στήν τοποθεσία Σέρβενια τῆς Κόνιτσας ἀναστάτωσε τοὺς κατοίκους τῆς ωραίας αὐτῆς καί γραφικῆς κωμοπόλεως γιατί ἕνα τέτοιο ἔργο ὑπάρχει κίνδυνος νά μολύνει ὄχι ἀπλῶς τὸ περιβάλλον τῆς περιοχῆς, ἀλλά καί αὐτὸν τὸν περίφημο ποταμὸ Ἄωο.

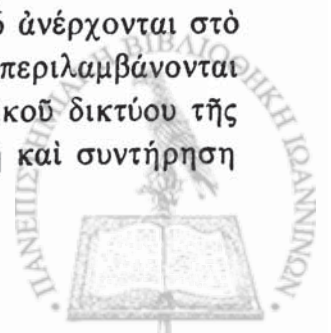
Δὲν γνωρίζομε ποιὰ τελικὴ ἐξέλιξη εἶχε αὐτὴ ἡ ὑπόθεση ὕστερα ἀπὸ τὴ ἀλλεπάλληλες συσκέψεις πού ἔγιναν στὸ Δημαρχεῖο τῆς Κόνιτσας, ἀλλὰ γεγονὸς εἶναι ὅτι ἡ ἴδρυση ἑνός ἐργοστασίου καί μάλιστα τῆς μορφῆς τοῦ Βυρσοδεψίου πού σίγουρα μολύνει ἀνεπανόρθωτα τὸ περιβάλλον θά πρέπει νά γίνεται με μεγάλη περίσκεψη, γιατί τὰ ἐργοστάσια εἶναι ἔργα ἀνθρώπινα πού μποροῦν νά γίνουν ὅποτεδήποτε, ἡ καταστροφή ὅμως τοῦ περιβάλλοντος καί μάλιστα τόσον ωραίων καί ἀνεπανάληπτων δημιουργημάτων τῆς φύσεως ὅπως εἶναι ὁ Ἄωος ποταμὸς δὲν ἐπανορθώνεται με τίποτε.

Μὲ δάνειο χρηματοδοτοῦνται ἐγγειοβελτιωτικὰ ἔργα στήν Ἡπειρο

Τὸ Ἑλληνικὸ Δημόσιο ὑπέγραψε με τὴν Εὐρωπαϊκὴ Τράπεζα Ἐπενδύσεων πέντε δανειακὲς συμβάσεις γιά νά χρηματοδοτηθοῦν ἔργα ἐγγείων βελτιώσεων στήν Ἡπειρο.

Συγκεκριμένα ἀπὸ τὴν παραπάνω Τράπεζα θά χορηγηθοῦν 190 ἑκατομμύρια δραχ. γιά τὴν ἐκτέλεση ἔργου πού ἀφορᾷ τὴν ἄρδευση με ἐπιφανειακοὺς σωλῆνες ἢ με τεχνικὴ βροχὴ 26.000 ἑκταρίων στήν πεδιάδα τοῦ Βοῖδᾶ - Μαυρῆ κοντὰ στήν Πρέβεζα, ἀπὸ φυσικὴ λίμνη τῆς περιοχῆς καί ἀπὸ διάφορες τοπικὲς πηγές. Ἄλλα 150 ἑκατομμύρια δραχ. θά χορηγηθοῦν γιά τὸν ἐκσυγχρονισμό καί τὴν ἐπέκταση τοῦ ἄρδευτικοῦ δικτύου με ἐπιφανειακοὺς σωλῆνες στήν πεδιάδα τῆς Κόνιτσας ἐκτάσεως 640 ἑκταρίων ἀπὸ τὰ νερά τοῦ Ἄωου ποταμοῦ.

Ὅλες οἱ ἐπενδύσεις πού θά δοθοῦν μέχρι τὸ τέλος τοῦ 1986 ἀνέρχονται στὸ ποσὸν τῶν 1,3 δισεκατομμυρίων δραχ. καί μέσα σ' αὐτὲς συμπεριλαμβάνονται καί οἱ δαπάνες γιά μηχανήματα καί τὴ συντήρηση τοῦ ἄρδευτικοῦ δικτύου τῆς Ἄρτας ἐκτάσεως 15.000 ἑκταρίων καθὼς καί γιά τὴν κατασκευὴ καί συντήρηση ὁδῶν στήν περιοχὴ αὐτὴ τοῦ δικτύου.

ΟΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

Τοῦ κ. Ἐπαμεινώνδα Βαδίλη
τ. Ἐπιθεωρητοῦ Γεωργίας

Με μεγάλη ἀπλοχεριά καὶ χωρὶς καμιά φειδῶ σκόρπισε ὁ πλάστης τὶς φυσικὲς ὁμορφιὲς στὴν Ἥπειρο.

Ἄλλοῦ δασωμένα βουνὰ με ἔλατα, πεῦκα, βαλανιδιές, ὄξυες καὶ κάθε ἄλλο εἶδος δένδρων, με κρυσταλλένιες βρύσες, ἄλλοῦ πανύψηλοι ὄρεινοὶ ὄγκοι με λιγώτερη βλάστηση στεφανωμένοι στὶς κορυφές τους με χιόνια σχεδὸν ὀλόκληρο τὸ χρόνο, με χαράδρες κοφτὲς ἀπότομες ἑκατοντάδων μέτρων ποὺ γιὰ τὴν ἀγριότητα τους σὲ κάνουν νὰ αισθάνεσαι δέος, ἄλλοῦ λουλουδιασμένα ὄλο τὸ καλοκαίρι ὄροπέδια, ἄλλοῦ καταπράσινοι ὄλη τὴν ἄνοιξη κάμποι κι' ἄλλοῦ πανέμορφα ἀκρογιάλια με τὰ κστακάθαρα γαλανὰ νερά τους.

Ἐξ ἄλλου ἀρκετὰ ποτάμια ὅπως ὁ Ἄραχθος, ὁ Λοῦρος, ὁ Ἀχέρωνας, ὁ Καλαμᾶς, ὁ Ἀῶος, ὁ Βοῖδομάτης, ὁ Σαραντάπορος κ.λ.π. με τὰ ὄλοκάθαρα νερά τους διασχίζουν ὄλο αὐτὸ τὸ ποικιλόμορφο Ἥπειρωτικὸ τοπίο.

Ἄλλὰ καὶ ἀπὸ ἱστορικοὺς καὶ ἀρχαιολογικοὺς τόπους δὲν ὑστερεῖ ἡ Ἥπειρος.

Τὸ Μαντεῖο τῆς Δωδώνης με τὸ ἀρχαῖο τῆς θέατρο, καὶ ὄλο τὸν ὑπόλοιπο ἀρχαιολογικὸ χῶρο, τὸ Νεκρομαντεῖο τῆς Ἀχερουσίας λίμνης, ἡ Ἀρχαία Νικόπολη με τὸ μεγάλο θέατρό της, ἓνα ἄλλο μικρότερο θέατρο, τὸ στάδιο πλησίον τοῦ θεάτρου, τὸ ὕδραγωγεῖο της, μιὰ μεγάλη δεξαμενὴ καὶ τὰ μεγάλα τῆς κάστρα, εἶναι μερικοὶ ἀπὸ τοὺς τόπους αὐτοὺς ποὺ προκαλοῦν τὸ μεγάλο ἐνδιαφέρον τῶν ἐπισκεπτῶν.

Παρ' ὄλες ὅμως αὐτέστις ἀναμφισβήτητες προϋποθέσεις θὰ ρωτήσῃ κανένας ἔχει ἀναπτυχθεῖ ὁ τουρισμὸς ὅσο θὰ ἔπρεπε στὴν Ἥπειρο;

Ἡ ἀπάντηση στὸ ἐρώτημα αὐτὸ εἶναι ὅπωςδήποτε ἀπογοητευτικὴ, ἂν καὶ εἶναι γνωστὸ ὅτι μετὰ τὴ γεωργία καὶ τὴ βιομηχανία ἓνας ἄλλος μεγάλος κλάδος ποὺ μπορεῖ ν' ἀναπτύξῃ τὴν οἰκονομία ἐνὸς τόπου εἶναι ὁ τουρισμὸς.

Ἄν ἐξαιρέσῃ κανένας τὸν πόλο ἔλξεως τῆς πόλεως τῶν Ἰωαννίνων με τὰ μνημεῖα τῆς τὸ περίφημο σπήλαιο τῶν σταλακτιτῶν τοῦ Περάματος, τὴ λίμνη τῶν Ἰωαννίνων με τὸ Νησάκι της, καθὼς καὶ τὰ ἄλλα ἀστικά κέντρα τῆς Ἥπειρου Ἄρτα, Πρέβεζα Ἠγουμενίτσα Πάργα κ.λ.π. με τὶς ἀπαράμιλλες ὁμορφιὲς τους καὶ τὰ γοητευτικὰ λιμάνια τους ποὺ προσελκύνουν ἓνα μεγάλο ἢ μικρότερο ἀριθμὸ τουριστῶν, ἡ Ἥπειρωτικὴ ὑπαιθρος με τὶς τόσες φυσικὲς τῆς καλλονὲς εἶναι ἄγνωστη στὸν περισσότερο κόσμον τῶν ξένων καὶ ντόπιων τουριστῶν.

Καὶ ἐν τούτοις τόσα ἀξιόλογα σημεῖα τῆς Ἥπειρωτικῆς ὑπαιθρου θὰ μπορούσαν νὰ ἀποτελέσουν πόλους ἔλξεως τῶν τουριστῶν.

Τέτοια σημεῖα θὰ μπορούσαμε ν' ἀναφέρουμε ὄλως ἐνδεικτικὰ τὴν περίφημη χαράδρα τοῦ Βίκου στὰ Ζαχοροχώρια, τὶς ἀλπικὲς λίμνες τοῦ ὄρους Τύμφη,

Τὸ περίφημο Μοναστήρι τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς Μονοδενδρίων Ζαγορίων στὴ Χαράδρα τοῦ Βίζου ποὺ ἀποτελεῖ ἓναν ἀπὸ τοὺς πιο ἱσχυροὺς πόλους ἐλέγχου γιὰ τὸν Τουρισμὸ στὴν Ἠπειρωτικὴ Ὑπαιθρο.

τὸ Μέτσοβο, τὸ ἱστορικὸ γεφύρι τῆς Ἄρτας, τὶς πηγές τοῦ Λούρου ποταμοῦ, τὸν Ἄωο καὶ Βοϊδομάτη ποταμὸ μετὰ τὶς κοιλάδες τους, τὴν πανέμορφη Κόνιτσα μετὰ τὴν περιοχή της, τὰ ὠραῖα Ζαγοροχώρια μετὰ τὸ ἐξαιρετικὸ κλίμα τους καὶ τὴν περίοπτη θέση τους, τὰ ἱστορικὰ χωριά τοῦ Πωγωνίου κοντὰ στὴν Ἑλληνοαλβανικὴ μεθόριο μετὰ τὴν ἐξαιρετικὴ θέα τους καὶ τὶς τόσες ὁμορφιές τους, τὸν Ἀμάραντο τῆς Κόνιτσας μετὰ τὶς θερμὲς ἰαματικὲς πηγές του, καθὼς καὶ πολλὲς ἄλλες ἀξιόλογες περιοχὲς τῆς ὑπαίθρου τῶν Νομῶν Ἄρτας, Πρέβεζας καὶ Θεσπρωτίας.

Ἄλλὰ καὶ ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὰ τόσα καὶ τόσα παραδοσιακὰ καὶ ἱστορικὰ μνημεῖα ὑπάρχουν σὲ ὅλη τὴν Ἠπειρωτικὴ ὑπαίθρο ὅπως ἐκκλησιές, μοναστήρια κ.λ.π.

Γιὰ νὰ ἀναπτυχθεῖ ὁμοῦς αὐτὸς ὁ τουρισμὸς πρὸς τὴν Ἠπειρωτικὴ ὑπαίθρο θὰ πρέπει νὰ ὑπάρξουν ὀρισμένες προϋποθέσεις.

Οἱ προϋποθέσεις αὐτὲς διαιροῦνται σὲ δυὸ μεγάλες κατηγορίες.

Ἡ μιὰ κατηγορία εἶναι οἱ φυσικὲς συνθήκες τοῦ περιβάλλοντος ὑπο τὴν εὐρύτατη ἔννοια καὶ αὐτὲς ὅπως παραπάνω ἀναφέραμε ὑπάρχουν στὴν Ἠπειρο σὲ πλεονασματικὸ μάλιστα βαθμὸ.

Ἡ ἄλλη κατηγορία τῶν προϋποθέσεων εἶναι αὐτὲς ποὺ θὰ πρέπει νὰ δημιουργήσῃ ὁ ἄνθρωπος μετὰ τὸ σημερινὸ τεχνικὸ πολιτισμὸ του καὶ αὐτὲς δυστυχῶς βρίσκονται σὲ ἐμβρυακὴ μορφή στὴν Ἠπειρο.

Εἶναι αὐτὲς ποὺ στὴ σημερινὴ τεχνικὴ γλῶσσα λέγονται ἔργα ὑποδομῆς, τὰ ὁποῖα θὰ πρέπει νὰ τὰ κάνει τὸ Κράτος ἢ οἱ διάφοροι συναφεῖς Ὄργανισμοὶ ὅπως εἶναι τὸ Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ, ὁ Ἑλληνικὸς Ὄργανισμὸς Τουρισμοῦ κ.λ.π.

Τέτοια ἔργα εἶναι ὁ πολλαπλασιασμὸς καὶ ἡ βελτίωση τοῦ ὁδικοῦ δικτύου πρὸς τὴν Ἠπειρωτικὴ ὑπαίθρο, ἡ ἴδρυση ξενοδοχείων, κέντρων ἀναψυχῆς καὶ ἐστιατορίων στὰ διάφορα ἀξιόλογα σημεῖα ἀπὸ ἀπόψεως τουριστικῆς ἀξίας ὕστερα ἀπὸ ἐπιτόπια μελέτη καὶ ἔρευνα.

Ἐπειδὴ ὁμοῦς ὅλα αὐτὰ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνον ἀπὸ τὴ μιὰ μέρα ὡς τὴν ἄλλη λόγῳ κυρίως τῶν δαπανῶν ποὺ θὰ ἀπαιτηθοῦν, σὺν πρῶτο βῆμα πρὸς τὴν κατεύθυνση αὐτὴ θὰ πρέπει νὰ εἶναι ὁ χαρακτηρισμὸς ἀπὸ τὸν Ἑλληνικὸ Ὄργανισμὸ Τουρισμοῦ ὀρισμένων χωριῶν ὡς τουριστικῶν λόγῳ τῶν φυσικῶν τους καλλονῶν, στοὺς κατοίκους τῶν ὁποίων νὰ δοθοῦν μακροπρόθεσμα δάνεια γιὰ τὴ μετατροπὴ τῶν σπιτιῶν τους σὲ ξενῶνες ποὺ θὰ δέχονται τοὺς τουρίστες.

Θὰ πρέπει ἐπίσης νὰ δανειοδοτηθοῦν καὶ ὀρισμένοι ἐπαγγελματίες τῶν χωριῶν αὐτῶν γιὰ νὰ μετατρέψουν τὰ καταστήματα τους σὲ μικρὰ ἐστιατόρια ποὺ θὰ μποροῦν νὰ ἐξυπηρετοῦν τοὺς τουρίστες.

Ὅλα αὐτὰ βραχυπρόθεσμα ἕως ὅτου δημιουργηθοῦν μεγάλες ξενοδοχειακὲς μονάδες μετὰ ὅλα τὰ μέσα τοῦ σύγχρονου πολιτισμοῦ στὰ κυριώτερα σημεῖα ποὺ παρουσιάζουν τουριστικὸ ἐνδιαφέρον.

Ἐνα ἄλλο σημεῖο ποὺ θὰ πρέπει νὰ προσελκύσει τὴν προσοχὴ τῶν ἀρμοδίων παραγόντων, εἰδικὰ γιὰ τὴν Ἠπειρωτικὴ ὑπαίθρο εἶναι ὁ χειμερινὸς τουρισμὸς.

Συνήθως όταν μιλάμε για τουρισμό ή σκέψη μας στρέφεται προς την έαρινή και κυρίως τη θερινή περίοδο έως τις αρχές του Φθινοπώρου.

Έν τούτοις όμως και ο χειμερινός τουρισμός με τις παράξενες φυσικές όμορφιές των τοπίων είναι δυνατόν να προσελκύσει ένα μεγάλο ρεύμα τουριστών ξένων και ντόπιων, αρκεί και προς αυτή την κατεύθυνση να γίνουν τα απαραίτητα έργα ύποδομής. Τα έργα αυτά εκτός από τα μέσα εξυπηρέτησεως των τουριστών όπως είναι οί τόποι διαμονής έστιατόρια κ.λ.π., θα πρέπει να είναι και ή

Το Τουριστικό Περίπτερο στον Παλαιόπυργο Πωγωνίου Ίωαννίνων που ανεγέρθηκε προ 25/τίας στην περιοπτη θέση Αγιώργης πλάι στο δημόσιο δρόμο που ενώνει τα Γιάννινα με την άκριτική περιοχή Πωγωνίου από την Αδελφότητα Παλαιοπυργιτών Θεσσαλονίκης με τη συνδρομή των άπανταχού Παλαιοπυργιτών. Το Περίπτερο επεκτάθηκε πέρυσι με την οικονομική ενίσχυση του ΕΟΤ με πόρους της παραπάνω Αδελφότητας και τη βοήθεια των άπανταχού Παλαιοπυργιτών και άποτελεί έναν πόλο τουριστικής έλξεως για την άκριτική αυτή περιοχή.

δημιουργία διαφόρων ἐγκαταστάσεων γιὰ χειμερινὰ σπόρ, ὅπως χιονοδρομικὰ κέντρα γιὰ ἀγῶνες σκί, κυνηγετικά κέντρα γιὰ μιὰ ὀρθολογιστικὴ ὀργάνωση τοῦ κυνηγιοῦ κ.λ.π.

Γενικώτερα θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε ὅτι ἡ Ἑπειρος θὰ πρέπει νὰ ἐπωφεληθεῖ ἀπὸ τὸ τουριστικὸ ρεῦμα ποὺ ὑπάρχει ἤδη πρὸς τὴν Κέρκυρα τόσο τῶν ξένων ὅσο καὶ τῶν Ἑλλήνων τουριστῶν γιὰ νὰ ἀναπτύξει τὸν δικό της τουρισμό, ἀρκεῖ νὰ ὑπάρξει μιὰ ὀλοκληρωμένη μελέτη τοῦ ὅλου θέματος καὶ νὰ διατεθοῦν οἱ ἀπαιτούμενες πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν πιστώσεις.

ΜΙΑ ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΗ ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ

Παρακαλοῦνται οἱ συνδρομητὲς μας ποὺ δὲν μᾶς ἔστειλαν ἀκόμα τὴ συνδρομὴ τους τοῦ ἔτους 1981 νὰ θελήσουν νὰ μᾶς τὴ στείλουν μὲ ταχυδρομικὴ ἐπιταγὴ στὴ Διεύθυνση «Ἑπαιρωτικὴ Ἑστία Θεσσαλονίκης, Στρατηγοῦ Καλλάρη 2 Θεσσαλονίκη», γιὰ νὰ μπορέσει τὸ Περιοδικό μας ν' ἀνταποκριθεῖ στὶς δαπάνες τῆς ἐκδόσεώς του καὶ νὰ συνεχίσει τὴν ἀποστολὴ του.

Ἡ συνδρομὴ εἶναι 200 δραχμὲς τὸ χρόνο γιὰ τοὺς συνδρομητὲς τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ 12 δολλάρια γιὰ τοὺς συνδρομητὲς τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἐπίσης παρακαλοῦνται οἱ οἰκονομικὰ ἰσχυρότεροι ἀπὸ τοὺς συμπατριῶτες μας νὰ θελήσουν νὰ ἐνισχύσουν μὲ προαιρετικὲς εἰσφορὲς τὸ Περιοδικό μας καὶ ἄς εἶναι βέβαιοι ὅτι ἔτσι θὰ κάνουν μιὰ ἀπὸ τὶς καλύτερες πνευματικὲς ἐπενδύσεις γι' αὐτοὺς καὶ γιὰ τὰ παιδιά τους.

ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΣΤΙΑΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗ

Μετά την καλοκαιρινή ανάπαυλα ή 'Ηπειρωτική 'Εστία Θεσ/νίκης έγκα-
νίασε τή χειμερινή περίοδο με μιὰ σειρά σημαντικῶν δραστηριοτήτων.

'Ετσι μετὰ τίς βουλευτικὲς ἐκλογὲς τῆς 18ης 'Οκτωβρίου ἔστειλε συγχα-
ρητήρια τηλεγραφήματα σὲ ὅλους τοὺς ἐκλεγέντες 'Ηπειρῶτες Βουλευτὲς ὅλων
τῶν Πολιτικῶν Κομμάτων καὶ συγχάρηκε ἰδιαίτερος τοὺς 'Ηπειρῶτες 'Υφυπουργ-
οὺς 'Εξωτερικῶν κ. Κάρολο Παπούλια, Οἰκονομικῶν κ. Δημήτριο Τσοβόλα
καὶ Γεωργίας κ. Γεώργιο Μωραΐτη καὶ τοὺς εὐχήθηκε κάθε ἐπιτυχία στὸ ἔργ-
τους.

Στίς 15 Νοεμβρίου τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο τῆς 'Ηπειρωτικῆς 'Εστίας ἔ-
λαβε μέρος σὲ μνημόσυνο ποὺ ὀργανώθηκε ὕστερα ἀπὸ πρωτοβουλία τῆς 'Αρχιε-
πισκοπῆς 'Αθηνῶν στὴν ἐκκλησία τοῦ 'Αγίου Δημητρίου Θεσ/νίκης ὑπὲρ τῶν
πεσόντων Βορειοηπειρωτῶν κατὰ τοὺς διαφόρους ἀγῶνες τοῦ 'Εθνους. Στὸ μνη-
μόσυνο ποὺ χοροστάτησε ὁ Παναγιώτατος Μητροπολίτης Θεσ/νίκης κ. Παντε-
λεήμων παρέστησαν ἐκπρόσωποι τῶν Στρατιωτικῶν 'Αρχῶν τῆς πόλεως Θεσ/νί-
κης καὶ πολλὸς κόσμος μετὰξὺ τῶν ὁποίων πολλοὶ 'Ηπειρῶτες καὶ Βορειοηπειρω-
τες.

'Ἦταν ἡ πρώτη φορὰ ποὺ ἡ ἐκκλησία πῆρε τόσο ἐπίσημη θέση στὸ Βορειο-
ηπειρωτικὸ ζήτημα καὶ γι' αὐτὸ ὁ Παναγιώτατος Μητροπολίτης Θεσ/νίκης κ.
Παντελεήμων κατέβαλε κάθε προσπάθεια μετὰ τὸ μεγάλο του προσωπικὸ κύρος
ὥστε τὸ μνημόσυνο αὐτὸ νὰ ἐξαρθεῖ στὸ ὕψος τῆς μεγάλης του 'Εθνικῆς ἀπο-
στολῆς.

Στὸ τέλος τοῦ μνημοσύνου διαβάστηκε ἐκτεταμένη ἐγκύκλιος τῆς 'Ιερᾶς Συ-
νόδου στὴν ὁποία διεκτραγουδεῖται ἡ τύχη τῶν 400.000 Βορειοηπειρωτῶν ποὺ
διαβιοῦν στὴ Βόρειο 'Ηπειρο ὑπὸ τὸν 'Αλβανικὸ ζυγὸ, καὶ ἰδίως ἡ καταπάτηση
τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ οἱ ἀπάνθρωπες διώξεις γιὰ τὴν μὴ ἐκτέλεση
τῶν θρησκευτικῶν τους καθηκόντων καὶ τὸν ἐξαφανισμὸ καὶ τῶν τελευταίων
ἰχνῶν 'Ελληνικῆς συνειδήσεως.

Στίς 22 Νοεμβρίου γιορτάστηκε μετὰ κάθε λαμπρότητα ἡ 41η ἐπέτειος τῆς ἀ-
πελευθερώσεως τῆς Κορυτσᾶς κατὰ τὸν 'Ελληνοϊταλικὸ πόλεμο.

Τὸ πρωὶ ψάλλθηκε δοξολογία στὸν ἱερὸ Ναὸ τῆς 'Αγίας Σοφίας παρουσία
τῶν Πολιτικῶν καὶ Στρατιωτικῶν 'Αρχῶν τῆς Θεσ/νίκης καὶ μετὰ τὴ συμμετοχὴ
πολλῶν 'Ηπειρωτῶν καὶ Βορειοηπειρωτῶν, χοροστατοῦντος καὶ πάλι τοῦ Πανα-
γιωτάτου Μητροπολίτη Θεσ/νίκης κ. Παντελεήμονος, ὁ ὁποῖος μετὰ τὴ δοξο-
λογία μίλησε γιὰ τὴ σημασία τῆς γιορτῆς, ὡς τῆς πρώτης νίκης τῆς ἐποχῆς ἐ-
κείνης κατὰ τοῦ ἄξωνος.

'Εν συνεχείᾳ παρουσία τῶν 'Αρχῶν, Τμήματος Στρατοῦ καὶ πλήθους κό-
σμου κατατέθηκαν στέφανοι στὸ 'Ηρῶ τοῦ Γου Σώματος Στρατοῦ ἀπὸ τὸν Πρό-
εδρο τῆς 'Ηπειρωτικῆς 'Εστίας κ. Μιχαήλ. καὶ τὸν Πρόεδρο τοῦ Συνδέσμου
'Εφένδρων 'Αξιωματικῶν Θεσ/νίκης κ. 'Αλεξιάδη.

Ἐπακολούθησε ὀμιλία στὴν αἴθουσα τῆς Ἡπειρωτικῆς Ἑστίας μὲ ὀμιλητὴ τὸν Στρατηγὸ ἐν ἀποστρατεία κ. Ἄγγελον Γερμίδην καὶ μὲ θέμα «Τὸ ἔπος 40-41 καὶ ἡ ἀπελευθέρωση τῆς Κορυτσᾶς».

Ὅλες οἱ παραπάνω ἐκδηλώσεις πλαισιώθηκαν ἀπὸ ὄμιλο ἀγοριῶν καὶ κοριτσιῶν τῆς Νεολαίας τῆς Ἡπειρωτικῆς Ἑστίας ντυμένων μὲ τοπικὲς φορεσιῆς ἀπὸ ὅλα τὰ διαμερίσματα τῆς Ἠλείου καὶ τῆς Βορείου Ἠλείου.

Στὶς ἐκδηλώσεις αὐτὲς γιὰ πρώτη φορὰ μετεῖχε καὶ ὁ νεοϊδρυθεὶς Σύλλογος Ἡπειρωτῶν Κρύας Βρύσης ὁ Πύρρος μὲ ἀντιπροσωπεΐα του καὶ Τμῆμα τῆς Νεολαίας του ἀπὸ ἀγόρια καὶ κορίτσια ντυμένα μὲ Ἡπειρωτικὲς στολῆς.

Στὶς 5 Δεκεμβρίου ὁργανώθηκε μὲ τὴν κρωτοβουλία τῆς Ἐφορίας ψυχαγωγίας στὴ μεγάλη ιδιόκτητη αἴθουσά της μέσα σ' ἓνα πολιτισμένο πατριωτικὸ περιβάλλον συνεστίαση τῶν μελῶν πού στέφθηκε ἀπὸ μεγάλη ἐπιτυχία.

Ἡ αἴθουσα ἦταν κατάμεστη ἀπὸ συμπατριῶτες μέλη τῆς Ἡπειρωτικῆς Ἑστίας καὶ διαφόρους ἄλλους φίλους της.

Ἡ συνεστίαση ἄρχισε ἡ ὥρα 8 μ.μ. καὶ τελείωσε στὶς 12 τὰ μεσάνυχτα γιὰτὶ μετὰ τὸ δεῖπνο ἐπακολούθησε πλούσιο διασκεδαστικὸ πρόγραμμα μὲ Εὐρωπαϊκὴ Ὀρχήστρα καὶ μὲ Ἡπειρωτικὸς χοροὺς ἀπὸ δίσκους.

Τὸ ὅλο διασκεδαστικὸ πρόγραμμα τὸ πλούτισε ὁ Ἐφορος ψυχαγωγίας τῆς Ἑστίας κ. Εὐάγγελος Τίλλης πού μὲ τὸ βιολί του ἐπαιξε κατὰ τρόπο ἐντυπωσιακὸ Ἡπειρωτικὸς κατὰ κύριο λόγο χοροὺς καθὼς καὶ διαφόρους Εὐρωπαϊκούς, καὶ σκόρπισε τὴ νοσταλγία στοὺς συμπατριῶτες μας.

Ἡ πρώτη αὐτὴ συνεστίαση τῆς χειμερινῆς περιόδου ἄφησε τὶς καλύτερες ἐντυπώσεις σὲ ὅλους τοὺς παρισταμένους.

Ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΚΡΥΑΣ ΒΡΥΣΗΣ

Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελίδα 105

μένα μὲ τοπικὲς στολῆς τῆς Ἠλείου πού καταχειροκροτήθηκαν ἀπὸ τοὺς παρισταμένους, καὶ στὴ συνέχεια ἀκολούθησε ἐμφάνιση τοῦ χορευτικοῦ συγκροτήματος τοῦ Συλλόγου πού κατέπληξε τοὺς κατοίκους τῆς Κρύας Βρύσης.

Γιὰ ὅλες αὐτὲς τὶς δραστηριότητες εἶναι ἄξιοι πολλῶν συγχαρητηρίων τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο τοῦ Συλλόγου πού ἀποτελεῖται ἀπὸ τοὺς κ.κ. Κων/τίνο Τάχο Πρόεδρο, Κων/τίνο Μπέζα Αο Ἀντιπρόεδρο Ἰωάννη Ντίτουρα Βο Ἀντιπρόεδρο, Βασίλειο Δημαρέλη Γραμματέα καὶ Ἰωάννη Ζήνδρο Ταμία.

Τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο παρακαλεῖ θερμὰ ὅλους τοὺς Ἡπειρωτῆς τῆς Κρύας Βρύσης καὶ τῶν Περιχώρων πού βρίσκονται στὸ ἐξωτερικὸ νὰ ἔρθουν σ' ἐπαφή μὲ τὸ Σύλλογο γράφοντας στὴ διεύθυνση «Ἡπειρωτικὸ Σύλλογο Κρύας Βρύσης καὶ Περιχώρων ὁ Πύρρος 25η Μαρτίου 68 Κρύα Βρύση Νομοῦ Πέλλης».

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΙΝΗΣΗ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΩΝ
ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ.

Ἡ Ἀδελφότητα Παλαιοπυργιῶν Θεσσαλονίκης

Στις 29 Νοεμβρίου 1981 ἡ Ἀδελφότητα Παλαιοπυργιῶν Θεσ/νίκης τῆς Ἐπαρχίας Πωγωνίου τοῦ Νομοῦ Ἰωαννίνων πραγματοποίησε τὴν ἐτήσια γενικὴ συνέλευση τῶν μελῶν τῆς στὴν αἴθουσα τῆς Ἡπειρωτικῆς Ἑστίας κατὰ τὴν ὁποία ἐγινε ὁ ἀπολογισμὸς τῶν πεπραγμένων τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, προγραμματισμὸς γιὰ τὸν ἐπόμενο χρόνο καὶ ἀνάλυση τῆς πορείας τῶν ἔργων ποὺ ἐκτελεῖ ἡ Ἀδελφότητα στὴ γενέτειρα.

Στὴ συνέχεια ἐγιναν ἀρχαιρεσίαι γιὰ τὴν ἀγάδειξη νέου Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ ἐκλέχτηκαν οἱ παρακάτω.

Πρόεδρος Ἐπαμεινώνδας Βαδίλης
Ἀντιπρόεδρος Χρῆστος Ζαραβίνας
Γενικὸς Γραμματέας Γεώργιος Τσόλης
Ταμίας Γεώργιος Δαγκλῆς
Σύμβουλος Κλεάνθης Βότσαρης
Ἐπίσης ἡ γενικὴ συνέλευση ἐξέλεξε καὶ τοὺς παρακάτω ἀντιπροσώπους τῆς Ἀδελφότητας

Στὴν Ἀμερικὴ

Χρισόστομον Δάκαν
Παναγιώτην Γκουγκάκη
Σπύρον Κουτσουμπίαν

Στὰ Ἰωάννινα

Θεοφάνην Ζαμάνην
Ἀνδρέαν Πρίντζην
Παναγιώτην Καλεσιώρη

Στὸν Παλιόπυργο

Χρῆστον Μπότσαρη
Τηλέμαχον Βότσαρη
Ἀθηνᾶ Ἴτζου

Τέλος στὸν τέως Πρόεδρο τῆς Ἀδελφότητας κ. Κων/τίνο Φώτου γιὰ τὶς ὑπηρεσίαι ποὺ ἐπὶ μίαν 10/ετία πρόσφερε ὡς Πρόεδρος αὐτῆς, τοῦ ἀπονεμήθη-κε ὁ τιμητικὸς τίτλος τοῦ Ἐπίτιμου Προέδρου τῆς Ἀδελφότητας.

Ἡ Ἀδελφότητα Ὠραιοκαστριτῶν Θεσσαλονίκης

Στις 5 Ἰουλίου ἡ Ἀδελφότητα Ὠραιοκαστριτῶν Θεσ/νίκης τῆς Ἐπαρχίας Πωγωνίου τοῦ Νομοῦ Ἰωαννίνων πραγματοποίησε γενικὴ συνέλευση τῶν μελῶν τῆς στὴν αἴθουσα τῆς Ἡπειρωτικῆς Ἑστίας κατὰ τὴν ὁποία ἐγίνε ἀπολογισμὸς τῶν πεπραγμένων τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ ἐν συνεχείᾳ διεξήχθησαν ἀρχαιρεσίες γιὰ τὴν ἀνάδειξη νέου Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ ἐκλέχθησαν οἱ παρακάτω:

Πρόεδρος	Γεώργιος Τζιμοῦρτος
Ἀντιπρόεδρος.	Γρηγόριος Γιάννος
Γενικὸς Γραμματέας .	Ἀναστασία Μακρῆ
Ταμίας	Δημήτριος Παλάσκας
Ἐλεγκτῆς.	Εὐάγγελος Τίλλης

Ἐπειδὴ παραιτήθηκε λόγῳ μετοικίσεως στὴν Ἀθήνα ἡ κ. Ἀναστασία Μακρῆ τῆ θέσῃ τῆς στὸ Συμβούλιο κατέλαβε ὁ πρῶτος ἐπιλαχὼν κ. Βασίλειος Γκελῆς.

Ἀπὸ πλευρᾶς ἄλλων δραστηριοτήτων ἡ Ἀδελφότητα ἀγόρασε 20 πτυσσόμενα τραπέζια καὶ διάφορα ἄλλα σκεύη ποὺ τὰ ἔστειλε στὴ γενέτειρα γιὰ νὰ χρησιμοποιοῦνται γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τῶν πανηγυριστῶν κατὰ τὴν ἐτήσια πανήγυρη τοῦ χωριοῦ.

Ἡ Ἀδελφότητα Κάτω Μεροπαίων

Ἡ Ἀδελφότητα Κάτω Μεροπαίων Θεσ/νίκης τῆς Ἐπαρχίας Πωγωνίου τοῦ Νομοῦ Ἰωαννίνων συνεχίζοντας τὴν προσπάθεια τῆς γιὰ τὴν ἐκτέλεση διαφόρων κοινωφελῶν ἔργων στὴ γενέτειρα, κατὰ τὸ 6/μηνο ποὺ μᾶς πέρασε ἀσχολήθηκε μὲ τὴ μετατροπὴ τοῦ Παλαιοῦ Σχολείου τοῦ χωριοῦ τους σὲ Ξενώνα. Ἦδη οἱ σχετικὲς ἐργασίες ἔχουν προχωρήσει ἀρκετά, ἐγίνε ὁ διαχωρισμὸς τῶν δωματίων καὶ ἓνα μεγάλο μέρος τῶν ἐσωτερικῶν ἐργασιῶν ὅπως τὰ ἐπιχρίσματα, οἱ ὑδροχρωματισμοὶ τῶν τοίχων, ἡ ἠλεκτρικὴ ἐγκατάσταση κ.λ.π. καὶ μὲ τὴ βελτίωση τῶν καιρικῶν συνθηκῶν θὰ τοποθετηθοῦν οἱ πόρτες τὰ παράθυρα τὰ παντζούρια κ.λ.π. σύμφωνα μὲ τὸ παραδοσιακὸ χρῶμα τῆς περιοχῆς.

ΑΠΟ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΣΤΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Τὸ Τμήμα τῆς Νεολαίας τῆς Ἡπειρωτικῆς Ἑστίας Θεσ/νίκης βαδίζοντας τὸν ἀνοδικὸ δρόμο τῶν ἐπιτυχῶν μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Ἐφορο Νεολαίας κ. Βασίλειο Γκέλη ἔχει πραγματοποιήσει στὸ 6/μηνό πού μᾶς πέρασε μιὰ σειρά ἀπὸ σημαντικὲς δραστηριότητες οἱ σπουδαιότερες ἀπὸ τίς ὁποῖες εἶναι οἱ ἑξῆς.

Στὶς ἀρχὲς τοῦ Ἰουλίου ὅπως μὲ κάθε λεπτομέρεια ἀναφέρεται σὲ ἄλλη στήλη, τὸ χορευτικὸ συγκρότημα πῆρε μέρος κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς Ἑλλάδος στὴν Παγκόσμια Κινηγητικὴ ἔκθεση στὴ Φιλιππούπολη τῆς Βουλγαρίας.

Ὅπως κάθε χρόνο ἔτσι καὶ ἐφέτος τὸ χορευτικὸ συγκρότημα ἐμφανίστηκε στὴ γιορτῆ τοῦ κρασιοῦ μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς Διεθνoῦς Ἐκθέσεως Θεσ/νίκης.

Ἡ ἐφετεινὴ παρουσίαση πραγματοποιήθηκε τὴν 21η Σεπτεμβρίου στὴ βραδιά πού ἦταν ἀφιερωμένη στὴν πόλη τῆς Θεσ/νίκης.

Μετὰ τὴ λήξη τοῦ προγράμματος ὁ Δήμαρχος, οἱ Δημοτικοὶ Σύμβουλοι ὁ Πρόεδρος τῆς Περιγητικῆς Λέσχης καθὼς καὶ μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἡπειρωτικῆς Ἑστίας συνεχάρησαν τὰ παιδιά τοῦ χορευτικοῦ συγκροτήματος γιὰ τὴν ἄρτια ἐμφάνισή τους καὶ φωτογραφήθηκαν μαζί τους.

Μέλη τῆς Νεολαίας μαζί μὲ μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἡπειρωτικῆς Ἑστίας κατὰ τὴ μετάβασή τους στὴν Κρύα Βρύση γιὰ τὴ συμμετοχή τους στὰ ἐγκαίνια τοῦ ἐκεῖ νεοϊδρυθέντος Συλλόγου Ἡπειρωτῶν ὕστερα ἀπὸ πρόταση τοῦ Προέδρου τῆς Ἡπειρωτικῆς Ἑστίας κ. Μιχαήλ, σταμάτησαν στὴ γέφυρα τοῦ Ἀξιοῦ καὶ ἐπεσκέφθηκαν τὸ σπίτι - ἐργαστήρι τοῦ γλύπτη Νίκου Λιθάρη πού εἶναι ἐγκατεστημένο σ' ἓνα ἐγκαταλελειμμένο φυλάκειο.

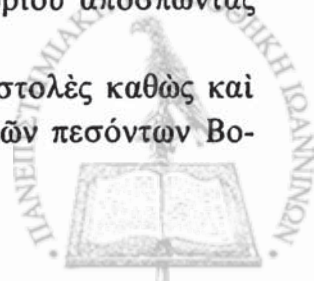
Ὁ γλύπτης ἀφοῦ ἀναφέρθηκε στὶς δυσκολίες πού ἀντιμετωπίζει λόγῳ τῆς σωματικῆς του ἀναπηρίας καὶ τῶν ἄθλιων συνθηκῶν πού ἐπικρατοῦν στὸ ἐγκαταλελειμμένο φυλάκειο ὅπου ζεῖ καὶ ἐργάζεται παρουσίασε τὰ ἀριστουργηματικὰ του ἔργα τέχνης πού ἔχει φιλοτεχνήσει χάρις στὴ δύναμη τῆς θελήσεώς του καὶ τῆς μεγάλης του ἀγάπης γιὰ τὴ γλυπτικὴ.

Τὰ μέλη τῆς Νεολαίας φεύγοντας ὑποσχέθηκαν στὸ γλύπτη ὅτι θὰ φροντίσουν νὰ πραγματοποιηθεῖ μιὰ ἔκθεση του στὸ ἐντευκτήριο τῆς Ἡπειρωτικῆς Ἑστίας, ἔτσι ὥστε νὰ γίνει γνωστὸ στὸ φιλότεχνο κοινὸ τῆς Θεσ/νίκης τὸ πραγματικὰ ἀξιοθαύμαστο ἔργο του.

Στὶς 27 Σεπτεμβρίου τὸ χορευτικὸ συγκρότημα χόρεψε μὲ ἐξαιρετικὴ δεξιότητα στὴν Κρύα Βρύση κατὰ τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἐκεῖ νεοϊδρυθέντος Συλλόγου Ἡπειρωτῶν μὲ τὴ συνοδεία Ἡπειρωτικῶν ὀργάνων.

Τμήμα τῆς Νεολαίας φορώντας τίς αὐθεντικὲς Ἡπειρωτικὲς στολὲς πῆρε μέρος στὴ μεγαλειώδη παρέλαση τῆς ἐπετείου τῆς 28ης Ὀκτωβρίου ἀποσπώντας τὰ χειροκροτήματα ὅλου τοῦ κόσμου.

Ἐπίσης ἀγόρια καὶ κορίτσια ντυμένα μὲ τίς Ἡπειρωτικὲς στολὲς καθὼς καὶ ἄλλα μέλη τῆς Νεολαίας παραβρέθηκαν στὸ μνημόσυνο ὑπὲρ τῶν πεσόντων Βο-

ρειοηπειρωτῶν στοὺς διαφόρους ἀγῶνες τοῦ Ἔθνους πού ἔγινε στὶς 15 Νοεμβρίου στὸν Ἱερὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, καθὼς καὶ σὲ ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις πού ἔγιναν ἀπὸ τὴν Ἡπειρωτικὴ Ἑστία στὶς 22 Νοεμβρίου γιὰ τὸν ἑορτασμὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Κορυτσᾶς κατὰ τὸν Ἑλληνοϊταλικὸ πόλεμο.

Κατὰ τὸν μῆνα Δεκέμβριο ἔγιναν δυὸ συγκεντρώσεις τῆς Νεολαίας μὲ σκοπὸ τὴ γνωριμία ἀνάμεσα στὰ παλιὰ καὶ τὰ καινούργια μέλη. Καὶ οἱ δύο αὐτὲς ἐκδηλώσεις ξεχώρισαν γιὰ τὴ μεγάλη προσέλευση καὶ τὴν ἐγκαρδιότητα πού ἐπεκράτησε.

Ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Νεολαίας μετὰ τὴν ἀνακοίνωση τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν εἰσαγωγικῶν ἐξετάσεων στὰ Ἀνώτατα Ἐκπαιδευτικὰ Ἰδρύματα δημοσίευσε στὸν Ἡπειρωτικὸ τύπο συγχαρητήριο κείμενο γιὰ τὰ μέλη τῆς Νεολαίας πού πέτυχαν στὶς ἐξετάσεις.

Μὲ γοργὸ ρυθμὸ συνεχίζονται οἱ πρόβες τοῦ Ἐφηβικοῦ καὶ Παιδικοῦ χορευτικοῦ συγκροτήματος, καθὼς καὶ τῶν ἀρχαρίων. Ἡ ἐπιτυχία πού γνωρίζει τὸ χορευτικὸ συγκρότημα σὲ κάθε ἐμφάνιση του σὲ ὅποιαδήποτε ἐκδήλωση ὀφείλεται στὶς συνεχεῖς πρόβες κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίβλεψη τῶν δασκάλων του κ. Λένας Σιούρθα-Βαλαούρη καὶ τοῦ κ. Στέφανου Φασσιᾶ.

Ὅλες αὐτὲς οἱ ἐνέργειες ἔχουν σὰν ἀποτέλεσμα τὴν καθημερινὴ προσέλευση τῶν Νέων στὸ ἐντευκτήριο τῆς Ἡπειρωτικῆς Ἑστίας καὶ τὴ δημιουργία ἐνὸς σημαντικοῦ πυρήνα ζωῆς καὶ κινήσεως μέσα στὸ Σωματεῖο αὐτό, πού δίνει τὴν ὑπόσχεση ὅτι τὰ ἦθη τὰ ἔθιμα καὶ οἱ παραδόσεις τῆς ἰδιαιτέρας μας πατρίδας θὰ παραμείνουν ζωντανὰ καὶ ἀναλλοίωτα στὸ πέρασμα τοῦ χρόνου.

Ἐξ ἄλλου ἡ λειτουργία τῆς βιβλιοθήκης τῆς Ἡπειρωτικῆς Ἑστίας δίνει τὴ δυνατότητα στοὺς Ἡπειρωτὲς Φοιτητὲς καὶ Σπουδαστὲς νὰ πλουτίσουν τὶς γνώσεις τους σὲ θέματα πού ἀφοροῦν τὴν Ἡπειρο καθὼς καὶ σὲ θέματα σχετικὰ μὲ τὸν κλάδο τῶν σπουδῶν τους.

Τέλος ἡ αἴθουσα μὲ τὸ πίνγκ-πόγκ καὶ τὰ ἐπιτραπέζια πνευματικὰ παιχνίδια προσφέρουν στὰ μέλη τῆς Νεολαίας καὶ τοὺς φίλους τους εὐχάριστες ἀπασχολήσεις.

Συμπερασματικὰ θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε πὼς ἡ συνεργασία πού ὑπάρχει ἀνάμεσα στὰ παιδιά τῆς Νεολαίας καὶ στὸν Ἐφορο τῆς Νεολαίας ἔχει σὰν ἀποτέλεσμα τὴ δημιουργία μιᾶς διάθεσης γιὰ ὁμαδικὴ δουλειὰ καὶ προσφορά, σκοπὸς τῆς ὁποίας εἶναι ἡ καλύτερη λειτουργία τοῦ Τμήματος, γιὰ τὸ καλὸ τόσο τῆς Νεολαίας ὅσο καὶ ὀλοκλήρου τοῦ Σωματείου μας.

Ὅλα τὰ μέλη τῆς Νεολαίας ἀπὸ τὴ στήλη αὐτὴ θέλουν νὰ εὐχαριστήσουν τὸν Πρόεδρο τῆς Ἐπιτροπῆς Βορειοηπειρωτικοῦ Ἀγῶνος κ. Γεώργιο Βαλαούρη καθὼς καὶ τὰ ἄλλα μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὴν εὐγενὴ προσφορά τοῦ ποσοῦ τῶν 10.000 δραχμῶν πρὸς τὸ Τμήμα τῆς Νεολαίας γιὰ τὴ συντήρηση τῶν Ἡπειρωτικῶν στολῶν.

Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ

Συνεχίζεται με πολλά επαινετικά λόγια ή κριτική για το περιοδικό μας από προσωπικότητες της διανοήσεως.

Νά τί γράφει στην έφημερίδα Μακεδονία της Θεσ/νίκης για το προηγούμενο τεύχος μας ό κριτικός συνεργάτης της κ. Χ. Λαμπρινός Πρόεδρος της Ένώσεως Συντακτών Βορείου Ελλάδος, τόν όποϊον θερμά εύχαριστοϋμε.

Περιοδικές εκδόσεις που προκαλούν ενδιαφέρον

«Κυκλοφόρησε ή για το πρώτο εξάμηνο του 1981 έκδοση της «Ήπειρου», περιοδικό της Ήπειρωτικής έστίας Θεσσαλονίκης. Εμπνέει την αγάπη προς την Ήπειρο ή έκδοση αυτή και προκαλεί την συμπάθεια. Είναι παροιμιώδης ή αγάπη των Ήπειρωτών για τή γενέτειρά τους. Εκφράζεται με απλότητα, αλλά και άναμφισβήτητη βεβαιότητα στην πρώτη σελίδα του περιοδικού: «...ένα από τα πλεονεκτήματα που έχουμε εμείς οί Ήπειρώτες είναι ότι ποτέ δέν ξεχνούμε τή γενέθλια γή έστω και άν αυτή μοιάζει με τή φτωχομάνα που δέν είχε τα ύλικά μέσα να μεγαλώσει τα παιδιά της και να τα κρατήσει κοντά της. Κατόρθωσε, όμως, να διατηρήσει άρρηκτους τους δεσμούς μαζί τους...». Γι' αυτό έρχεται σαν φυσική συνέπεια ή σύσταση προς τους άπανταχού Ήπειρώτες να περάσουν τις θερινές διακοπές τους στη γενέτειρά τους.

Όλη ή ύλη της έκδοσης στρέφεται προς την ίδια κατεύθυνση. Είναι έκδηλος ό σκοπός να προβληθεί ό παλμός της Ήπειρου και οί δημιουργικές επιδιώξεις των Ήπειρωτών, καθώς και ή δραστηριότητα της Ήπειρωτικής Έστίας Θεσσαλονίκης. Ένα βασικό χαρακτηριστικό της έκδοσης είναι τó ότι όλα τα άρθρα και οί εργασίες που περιλαμβάνονται σ' αυτό είναι γραμμένα από Ήπειρώτες Καθηγητές Πανεπιστημίου και άλλους διανοούμενους που έχουν διακριθεί στις μεγαλουπόλεις, αλλά που δέν λησμόνησαν την ιδιαίτερη πατρίδα τους, ούτε την αγάπη τους γι' αυτήν ούτε και τή γοητεία που άσκει στην ψυχή τους. Γι' αυτό και τó περιεχόμενο της έκδοσης συναρπάζει τους άναγνώστες και ιδιαίτερα για τους Ήπειρώτες της διασποράς άποτελεί γι' αυτούς ένα αξιόλογο συνδετικό κρίκο που τους στρέφει προς τή λεβεντογόνα Ήπειρο.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ

Πήραμε συνδρομές και οικονομικές ενισχύσεις από τους παρακάτω συνδρομητές μας τους οποίους θερμά ευχαριστούμε για την ήθικη και ύλική τους αυτή συμπαράσταση.

Η κ. Φανή Χατζή εις μνήμη τοῦ συζύγου της Εὐαγγέλου.	5000 Δραχ.
Ο κ. Κων/τίνος Κουνόπουλος και ἡ κ. Ἐλπίδα Βασιλείου εις μνήμη Γεωργίας Μιχαήλ.	3000 »
Ἡ κ. Φανή Τζόβα εις μνήμη Γεωργίας Μιχαήλ.	1000 »
Ἡ κ. Γαλάτεια Σουγάρη εις μνήμη Γεωργίας Μιχαήλ	2000 »
Ἡ κ. Ἀθηνᾶ Σαμσούρη εις μνήμη τοῦ συζύγου της Χρήστου.	3000 »
Ἄ κ. Ἀθανάσιος Ἰωαννίδης εις μνήμη Χαράλαμπου Τζόβα	1000 »
Ἡ κ. Ἐλένη Μπαντῆ και οἱ κ.κ. Κων/τίνος Μπαντῆς και Παναγιώτας Τζόβα εις μνήμη Χαράλαμπου Τζόβα.	5000 »
Ἡ Ἀδελφότητα Ὁραιοκαστριτῶν Θεσ/νίκης τῆς Ἐπαρχίας Πωγωνίου τοῦ Νομοῦ Ἰωαννίνων εις μνήμη τοῦ ἀείμνηστου ἐπίτιμου Προέδρου της Χαράλαμπου Τζόβα	1500 »
Ἡ κ. Βιολέττα Βίμπλη εις μνήμη Χαράλαμπου Τζόβα	5000 »
Ἄ κ. Ἐλευθέριος Χαρακλιᾶς εις μνήμη τῶν γονέων του.	2000 »
Ἄ κ. Φαίδων Σουγάρης εις μνήμη τῆς μητρός του Γαλάτειας	2000 »
Ἄ Σύνδεσμος Ρουσιωτῶν Θεσ/νίκης τῆς Ἐπαρχίας Πωγωνίου τοῦ Νομοῦ Ἰωαννίνων οικονομική ἐνίσχυση τοῦ Περιοδικοῦ	2000 »
Ἄ κ. Βασίλειος Γκέλης οικονομική ἐνίσχυση τοῦ περιοδικοῦ.	30.000 »
Ἄ κ. Ἰωάννης Παπαϊωάννου Συμβολαιογράφος ἀπὸ τὴν Κόνιτσα οικονομική ἐνίσχυση τοῦ περιοδικοῦ και συνδρομῆ	700 »
Ἄ κ. Ἀθανάσιος Γκρόζας Δάσκαλος ἀπὸ τὴν Ἀθήνα.	300 »
συνδρομῆ και οικονομική ἐνίσχυση	
Ἄ κ. Μιχαήλ Κοντοκάλης συνδρομῆ.	200 »
Ἄ κ. Μιχαήλ Ἀράπογλου Ἀρχιτέκτων ἀπὸ τὰ Γιάννινα συνδρομῆ	200 »
Ἄ κ. Θωμᾶς Ζαβιάκας Ὀδοντίατρος ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ συνδρομῆ και οικονομική ἐνίσχυση.	500 »
Ἄ κ. Σταῦρος Συκιώτης ἀπὸ τὴν Ἀθήνα συνδρομῆ και οικονομική ἐνίσχυση	500 »
Ἡ Ἡπειρωτικὴ Ἐστία Θεσ/νίκης εις μνήμη τοῦ ἀείμνηστου Ἐπίτιμου Προέδρου της Χαράλαμπου Τζόβα	10.000 »

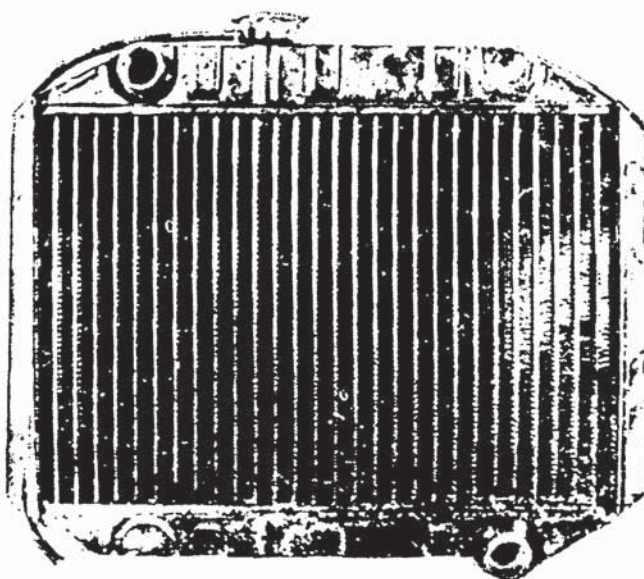

ΕΜΠΟΡΙΑ ΨΥΓΕΙΩΝ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ Ε.Ψ.Α. Ε.Π.Ε.

ΖΑΧ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ 9. ΤΗΛ. 413.825 - 412.268

Θ Ε Σ Σ Α Λ Ο Ν Ι Κ Η

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟΙ ΕΙΣΑΓΩΓΕΙΣ

AVA RADIATORS

MADE IN W. GERMANY

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΙ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ
ΕΥΛΟΥΡΓΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΠΙΝΑΣ

ΦΙΝΤΙΟΥ 18 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

VASILIOS PINAS

FINDIOY 18 THESSALONIKI TEL. 516-769, 517-095

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ Α.Ε.

Αντιπροσωπείαι - Εισαγωγαί
ύφασμάτων, δαντελλών, κεντημάτων

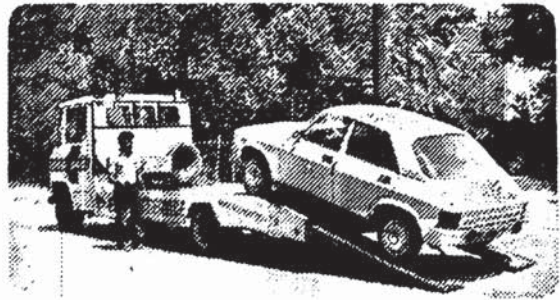
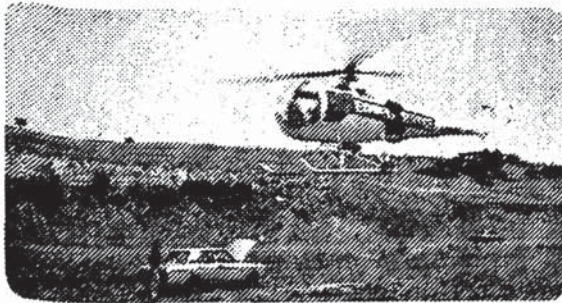
Τσιμισκή 11 - Θεσσαλονίκη
Τηλ. 230.705, 261.670

Υποκατάστημα Αθηνών: Πανεπιστημίου 34 τηλ. 3608553

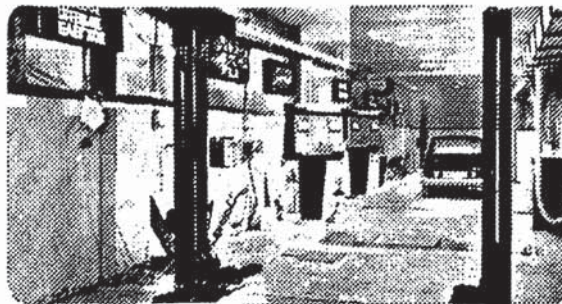

EXPRESS SERVICE

μέ 100 δρχ. τό μήνα

Όδική βοήθεια σ' όλη τήν Έλλάδα μέ έλικόπτερο
καί μ' ένα στόλο αυτοκινήτων
πού έξυπηρετούν ούσιαστικά
μέρα καί νύχτα τούς συνδρομητές.

Τεχνικός έλεγχος σύμφωνα
μέ τόν Νέο Κώδικα όδικής κυκλοφορίας.

Έγγραφή συνδρομητών
Τηλ.: 828.155 - 813.501
Άνδριανουπόλεως 2
Πρόεκταση Άνθέων

manager ae

EXPRESS SERVICE

"μέρα νύχτα κοντά σας.."

**ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ
ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ
ΠΛΕΚΤΩΝ**

ΔΙΑΝΑ

Αθαν. Τσαβίδης

**Ήγηλόχου 10
(χαριλάου)
τηλ. 309 884**

περιμένουμε όλους τούς Ήπειρώτες!!

***ΒΙΒΛΙΟΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΙΩΑΝΝΟΥ Α. ΠΡΙΝΤΖΗ***

***Μ. ΜΠΟΤΣΑΡΗ 13
ΤΗΛ. 822 947***

Α. ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ

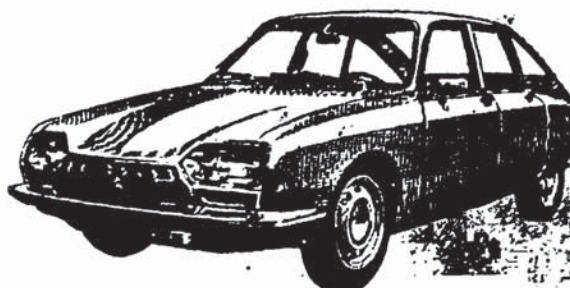
Ετομοπαράδοτα

**ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ
ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΑΝΤΑΛΛΑΓΑΙ**

ΕΚΘΕΣΙΣ: ΒΑΣ. ΟΔΟΥ 192 ΤΗΛ. 412-268

ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ: 2. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ 9 ΣΤ. ΜΑΡΤΙΟΥ ΤΗΛ. 413-825

CITROËN ^ GS

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΑΒΒΑΝΤΙΔΗΣ
ΒΑΣΙΛ.ΟΛΓΑΣ 124
ΤΗΛ. 841 686

αντιπροσωπος
αυτοκινητων

DATSUN

θεσσαλονικης

ΑΓΗΣΙΛΑΟΣ Ν.ΚΙΤΣΑΤΗΣ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟΣ

ΜΕΓΑΡΟΝ "ΑΧΙΛΛΕΙΟΝ",
ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ-ΒΑΣ.ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ 19 2^{ος} ορ. γρ. 30-31 ΤΗΛ. 267396 **ΘΕΣ/ΝΙΚΗ**

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Δ. ΜΠΙΜΠΑΣ ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

ΟΙΚΙΑ: ΤΕΛΑΜΩΝΟΣ 5 307412
ΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΦΡΑΓΚΙΝΗ 7 ΤΗΛ. 229321 - 4^{ος} οροφος **ΘΕΣ/ΝΙΚΗ**

ΙΩΣΗΦ Β. ΠΙΝΑΣ ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

ΜΕΓΑΡΟΝ "ΑΧΙΛΛΕΙΟΝ",
ΒΑΣ.ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ 19· 4^{ος} ορ. αρ. γρ. 61-ΤΗΛ. 275808 **ΘΕΣ/ΝΙΚΗ**

ΕΠΙΠΛΟΠΟΙΪΑ ΚΛ. ΒΟΤΣΑΡΗ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ-ΕΚΘΕΣΙΣ : ΣΚΡΑ 4 - ΤΗΛ. 268 596

ΘΕΣ/ΝΙΚΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

'Από τή Θεσσαλονίκη	» 65
'Η "Ηπειρος καὶ ἡ προσφορά της στοῦ "Ἔθνος. Κ. Γκανιάτσα . . .	» 67
'Ἦθος Ζωσιμάδων. Ι. Καλογήρου	» 74
Μᾶς ὑποχρέωσες Κυρὰ Νουνά. Χ. Ζιτσαίας	» 80
Χαράλαμπος Τζόβας	» 85
Θέματα ποῦ ἀφοροῦν τή Βόρειο "Ἠπειρο	» 86
Τὸ Τρίτοξο Γεφύρι τοῦ Κουκουλιοῦ Καλογερικὸ ἢ τοῦ Πλακίδα. Κ. Π. Λαζαρίδη	» 88
'Απὸ τὴν κίνηση καὶ τὰ προβλήματα τῶν παραμεθορίων περιοχῶν μας	» 95
Τὸ χορευτικὸ Συγκρότημα τῆς 'Ἠπειροτικῆς 'Εστίας Θεσσαλονίκης στὴν Παγκόσμια Κυνηγετικὴ "Ἐκθεση στὴ Φιλιππούπολη τῆς Βουλ- γαρίας.	» 98
'Ο Πολιτιστικὸς Σύλλογος 'Αρτινῶν Θεσσαλονίκης γιόρτασε τὰ 100 χρόνια τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς "Αρτας καὶ ὀργάνωσε ἔκθεση φωτογραφίας	» 102
Πρέβεζα (ποίημα). Κ. Νικολάρα	» 103
'Ο Σύλλογος τῶν 'Ἠπειρωτῶν Κρύας Βρύσης «'Ο Πύρρος» καὶ οἱ δραστηριότητές του	» 104
'Απὸ τὴ ζωὴ καὶ τὴν κίνηση τῆς ἰδιαιτέρας μας πατρίδας	» 106
Οἱ δυνατότητες τουριστικῆς ἀναπτύξεως τῆς 'Ἠπέιρου. Ε. Βαδίλη . .	» 111
'Απὸ τὴ σύγχρονη δράση τῆς 'Ἠπειρωτικῆς 'Εστίας Θεσσαλονίκης . .	» 116
'Απὸ τὴν κίνηση τῶν 'Ἠπειρωτικῶν 'Αδελφότητων καὶ Συλλόγων στὴ Θεσσαλονίκη	» 118
'Απὸ τὴ δράση τῆς Νεολαίας τῆς 'Ἠπειρωτικῆς 'Εστίας	» 120
'Ἢ κριτικὴ γιὰ τὸ Περιοδικό μας	» 122
Οἰκονομικὲς ἐνισχύσεις πρὸς τὸ Περιοδικό μας	» 123

